

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

**35
jaar**

1981-2016

- Een noodbrug bij De Ganzepan
- Heino 20 jaar geleden
- Lopend van Utrecht naar Heino
- Dorpsgezichten van Peter Visser
- Op de grote stille heide

Jubileumuitgave 2016

maart 2016
huis aan huis

Van de voorzitter

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' 35 jaar

- Een terugblik en een blik vooruit van de voorzitter, Henk Hofman

De omslag van ons vernieuwde kwartaalblad laat aan duidelijkheid niets te wensen over: onze vereniging bestaat 35 jaar! Zo'n lustrum is een mooi moment om even terug te kijken naar de dag van de oprichting. Op 25 maart 1981 vindt in zaal 'Oortwijn' de officiële oprichtingsvergadering plaats. Wegens ziekte van de heer H. van der Veen wordt deze bijeenkomst geleid door de heer G.W. Grootenhuis. Onder de aanwezigen bevinden zich o.a. het voltallige college van burgemeester en wethouders van de gemeente Heino en notaris Bremmers, die de statuten en het huishoudelijk reglement heeft opgemaakt en die op deze gedenkwaardige dag worden vastgesteld.

Vijf jaar geleden verscheen in het contactblad (nummer 1, maart 2011) een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van de eerste 30 jaar, waarnaar ik u graag verwijs. Als aanvulling daarop geef ik u een summier overzicht van de periode 2011-2016.

Deze vijf jaar hebben de verschillende werkgroepen van de vereniging niet stil gezeten. De werkgroep Tentoonstellingen heeft in deze periode maar liefst vijf tentoonstellingen georganiseerd die alle veel bezoekers trokken. Een reden voor de werkgroep om op de ingeslagen weg door te gaan. De werkgroep Geschiedenis heeft drie delen van de serie 'Oud Boerenland' uitgegeven en is druk bezig met het vierde deel, met recht een hele prestatie.

De werkgroep 'Allegardje' is ieder jaar met een eigen kraam vertegenwoordigd op het Daggie Old Heino. De werkgroepen Streektaal en Historische Gebruiksvoorwerpen hebben hun handen vol aan het inventariseren en digitaliseren van achtereenvolgens dialectwoorden en gebruiksvoorwerpen. De werkgroep Folklore oogst op avonden van diverse verenigingen en gezelschappen succes met de ondergoedshow 'Hoe verrassend is het ondergoed van de vorige eeuw!' en de quiz 'Wie vertelt het juiste verhaal' (over oude gebruiksvoorwerpen) is in de regio ook heel populair.

Belangrijke evenementen die de vereniging organiseert zijn de kerst- en paaswandelingen waar altijd veel wandelaars op afkomen.

En zo gebeurt er nog veel meer. Mocht u belangstelling hebben voor een van de werkgroepen binnen de vereniging, neemt u dan contact op met de contactpersoon van de betreffende werkgroep. Al duiken we als vereniging vaak in het verleden, van belang is ook dat we ons afvragen wat de toekomst ons brengt. En dan borrelen er tal van vragen op. Welke kant gaat het op met de ontwikkelingen op het gebied van de automatisering? Hoe ver gaan we met digitalisering en hoe organiseren we dat het best? Hoe kunnen we in deze tijd waarin het steeds moeilijker is vrijwilligers te vinden, toch dertigers en veertigers bewegen om lid te worden van onze vereniging om mee te denken en te werken aan de toekomst van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'?

Dat 'Omheining' haar 35e verjaardag viert, zou zonder de steun van haar actieve vrijwilligers en trouwe leden niet mogelijk zijn geweest. Daarvoor past onze dank.

En wees ervan overtuigd: met enthousiasme en vol goede moed gaan we op weg naar het achtste lustrum!

Colofon

Inhoud

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)
5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter:

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Vice-Voorzitter:

Giel Bisschop, Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, 0572-392499

Secretaris:

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester:

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden:

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Nemeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen
verwijzen wij u graag naar onze website

Eindredactie:

Toon Hoefsloot wvd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst, G. Peeters, J. Peters,

J.K. Pruim-Reinders, I. Roelofs en W. Steenberg

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NL06RABO 0327112271

04. Gastcolumn

'De laatste avond thuis'

Herman Kok

06. Kunststof

'Dorpsgezichten van Peter Visser'

Jennie Pruim-Reinders

08. Het Sigarenzakje

Jennie Pruim-Reinders

10. Markante mensen

'Op de grote stille heide'

Albert Jan van Klaveren

13. Korte histories

'The Salvo Bridge'

Jennie Pruim-Reinders

14. Tiendaagse wandeling naar

het onbekende

Bert Koudijs

17. Wule zekt det zo

'Rubriek veur platproaters'

Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

19. Al weer 20 jaar geleden

Inge Roelofs

22. Oud-brandweermensen koesteren

historisch materiaal

Hennie Holterman en Piet Polstra

De laatste avond thuis

Begin december 1950, het was eindelijk zover. De laatste avond thuis in Heino. Ik was net achttien, de oudste van elf in een katholiek gezin en zou voor het eerst naar zee gaan.

Zoals altijd zat moeder sokken te stoppen bij die ene schaarse zestig watts lamp, midden boven de tafel, waaraan we met z'n drieën zaten.

Het was doodstil. Ik voelde me onzeker, wist niet wat me straks te wachten stond in den vreemde.

Buiten was het aardedonker. Er was in ons dorp nog vrijwel geen straatverlichting. Alleen op de markt stond een paal met een lamp en aan beide kanten van de dorpsgrens, richting Zwolle en Raalte, ook zo een.

Je wist welke maan er scheen, zag nog de jagende wolken daarvoor, er tussen-door soms de sterren, voelde duisternis dicht om je heen en zag soms even een sprankje maanlicht.

En als de lucht helemaal helder was zag je al die vertrouwde sterren in diffuse wolken van myriaden sterren.

Deze avond was droog, winderig, guur en koud.

Binnen loeide de potkachel en gloeide aan de onderkant donkerrood. De blinden voor de ramen waren dicht, het was nu lekker warm in de keukenkamer. Moeder zei: 'Toe Hendrik, laot Harman dat buukien is zien.'

Mijn vader had daar blijkbaar op gewacht, ging op zijn kousenvoeten naar de slaapkamer ernaast en kwam terug met een kleine brochure van acht pagina's 'De katholieke jongeman en het leven'. Hij gaf het aan mij.

Beiden keken toe terwijl ik het boekje las. Het ging over bloemen en bijen en het vervolg daarop bij de dieren in de wei en zelfs de honden op straat. En ook dat het bij mensen eigenlijk net zo was.

Veel nadruk lag vervolgens op het wonder van Gods schepping, maar ook op de duivel die op de loer lag. Hel en verdoemenis werden er ook bij gehaald.

Ik was er vrij snel doorheen en gaf het boekje terug, zeggend dat ik dat allemaal al wel wist.

'Dacht ik wel,' zei mijn vader. Moeder controleerde op haar ruwe werkhand het grote gat in de hak van een volgende sok en zocht een bijpassend stopgaren. Het was stil.

Ze keken elkaar aan. Zeiden niets, hoeft ook niet. Hij stond op, bracht het boekje naar de slaapkamer en kwam terug met 'De katholieke jongeman en de verkering', weer een boekje met acht pagina's.

'Het is nog wel niet zovarre mar ie gaot weg en dit muj toch wel weetn,' zei hij en moeder was het ermee eens. Ze knikte.

Moeder ging verder met stoppen, mijn vader keek afwachtend naar mij.

Ik las het verhaal waarin zelfs beschreven werd hoe 'het' moest, maar ook hoe verraderlijk verleidelijk en hoe gevaarlijk het allemaal wel was voor je

GASTCOLUMN

geestelijke gezondheid.

De weg naar God werd opnieuw beschreven, de staat van doodzonde aangehaald, uitvoerig voor de duivel gewaarschuwd en aangegeven hoe je te gedragen als verleiding probeerde toe te slaan.

Ook dat boekje doorgewerkt. Ik gaf het terug en mijn vader ging er weer mee naar de slaapkamer. Hij kwam met niets terug.

Beiden keken elkaar aan en ik zag dat er iets broeide.

'Toe Hendrik', zei moeder na een toch wel lange stilte, 'dat laatste buukien ok!!'

'Mar Merie', protesteerde hij, 'Doar isse toch nog lange niet an toe.'

'Wel,' zei moeder, opvallend beslist. 'Die jonge geet ver weg en dat mutte ok weethn.'

Ik zag dat er nu met moeder niet te spotten viel en papa zag dat ook.

Hij slofte weer naar de slaapkamer en kwam terug met: *'De katholieke jongeman en de verlovings'*.

Moeder deed nog wat kolen op de kachel, hoewel het al na negenen was. Maar het was tenslotte de laatste avond dat ik thuis was.

Het boekje bevatte weinig techniek, maar behandelde vooral de verborgen verleiders, de gevaren die ontstaan als je werkelijk verliefd wordt, het alsmaar nog niet mag, hoe de duivel je dan probeert over te halen.

Vooraf het vernietigende oordeel van de kerk over 'de daad' vóór het huwelijk.

Altijd zorgen dat je in gezelschap van anderen bent, in het bijzonder op die momenten dat je juist heel erg graag met z'n tweeën alleen zou willen zijn.

Vooraf dan ook niet vergeten te bidden, bidden om steun in de moeilijke tijd voor het huwelijk.

Op het laatst werd nog een blik in de hemel van het huwelijk gegund, als het je lukt om uiteindelijk te wachten...

Beiden waren stil, keken elkaar eens aan, moeder stopte niet meer tot ik het helemaal gelezen had.

'Kiek,' zei mijn vader, 'dat wolle wie oe toch evn vetelln.'

Hij bracht ook dat laatste boekje terug naar de slaapkamer en zat een tijd in gedachten verzonken voor zich uit te kijken. Moeder stopte sokken.

Het glas in de raamsponning kraakte, het werd een koude winter.

Hij zei plotseling: 'Kom Merie, de glaasies, wie drinkt ter ene op.'

Moeder stond op, haalde twee glaasjes en een flesje jenever. Ze schonk een borrel in voor vader en voor mij. Ze rommelde wat in haar sokkenmand, zuchtte eens en ging weer zitten.

Het was gezellig, dit had ik allemaal nog nooit meegemaakt. Het leek wel alsof ik voor vol werd aangezien...

Herman Kok

GASTCOLUMN

KUNSTstof

Dorpsgezichten van Peter Visser

De Oudheidkundige Vereniging Voorst bestond vorig jaar 40 jaar. Er werden door de vereniging diverse activiteiten georganiseerd. Eén ervan was een tentoonstelling over de 19e eeuwse schilder Peter Visser. Er verscheen een oproep in enkele regionale dagbladen met het verzoek aan diegene die een schilderij van Peter Visser in zijn of haar bezit heeft zich te melden.

Wetende, dat mijn nicht een schilderij van Peter Visser in huis heeft, neem ik contact op met de organisatoren. Ook kan ik vertellen, dat het schilderij van het dorp Heino zich bevindt in het Provinciaal Overijssels Museum te Zwolle en het schilderij van de oude schuurkerk te Lierderholthuis, een reproductie geschilderd door N. Triffteren in 1937, in het bezit is van een Heinose familie.

Wie was Peter Visser

Peter Visser was een markante schilder. Hij leefde van 1818 tot 1879. Rond 1850 trok hij met zijn schildersuitrusting door het Veluwe, Sallandse en Achterhoekse landschap en legde vele dorpsgezichten en boerderijen voor het nageslacht vast. Het was een productieve periode. Al zijn bekende werk stamt uit die tijd en is verspreid in een gebied rond de IJssel, tussen Garderen, Zwartsluis, Vilteren en Hummelo. In een geheel eigen stijl geeft hij ons een kijkje in de negentiende eeuw. Hij laat ons zien hoe de streek er in die tijd uit ziet. Daarnaast geeft hij veel details weer van de landbouwgeschiedenis en van het dagelijkse leven in vroegere tijden.

Het is de Oudheidkundige Vereniging Voorst gelukt om dertig originele schilderijen op te sporen. Helaas is nog een aantal schilderijen spoorloos. De tentoonstelling - vorig jaar op 12 september - in het dorpshuis 'De Arend' in Nijbroek met diverse lezingen en activiteiten is een succes geweest.

Het vervolg

Na de tentoonstelling in Nijbroek volgen in 2016 exposities in Epe, Heerde, Twello, Welsum en waarschijnlijk ook in Salland. Verder is een boek in voorbereiding over het werk van Peter Visser.

*Afbeelding rechtsboven:
De oude schuurkerk van
Lierderholthuis.*

*Afbeelding rechtsonder:
Gezicht op de Dorpsstraat
van Heino.*

het Dorp Heino.

P. Visser
1872

Geraadpleegde bron:
Informatiemateriaal
Oudheidkundige
Vereniging Voorst.

HET SIGARENZAKJE

door Jennie Pruim-Reinders

Johannes Gerhardus (Jans) Overmars wordt in Wijhe geboren op 13 februari 1863, waar zijn ouders een boerenbedrijf hebben in de buurtschap Hengeveld. Zijn vader Gerrit Jan Overmars overlijdt op 30 november 1875 en zijn moeder Berendina Eijlerd op 2 maart 1884. Tot ongeveer 1895 blijft Jans op de boerderij werken. Daarna komt hij in dienst bij uitgeverij en boekhandel Waanders in Zwolle.

Op 6 november 1899 wordt hij ingeschreven in het bevolkingsregister van de gemeente Heino en een jaar later op 3 november 1900 trouwt hij te Wijhe met Maria Brinkhof.

Hij is dan koster van de r.-k. kerk. Vervolgens begint hij een galanteriewinkel en verkoopt onder andere kerkboeken, beelden, rozenkransen, sieraden, bril-

monturen, kloosterbalsem, touwwerk, spijkers, tabak en sigaren. Tevens oefent hij het beroep uit van fietsenmaker, is lid van de vrijwillige brandweer en beheerder van de boerenleenbank. Ook begint hij met leveranties van boeken aan de r.-k. school en wanneer de school boeken overhoudt, verkoopt hij deze boeken in de winkel.

Johannes Gerhardus Overmars overlijdt op 30 maart 1928 te Heino. De zaak wordt voortgezet onder de naam 'Boekhandel Wed. J.G. Overmars. Het adres voor drukwerk, prentbriefkaarten enz. Tevens Tabak- en Sigarenhandel'. Later neemt dochter Gerharda Maria de taak van haar moeder over. Zij is in 1943 getrouwd met Julius Rudolphus Smit. Hij besluit de winkel te verkopen aan de heer

Een sigarenzakje van J.G. Overmars, die in Heino een handel in tabak, sigaren en aanverwante artikelen had aan de toenmalige Dorpsstraat Oost; nu Haarmode 't Spiegelbeeld, Canadastraat 48.

Antonissen, Groente en Fruit, en het ernaast gelegen pand, het oude gemeentehuis, Canadastraat 52, te kopen. Het gemeentehuis is als zodanig niet meer in gebruik en staat leeg. In het begin van de oorlogsjaren heeft het nog tijdelijk dienst gedaan als distributiekantoor. Na de oorlog wordt dit oude pand afgebroken en komt er een nieuwe winkel annex woonhuis.

De heer Smit is directeur van de boerenleenbank in Heino en zijn echtgenote heeft de zorg voor de winkel en het gezin. Wanneer zij in 1970 van hun wel verdiende pensioen gaan genieten wordt het pand verhuurd aan de heer M.J.M. Bisschop, die de drogistij en kantoorboekhandel voortzet. Als de heer Bisschop in 1979 verhuist naar de Marktstraat, wordt de winkel aan de Canadastraat opgeheven en wordt het een makelaarskantoor.

Oplossing rebus: Goed gedaan is verkocht.

Geraadpleegde bronnen:

Gegevens van de heer U.J.M. Overmars te Heemstede en de heer M.J.M. Bisschop te Raalte.

Brochure Gemeentehuis Heino 1982.

Kerkepad, r.-k. parochieblad van 16 oktober 1999.

'Op de grote stille heide'

- een ontmoeting met Gerrit Hamming

Op een wat druilerige zaterdagmorgen heb ik een afspraak met Gerrit Hamming. Ik ken hem van afstand, met af en toe een bijpraatmoment wanneer een wederzijds bevriend echtpaar weer eens een feestje organiseert of wanneer wij elkaar in het dorp tegenkomen.

Hij zat net als ik in het onderwijs; dat verbindt. Maar laatst op zo'n feestje begreep ik dat hij schaapherder is geworden; dat bevreemdt. Want voor schaapherder moet je een jarenlange training hebben genoten, er voor in de wieg zijn gelegd en het volste geloof hebben in afgerichte honden en een flinke, herkenbare fluit. Waar én niet waar. Terwijl Gerrit rijdt en praat, denk ik aan het schoolliedje 'Op de grote stille heide', een liedje dat mijn beeld bepaalde van de herder en zijn schapen.

Markante mensen

Landschap Overijssel

Sinds 2010 heeft Gerrit zich als vrijwilliger verbonden aan het 'Landschap Overijssel', een organisatie die zich inzet voor herstel, behoud en ontwikkeling van de natuur en de kenmerkende karakteristieke verschillen van het landschap in Overijssel behartigt. Wat karakteristiek is voor de Kop van Overijssel is weer anders voor Salland of Twente. Het terugbrengen en/of behouden van authentieke landinrichtingen en begroeiingen is daarbij leidend. Het is een organisatie die al ruim 80 jaar bestaat.

Gerrit wilde zich na zijn afkeuring, voor zover mogelijk, gezien zijn beperkingen, zinvol inzetten en heeft zich als vrijwilliger aangemeld bij 'Landschap Overijssel'. Gelet op zijn technische achtergrond heeft hij aangegeven beschikbaar te zijn voor klussen in en rondom de gebouwen van het Landschap. Dat resulteerde o.a. in het bouwen van kasten, opbergruimten, insectenhôtels en kinderspeelruimten. Eind 2011 kwam er een vacature voor vrijwillig schaapherder en het leek Gerrit wel wat om met een kudde schapen op pad te gaan. Dit doet hij nu elke woensdag. Vandaag rijden wij samen richting Giethmen om daar, aan de voet van de Archemerberg, de kudde met 150 Veluwe heideschapen te bekijken.

Wie is de herder?

Bij aankomst bij deze originele schaapskooi is wel duidelijk dat Gerrit in 3 jaar tijd in ieder geval de honden onder controle heeft. Vier prettig gestoorde bordercollies zijn uiterst verheugd om hun parttime baas te zien en laten dat luidruchtig horen. Even later komt ook de betaalde schaapherder Anita Wichers aanlopen, om vandaag met de kudde op pad te gaan. Aan de eerste contacten merk je direct dat de professional en de vrijwilliger elkaar iets te zeggen hebben. Een uitwisseling van bijzonderheden vindt plaats, de status van enkele kreupele schapen komt ter sprake, de hectische terugkomst van de kudde afgelopen woensdag wordt besproken en als toeschouwer voel ik mij al snel betrokken bij deze nieuwe wereld. Deze 'gescheperde' kudde Veluwe heideschapen groeit jaarlijks uit tot een grootte van ongeveer 200 oaien wegens de in februari geboren lammeren. Om inteelt te voorkomen en het ras zuiver te houden, worden in het voorjaar rammen gekocht van een andere kudde. In september lopen deze rammen vier weken bij de oaien en na 148 dagen worden de lammeren geboren. 'Een prachtige tijd om mee te maken,' zegt Gerrit. Deze schapen begrazen de heidevelden van de Archemer- en Lemelerberg. De ecooloog van het 'Landschap' inventariseert samen met de terreinbeheerder de kwaliteit van de heidegebieden en zij maken plannen voor begrazing. De schaapherder weet dan wat er wel en niet en hoe er begraasd moet worden. Erop uit trekken gebeurt, in weer en wind, acht en een halve maand per jaar. Vanaf half januari blijft de kudde binnen in verband met de lammertijd en rond 1 mei gaat de verjongde kudde weer naar de heidevelden.

Op weg met de kudde

Natuurlijk komt het aspect van leiden naar voren. Hoe kun je in zo korte tijd met zo'n grote kudde je weg op de hei vinden en 's avonds weer met de hele kudde terugkeren? En op dat punt komt de hond in beeld. 'Deze honden hebben van nature de wil om te drijven, wij maken hiervan gebruik en zorgen ervoor dat ze hun werk netjes doen. Met enkele commando's en een bijzonder schapenfluitje is één hond in staat de kudde in iedere gewenste richting te drijven. Nog belangrijker is echter de rust die de herder op een kudde weet over te brengen.' Ik ervaar dat aan den lijve wanneer Anita de kudde naar buiten brengt en deze even moet wachten. Moeiteloos controleert zij de groep en Gerrit moedigt mij aan er dwars doorheen te lopen. Geheel tegen mijn aard blijf ik minstens zo rustig als de schapen en baan mij een weg door de kudde. Het voelt warm aan, lieflijk bijna en het ontroert mij op deze stille ochtend. Ik herinner mij het gezegde 'als makke schapen naar de slachtbank'; zo waardig laten zij mij door. 'De bordercollies horen bij en zijn trouw aan de kudde,' zegt Gerrit, 'ze gaan ook mee met de andere vrijwilligers en passen zich geweldig aan.' Ik vul aan: 'Het gezag moet je wel verdienen door rustig de baas te zijn over schapen en honden.'

Gerrit z'n leven vóór de schapen

Of hij hiervan altijd heeft gedroomd, vraag ik hem. 'Nee, maar ik was vroeger wel altijd op de boerderij in Ittersum, *De Oude Mars*, te vinden. School vond ik niks en na de LTS ging ik de cv-techniek in. Veranderde binnen deze techniek enkele malen van functie, bouwde tussentijds nog een huis in Heino en kwam op 37-jarige leeftijd als leraar installatietechniek op de Streekschool (nu: MBO Deltion) te werken. Het was een nieuwe uitdaging maar ook een drukke periode; overdag totaal nieuw en ander werk en 's avonds naar school.'

*Gedeeltelijk overgenomen uit 'Samenklank',
kerkblad van de protestantse gemeente te Heino, december 2014.*

Korte histories

The Salvo Bridge

door Jennie Pruim-Reinders

Een noodbrug bij de Ganzepan

Het is 2005.
Nederland herdenkt de beëindiging van Wereldoorlog II. Ook in Heino worden activiteiten ontplooid. In het Bezoekerscentrum wordt de tentoonstelling 'Heino, 60 jaar bevrijd' georganiseerd. Hieraan werken mee de fotoclub Heino, die foto's exposeert met de titel 'Toen en Nu' en de schilderclub 'Schildervrij' met schilderstukken die tot onderwerp '60 jaar vrijheid' hebben.

Onze vereniging heeft de heer Kristian Garssen bereid gevonden een gedeelte van zijn collectie 'Nederland in oorlogstijd 1940-1945' ten toon te stellen. Tijdens deze tentoonstelling ontvangt onze vereniging een houten bord met de tekst 'The Salvo Bridge'. Berend en Bertha Baarslag komen dit bord persoonlijk brengen. Het ligt al jaren bij hen in de schuur. Waar het vandaan komt en wat het voorstelt weten zij niet. Ook bij de vereniging kan men het bord niet thuisbrengen.

Tien jaar later verzorgt de Vereniging voor Heemkunde een tentoonstelling nu onder de titel 'Heino, 70 jaar bevrijd'. Ook aan deze tentoonstelling werkt Kristian Garsen mee. Op zekere dag brengt hij foto's mee die hij heeft ontvangen van een bevriende relatie in Canada. Tot ieders verbazing staat op één van de foto's het houten bord afgebeeld.

Bij de aftocht van het Duitse leger richting het noorden, werd door hen bij het Almelo's kanaal de Ganzepanbrug opgeblazen. De oprukkende Canadezen moesten hier dus een hindernis nemen. Dit werd opgelost door een noodbrug aan te leggen die zij The Salvo Bridge noemden.

Tiendaagse wandeling naar het onbekende

Lopend van Utrecht naar Heino

Wim Janzen uit Amsterdam maakt als klein jongetje op een binnenschip begin maart 1945 de overtocht over het IJsselmeer naar Zwolle. Daar gaat hij van boord en op een boerenkar komt hij uiteindelijk in Heino terecht en wordt ondergebracht bij de familie Dekker. Hij blijft er tot na de bevrijding.

Riek en Theo Overmars, ook uit Amsterdam, varen begin maart 1945 met een rijnaak over het IJsselmeer naar Zwartsluis. Het is naar later blijkt het laatste kindertransport per schip over het IJsselmeer. Beide kinderen worden in Heino bij de familie Overmars opgevangen voor de overnachting en ze zijn zeer verbaasd dat er klaarblijkelijk meer Overmarsen op de wereld zijn.

Guusje, een zesjarig jongetje, op doorreis naar Nijverdal of Rijssen, logeert voor een nacht bij de familie Baurichter aan de Stationsweg. Als hij de volgende ochtend weer op transport moet, wil hij niet mee en moeder Baurichter en haar dochter Tonnie willen Guusje ook niet kwijt. Er vloeien tranen.

Het zijn in het kort drie verhalen die eerder uitgebreid in ons contactblad hebben gestaan. We voegen een vierde aan de reeks toe, het verhaal van **Bert Koudijs** die niet met de trein of de boot maar, zoals hij zelf zegt 'met lijn 2', dat wil zeggen lopend naar Heino komt en daar een aantal maanden bij de familie Morrenhof logeert.

**Drie bijzondere maanden
uit het leven van een
twaalfjarige jongen die nog
nooit van huis was geweest.**

An mij als kind gingen de eerste jaren van de oorlog zonder zorgen voorbij. Het was alleen moeilijk aan nieuwe kleren en schoenen te komen. Wij hadden te eten, maar ik wist niet echt hoe mijn ouders er elke dag weer in slaagden om eten op tafel te zetten. Via de Nederlandse Spoorwegen, de werkgever van mijn vader, kon er nog wel eens het een en ander geregeld worden. Moest een stoomlocomotief belast met een goederenwagon na een onderhoudsbeurt een proefrit maken, dan gebeurde dat altijd op het baanvak Utrecht-Geldermalsen-Beesd en terug. Toevallig woonden daar veel aardappel- en groentetelers. En zo kwamen mijn ouders nog wel eens aan iets van hun gading.

Op 17 september 1944 begon de grote spoorwegstaking in opdracht van de Nederlandse regering in Londen. Mijn vader dook onder en vanaf dat moment stond mijn moeder alleen voor de zorg van twee kinderen van 7 en 11 jaar.

In maart 1945 deed zich de mogelijkheid voor om kinderen te evacueren naar het noorden en oosten van Nederland waar nog genoeg te eten was. Deze reizen werden georganiseerd door het IKO (Interkerkelijk Overleg), een samenwerkingsverband van verschillende kerken. Ook ik kwam aan de beurt om met een groep van zo'n 60 kinderen tussen de 7 en 12 jaar mee te gaan.

Op woensdag 21 maart vertrokken we lopend vanuit Utrecht. Waar naartoe? We wisten het niet. Die dag liepen we naar Amersfoort. Daar overnachtten we in een klooster. Donderdag 22 maart liepen we naar Nijkerk waar we in een school de nacht doorbrachten. De volgende dag liepen we via een omweg naar Harderwijk, omdat het dorp Putten verboden gebied was. Het was mooi voorjaarsweer. In Harderwijk werden we bij verschillende families ondergebracht. Ik kwam terecht bij de familie Reijerse, die een stadsboerderij had. Ik vond dat wel heel vreemd, een koeienstal midden in de stad. Zaterdag 24 maart gingen we op weg naar Nunspeet. Onderweg maakten we een beschieting vanuit de lucht mee. Het was de eerste keer dat ik in een schuttersputje terecht kwam om te schuilen. Toen het gevaar geweken was en we weer op pad gingen, kwamen we langs een kapotgeschoten en uitgebrande Utrechtse stadsbus. Dat was toch wel menens. In Nunspeet kregen we een slaapplek in de consistoriekamer van de gereformeerde kerk. Zondag 25 maart werd er niet gelopen. We gingen wel naar een kerkdienst, je was tenslotte op de Noordoost Veluwe. Maandag 26 maart kregen we te horen dat we niet verder mochten: de IJsselbrug was afgesloten. We moesten terug naar Harderwijk. In Nunspeet was geen langere opvang mogelijk. Ik mocht weer logeren bij de familie Reijerse. Tot donderdag zijn we daar gebleven. Toen was het weer aantreden en opnieuw naar Nunspeet lopen, waar we opnieuw in de kerk hebben overnacht. Vrijdag 30 maart, Goede Vrijdag, liepen we in een ruk ruim 20 km van Nunspeet naar Zwolle.

Bij de IJsselbrug mochten we twee posten passeren en kwamen zo over de brug. Maar de hoofdpост was onverbiddelijk: we mochten niet verder. Na vele uren wachten langs de kant van de weg, wisten we toch langs een paar sluipweggetjes weg te komen. We waren er door! We kwamen bij een schoolgebouw midden in de stad. Die nacht hebben we er in het stro geslapen. Zaterdag 31 maart moesten we weer lopen. Naar Heino, naar later bleek. Ondanks de goede aardrijkskundelessen op mijn lagere school had ik daar nog nooit van gehoord.

In Heino werden we verdeeld over verschillende families. Zo werd ik opgenomen door de familie Morrenhof in de Veldhoek. Nu, na ruim 70 jaar, heb ik nog steeds goed contact met deze familie.

Haarweg 23, J.W. Morrenhof.

Kinderuitzendingen in de laatste oorlogsmaanden

Vanaf december 1944 tot de bevrijding zijn ongeveer 50.000 kinderen van het westen van het land naar het oosten en noorden uitgezonden en ondergebracht bij gastgezinnen met de bedoeling om de ondervoede kinderen weer op een gezond gewicht te krijgen. Verantwoordelijk voor de organisatie van de kinderuitzendingen was het Interkerkelijk Overleg (IKO). Deze organisatie, ontstaan uit een samenwerkingsverband van verschillende kerken, werd gevraagd een hulpactie op te zetten om de veiligheid van kinderen tijdens het vervoer te waarborgen. Eind december 1944 werden de eerste maatregelen genomen om de kinderen te vervoeren naar pleeggezinnen. Omdat er in de maanden van de Hongerwinter een groot gebrek was aan allerlei producten en diensten, leverde het de nodige organisatorische problemen op voor het IKO om de hulpactie van de grond te krijgen en goed te laten verlopen. Toch is gebleken dat het merendeel van de kinderen veilig bij de gastgezinnen is aangekomen.

Voor de kinderen moet het een indrukwekkende ervaring zijn geweest om zomaar van hun ouders weggehaald te worden om bij een vreemd gastgezin, met heel andere gewoontes dan zij gewend waren, te worden ondergebracht.

Veel kinderen zijn per schip, auto of vrachtauto naar het oosten en noorden vervoerd.

Vanuit Utrecht werden er transporten georganiseerd waarbij een groep kinderen met enkele begeleiders te voet op reis ging. Uit verschillende verslagen blijkt dat deze transporten een groot succes waren en dat veel kinderen lopend de reis naar het noorden of oosten aflegden.

Tijdens deze 'wandetransporten' legden de kinderen ongeveer 20 km per dag af. Bert Koudijs was een van hen.

Bron: Lieke Boersma, Kinderuitzendingen tijdens de Hongerwinter 1944-1945, 2008.

Zondag 1 april - geen grap - was het Pasen. Voor het eerst sinds lange tijd at ik eieren en witbrood met roomboter. De familie keek zich de ogen uit hoeveel ik naar binnen werkte.

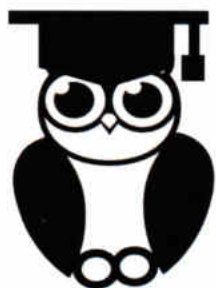
Op donderdag 12 april, op mijn twaalfde verjaardag, werden we bevrijd door de Canadezen.

Twee dagen na de bevrijding van heel Nederland heb ik een Rode Kruisbrief van 25 woorden naar huis geschreven. Half mei kreeg ik bericht terug. Al die tijd wisten ze thuis niet waar ik was.

In de tussentijd ben ik in Heino naar school gegaan, elke dag ruim 3 km te voet heen en terug naar de boerderij. We kregen les in een soort glazen serre van de landbouwvereniging Heino en omstreken die als opslag voor pootaardappelen diende. Dat was tegenover de hervormde kerk. De namen van twee meesters kan ik me nog wel herinneren: Stegeman en Kreulen.

Op 28 juni werden we met drietonners opgehaald en naar Zwolle gebracht. We gingen aan boord van een vrachtschip dat ons via Kampen en het IJsselmeer naar Amsterdam bracht. Op 29 juni kwamen we in Amsterdam aan de Ruijterkade achter het centraal station aan. Met een speciale trein werden we naar Utrecht gebracht. Ik verheugde me op mijn thuiskomst. Maar er was niemand thuis. Mijn vader was naar z'n werk en mijn moeder was met de burens en familie mee naar het zwembad in Zeist. Er was gezegd dat er op zondag geen kinderen zouden terugkeren.

Daarna begon het gewone (nou ja gewone) leven weer. Ik moest echt wel wennen. Een boerderij in Salland is iets heel anders dan een rijtjeshuis in de wereldstad Utrecht.

“Wule zekt det zo”

Een rubriek veur platproaters

door Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

Nog voordat de Vereniging voor Heemkunde Omheining officieel is opgericht, is de eerste vergadering van de werkgroep dialect - later aangeduid als werkgroep Streektaal - al lang en breed achter de rug. Initiatiefnemers Henk van der Veen en Henk Hoppen verzamelen vanaf het begin een twintigtal enthousiastelingen om zich heen en schrijven een eerste bijeenkomst uit op 11 maart 1981 met op de agenda twee onderwerpen: ‘Jan met de zòòln’ en een lezing van een gastspreker van de dialectkringen Salland en Oost-Veluwe.

De werkgroep gaat voortvarend te werk, houdt maandelijks praatavonden, maakt op cassette recorder opnames van gesprekken met oudere Heinoërs en stelt, zonder pretenties overigens, spellingregels vast. (*‘De schriefwieze is mår een uterlijke vorm woar as wie oonze taal in giet, mar toch ok vinne wie, det er van een zekere ienheid sproake mut wèèn.’*) Er wordt zelfs een heuse cursus streektaal in tien lessen ‘Op zien Heino’s’ samengesteld door Henk van der Veen met medewerking van Henk Hoppen.

Tot 2001 staat de handtekening van Henk van der Veen onder de agenda’s voor de bijeenkomsten van de werkgroep. Hij zorgt voor de aansturing. Deze grote animator overlijdt in november 2001. Vanaf september 2001 nemen Herman Bosman, Jan Tijhuis en Jan Melenhorst zijn taak over. In maart 2003 overlijdt ook Henk Hoppen, een van de pioniers van onze vereniging met een grote voorliefde voor de streektaal. Het overlijden van beide mannen is een groot verlies voor de vereniging en voor de werkgroep Streektaal in het bijzonder. Maar de maandelijks bijeenkomsten gaan door. Vanaf 2007 neemt Gerrit Hulsink de taak van Herman Bosman over zodat de continuïteit van de bijeenkomsten gewaarborgd blijft. In 2010 neemt Berend Jan Horstman de plaats in van Jan Melenhorst.

In 2014 komt er een einde aan de bijeenkomsten van de werkgroep Streektaal. Er worden nauwelijks nog nieuwe dialectwoorden of uitdrukkingen aangedragen.

De jarenlange maandelijks bijeenkomsten hebben geresulteerd in een uitgebreide, rijke lijst met dialectwoorden en uitdrukkingen. Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink nemen het op zich om alle op kaartstelsysteem verzamelde woorden te digitaliseren. Zij vinden de tijd rijp om tot publicatie over te gaan. En dat gaat vanaf nu in ons contactblad gebeuren, op alfabetische volgorde. In dit nummer de eerste twee dozijn woorden.

Stiekem koesteren Berend Jan en Gerrit de wens om alle woorden en uitdrukkingen ooit te bundelen in een handzaam woordenboekje.

aait

— altijd

aans

— anders

achtereers

— achterste voren

achterbange

— bang schrikachtig
paard

aelte

— gier

agees niet

— helemaal niet

agosie

— koopwaar

allies

— gelijk, hetzelfde

ampät

— vreemd, apart

anblessen

— bomen merken

anbossen

— toenemen

anbösselen

— aanpoten, hard-
werken

s'anderdaagn's

— de volgende dag

anderweggens

— ergens anders

anetten

— opschieten

angoan

— tekeergaan, aankomen

annebraand

— gepikeerd, aangebrand

annedoane

— ontroerd aangedaan

annehaald

— op de hals gehaald

ärfte

— erwt

ärmbuul

— collectezak

ässies

— pinda's

anwärken

— opschieten

änzuten

— verslavend werken

Attente, trouwe lezers zal bovenstaande titel wellicht bekend voorkomen. Dat klopt. Tussen 1991 en 2001 heeft Henk van der Veen een rubriek verzorgd in 25 afleveringen met dezelfde titel. In het dialect besprak hij woorden en uitdrukkingen in de streektaal en diepte hij de herkomst ervan op. Als eerbetoon aan zijn grote bijdrage aan en inzet voor de streektaal hebben we deze nieuwe rubriek dezelfde titel meegegeven.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC, Heino

Ja, noteer mij als lid van de vereniging.

- Ik ontvang vier maal per jaar het contactblad 'Omheino'.
- Ik heb gratis toegang tot de verenigingsavonden.
- Als welkomstgeschenk ontvang ik een exemplaar van 'De canon van Heino'.

De contributie bedraagt € 15,00 per jaar (buiten Heino woonachtig € 23,00 per jaar).

Ingangsdatum lidmaatschap per 1 januari 2016

Naam en voorletters:

Straat:

Postcode en woonplaats:

Datum: Handtekening:

U kunt zich ook aanmelden via onze website www.historischeverenigingheino.nl

door
Inge Roelofs

2 januari 1996

Een brand heeft in de ochtend van oudejaarsdag café "Het Zwarte Schaaap" aan de Zwolseweg in Heino in de as gelegd. De politie kreeg rond kwart voor drie de melding dat er brand was in het pand. In het café, voorheen 'De Ganzepan', trof de politie geen mensen aan. Pas rond zes uur was de brandweer de brand meester. De technische recherche van Politie IJsselland heeft een onderzoek ingesteld naar de oorzaak van de brand. Op dit moment is nog totaal onduidelijk waardoor het vuur is ontstaan. Bij de brand liep niemand lichamelijk letsel op. De schade bedraagt enkele tonnen. In de omgeving van het café is extra gestrooid omdat het wegdek glad was geworden door het bevroren bluswater.

*Brand De Ganzepan
Het Zwarte Schaaap*

9 januari 1996

Vanochtend is aan de Zwolseweg in Heino een twintigtal woningen enige tijd ontruimd geweest omdat bij graafwerkzaamheden een gasleiding was gebroken. Nadat het lek provisorisch gedicht was, konden de bewoners naar hun huizen terugkeren. De leiding was om kwart voor negen kapot getrokken bij graafwerkzaamheden op het terrein van de voormalige molen van Hooglugt op de hoek met de Lentheweg. Met een hels kabaal ontsnapte gas met een druk van acht bar. Nadat de brandweer metingen had verricht, werd in overleg met IJsselmij Gazo tegen half tien besloten, ongeveer twintig woningen in een straal van vijftig meter rond het lek te ontruimen en de bewoners in een restaurant onder te brengen. Het verkeer in de omgeving werd stilgelegd.

23 januari 1996

De woningbouwvereniging Heino-Wijhe wordt geen stichting. Het bestuursvoorstel om de rechtsvorm te veranderen, kreeg gisteravond tijdens de ledenvergadering in zaal Nijlant in Wijhe niet de vereiste negentig procent van de uitgebrachte stemmen. Het voorstel struikelde over de onzekerheid die bij enkele leden heerste over de inspraak van huurders.

27 januari 1996

Terwijl de meeste bouwvakkers genieten van het vorstverlet, is gisteren in Heino het startsein gegeven voor de bouw van 37 woningen in de Kloostermanshof. Het gaat om twaalf sociale huurwoningen, acht koop- en negen huurappartementen in de vrije sector en acht koopwoningen, ook in de vrije sector.

Met de start van het project Kloostermanshof is een wens van het gemeentebestuur

Al weer
20
jaar geleden

1996

1e
kwartaal

stuur in vervulling gegaan. Het terrein kwam in 1992 vrij door de fusie van Heleco met ABC in Lochem. Al snel ventileerden het college van B en W en de gemeenteraad de wens om er woningbouw voor ouderen te realiseren. Om voor een woning in aanmerking te komen, moeten kandidaten minimaal 55 jaar zijn en in Heino wonen of daarmee een duidelijke binding hebben. Tot op dit moment zijn er negen woningen verkocht. Alleen voor de huurwoningen in de vrije sector bestaat amper belangstelling. Met de gemeente Heino is de afspraak gemaakt dat deze woningen op termijn ook verkocht mogen worden.

Bouw woningen Kloostermanshof

27 februari 1996

Plaatselijk Belang Lierderholthuis wil zich sterk maken voor de aanleg van een dorpsbos. Dat heeft het bestuur gisteravond tijdens de jaarvergadering laten weten aan de inwoners van het Heinose kerkdorp. Het dorpsbos moet niet alleen de natuur rond Lierderholthuis verlevendigen, maar het moet tevens dienen als locatie voor het dorpsfeest.

Het voortbestaan van het jaarlijkse feest op de huidige locatie bij de tennisbanen staat op losse schroeven nu de eigenaar te kennen heeft gegeven Lierderholthuis te gaan verlaten. Het is nog onduidelijk welke wensen de nieuwe eigenaar heeft met de grond. Voor dit jaar hebben de inwoners van het kerkdorp nog niets te vrezen. Het volleybaltoernooi en het feest kunnen gewoon plaatsvinden.

27 februari 1996

De indruk dat Heino met de armen over elkaar gadeslaat hoe de buurgemeenten zich op de herindeling voorbereiden, is een verkeerde, zegt burgemeester Van den Berg. 'We zijn heus wel met de burens in gesprek. We bouwen geen muur om Heino heen'.

De gemeenteraad zette vorig jaar de hakken in het zand, toen het ging over de wenselijkheid van gemeentelijke schaalvergroting. Toch moeten de Overijsselse gemeenten voor 1 juli bij de provincie advies uitbrengen over hun voorkeuren. Als de gemeenten zelf niet met een goed voorstel komen, wast de provincie dat varkentje wel even. De vraag of Heino niet met vuur speelt (je zult maar bij Zwolle gevoegd worden) is volgens de burgemeester echter een misplaatste. 'Als de indruk bestaat dat we achterover leunen, dan is dat een verkeerde gedachte'.

De burgers worden binnenkort bij de discussie betrokken. Op 7 mei houdt de gemeente een symposium waar iedere Heinoër zijn zegje kan doen. De burgers worden binnenkort bij de discussie betrokken. Op 7 mei houdt de gemeente een symposium waar iedere Heinoër zijn zegje kan doen.

13 maart 1996

Het meeste verkeer rijdt Laag Zuthem, tussen Zwolle en Heino, voorbij. En volgens een flink aantal inwoners van dit dorp gebeurt dat vaak met te hoge snelheid. Verkeerstechnische problemen vormden gisteravond de hoofdmoot van de jaarvergadering van de vereniging Plaatselijk Belang van Laag Zuthem. Naast het bestuur en een 'harde kern' van ongeveer 45 dorpingen, was ook het college van B en W van Heino vertegenwoordigd.

Naast het probleem met betrekking tot het te hard rijdende sluipverkeer, werd ook een serieuzer probleem aangekaart: het ontbreken van bejaardenwoningen in het dorp. In de nieuwbouw, waarvan de eerste fase bijna klaar is en waarvan komend jaar de tweede fase moet komen, zijn geen seniorenwoningen opgenomen.

De jeugd van Laag Zuthem daarentegen heeft een meevaller. Plaatselijk Belang heeft nog 650 gulden in de pot, die besteed zullen worden aan de jeugd in het dorp. De vereniging houdt zich aanbevolen voor concrete ideeën.

18 maart 1996

Salland ziet er vanaf woensdag weer een stuk groener uit. Dan wordt namelijk de veertigste nationale Boomfeestdag gehouden. Ook in deze regio is er weer een groot aantal basisscholen dat een of meerdere bomen door hun leerlingen laat planten. In de grotere plaatsen in Salland gaat het alleen al om ongeveer 1200 bomen en struiken.

De Boomfeestdag komt voort uit een wereldmilieuconferentie die de FAO van de Verenigde Naties midden jaren vijftig organiseerde. De conclusie dat het slecht gesteld was met de bossen leidde over de hele wereld tot aanplantacties.

De afgelopen veertig jaar zijn naar schatting zo'n tien miljoen bomen op een oppervlakte te vergelijken met ca. 3000 voetbalvelden op de Boomfeestdag geplant.

In Heino is basisschool Brinkzicht betrokken bij de Boomfeestdag. In totaal 36 eiken worden door de leerlingen van die school langs de Kolkweg in het buurtschap Laag Zuthem geplant. De populieren die daar eerst stonden werden onlangs gekapt. Vanwege hun beperkte levensduur werden ze een gevaar voor het verkeer.

25 maart 1996

De Heinose pastor Hans Schoorlemmer troefde zaterdag burgemeester A.W.P. van den Berg af op het jubileumtoernooi van damvereniging DOS in gebouw Vrede in Heino. Schoorlemmer en Van den Berg kwamen in de finale van de prominentenpoule tegen elkaar uit.

De niet onverdienstelijk dammende burgemeester nam meteen bij aanvang van het toernooi al zijn toevlucht tot trucjes die eigenlijk thuishoren in het politieke scháákspeel. 'Ik heb er geen bal verstand van', beweerde Van den Berg voor zijn eerste partij. Vervolgens zette hij in vier opeenvolgende partijen, onder meer tegen de dominee en de directeur van de basisschool, zijn beste 'steentje' voor.

De prominentenpoule vormde een feestelijk onderdeel van het jubileumtoernooi dat de Heinose damvereniging DOS (Door Oefening Sterk) ter ere van haar vijftigjarig bestaan organiseerde.

De pastor won de finale. Hij had de kunst van het beïnvloeden inmiddels goed afgekeken van de burgemeester. 'Ik doe maar wat', beweerde de goedlachse Schoorlemmer keer op keer, terwijl hij de burgemeester langzaam in het nauw dreef. De prijs voor de pastor, die al zijn vijf partijen winnend afsloot, was..... een dambord.

door Hennie Holterman en Piet Polstra

'Stichting Instandhouding Historisch Materieel voormalige Brandweer Heino'

Oud-brandweermensen koesteren historisch materieel

Het ontstaan

De 'Stichting Instandhouding Historisch Materieel voormalige Brandweer Heino' is op 17 februari 2006 opgericht omdat de Brandweer Heino na de gemeentelijke herindeling is opgegaan in een groter geheel en daardoor haar eigen identiteit heeft verloren. De Stichting, die is opgericht door oud-brandweermensen uit Heino, probeert door middel van het in stand houden van 'oud' materieel van de Brandweer Heino de herinnering levend te houden en het materieel te behouden voor het nageslacht.

De reden

Door de gemeentelijke herindeling waren alle voertuigen en materialen van de oude gemeentelijke brandweer Heino automatisch eigendom geworden van de gemeente Raalte. Dit was inclusief de International 1500 brandweerauto die in 1968 door de gemeente Heino was aangeschaft en dienst heeft gedaan tot 1985.

Na deze gebruikperiode heeft het voertuig een aantal jaren in de collectie van het Nationaal Brandweermuseum te Hellevoetsluis gestaan omdat het format uniek is in de geschiedenis van de Nederlandse Brandweerauto's en het museum deze auto graag in zijn collectie wilde hebben. Bij de tweede Heinose Historische Optocht in 1996 is de International teruggehaald naar Heino waarna er met deze auto door een aantal enthousiaste Heinose brandweermensen regelmatig deelgenomen werd aan allerlei activiteiten waaronder diverse Pomptoertochten. Toen Heino zijn zelfstandigheid verloor en deel ging uitmaken van de gemeente Raalte werd de auto eigendom van de gemeente Raalte. De toenmalige commandant 'Brandweer Raalte' wilde echter op een bepaald moment geen verantwoording meer nemen voor het gebruik van deze auto, dus moest er een andere oplossing komen. In goed overleg werd besloten dat de Heinose brandweermensen een stichting zouden oprichten om daarin de brandweerauto onder te brengen inclusief allerlei oude materialen zoals helmen, uniformen en koperen straalpijpen die afgeschreven waren, maar in de kazerne van Heino opgeslagen lagen.

De overdracht

Ook de overdracht moest officieel geregeld worden en op 13 november 2006 werd door de waarnemend burgemeester van Raalte, de heer Pieter van Veen, de International 1500 voor de somma van € 1,00 aan de Stichting verkocht. De koopakte werd getekend door de heer Van Veen en de voorzitter en secretaris/penningmeester van de Stichting, de heren Hennie Holterman en Piet Polstra.

De overige materialen werden opgeslagen in een ruimte in de kazerne die aan de Stichting ter beschikking was gesteld en daardoor kon de International 'om niet' in de brandweerkazerne van Heino gestald blijven. Helaas is toen verzuimd - doordat alles in goed vertrouwen met de overige brandweercollega's geregeld werd - ook de oude materialen te benoemen en formeel over te dragen aan de Stichting en de gemaakte afspraken te formaliseren!

Het doel

Zoals gezegd probeert de Stichting de herinnering levend te houden door het ondernemen van diverse activiteiten. In het recente verleden was de Stichting aanwezig op open dagen van de brandweer of de gemeente. Aanvragen van scholen of festiviteiten worden ook vaak gehonoreerd. Kinderen en zelfs volwassenen zijn altijd heel erg onder de indruk als ze een ritje in de brandweerauto mogen meemaken. Als de sirene dan aangezet wordt is het helemaal feest. Ook rijdt de International mee in de Pomptoertocht en wordt dan elk jaar op het '14 april plein' aan het publiek getoond. Uiteindelijk is het doel om de brandweerauto en de materialen voor het nageslacht te bewaren.

Voor de instandhouding van de collectie is geld nodig. Uiteraard was de brandweerauto niet nieuw meer en ook vertoonden

*International 1500
- foto Niek Wolfkamp.*

veel materialen sporen van intensief gebruik. Het bestuur was derhalve al geruime tijd bezig om noodzakelijke restauraties uit te voeren en kon hiervoor de werkplaats van de brandweerkazerne in Heino gebruiken.

Restauratie International 1500

Als eerste was de International aan de beurt. In eigen beheer werd de buitenkant helemaal gerestaureerd en in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Alleen het spuitwerk is door garage Autoschade Lindeboom uit Heino uitgevoerd. De International werd technisch helemaal in topconditie gebracht en APK gekeurd. De binnenkant moet echter nog gedeeltelijk worden voorzien van de authentieke materialen zoals die vroeger in deze manschappenmateriaalwagens zaten. Ook een door de Stichting aangeschafte motorspuit uit 1954 is in oude luister hersteld. Deze motorspuit is geen Heinose spuit van origine, maar dateert wel uit dezelfde periode als de helaas verloren gegane. De combinatie auto en motorspuit is bijna identiek aan de oorspronkelijke situatie uit eind zestiger en begin zeventiger jaren. Deze restauraties konden worden gerealiseerd doordat een aantal begunstigers een financiële donatie heeft gedaan en door de jaarlijkse bijdrage van de overige brandweermensen uit Heino.

Het hoofd financieel boven water houden

Doordat de Stichting de International in eigendom kreeg en daarmee uiteraard ook wilde rijden, waren de jaarlijkse APK-keuring en de WA-verzekering verplicht. Het brandstofverbruik van de International is enorm! De 6-cylinder benzinemotor rijdt ongeveer 1 op 2,5 liter superbenzine. Om deze kosten te dekken probeert de Stichting de brandweerauto voor bepaalde evenementen te verhuren. De opbrengsten worden aangewend om het voertuig rijdende te houden. Maar ... de financiële reserves zijn klein.

Het dieptepunt

Als gevolg van de regionalisatie van de gemeentelijke brandweren in de regio IJsselland per 1 januari 2014 en de hieruit voortvloeiende veranderingen, waaronder een ander voertuigplaatsingsplan voor de regionale voertuigen, zou in Heino een extra voertuig worden gestald. Hierbij was echter geen rekening gehouden met de stallingsplaats van onze International waardoor het bestuur met een groot probleem werd geconfronteerd. Doordat de stalling per genoemde datum werd opgezegd en de

leiding van de brandweer Raalte en de huidige leden van de brandweergroep Heino helaas geen medewerking aan een alternatieve stallingmogelijkheid wilden verlenen, ondanks een aantal door het bestuur van de Stichting aangeboden opties, stond de Stichting eind 2013 met de auto en een gedeelte van de oude materialen op straat. Doordat er in het verleden alleen mondelinge afspraken waren gemaakt, kon het stichtingsbestuur bij de huidige leiding van de brandweer niet aantonen dat zij het recht op een structurele stallingsplek in de kazerne had verkregen. De situatie escaleerde op zeker moment zelfs zo, dat een drietal bestuursleden met in totaal zo'n 100 dienstjaren bij de vrijwillige brandweer Heino en dat al die jaren dag en nacht voor de gemeenschap had klaargestaan, gesommeerd werd de sleutels van de brandweerkazerne Heino in te leveren! Helaas is ook met het noodgedwongen vertrek van de Stichting uit de brandweerkazerne van Heino weer een stukje "oud Heino" uit het straatbeeld verdwenen!

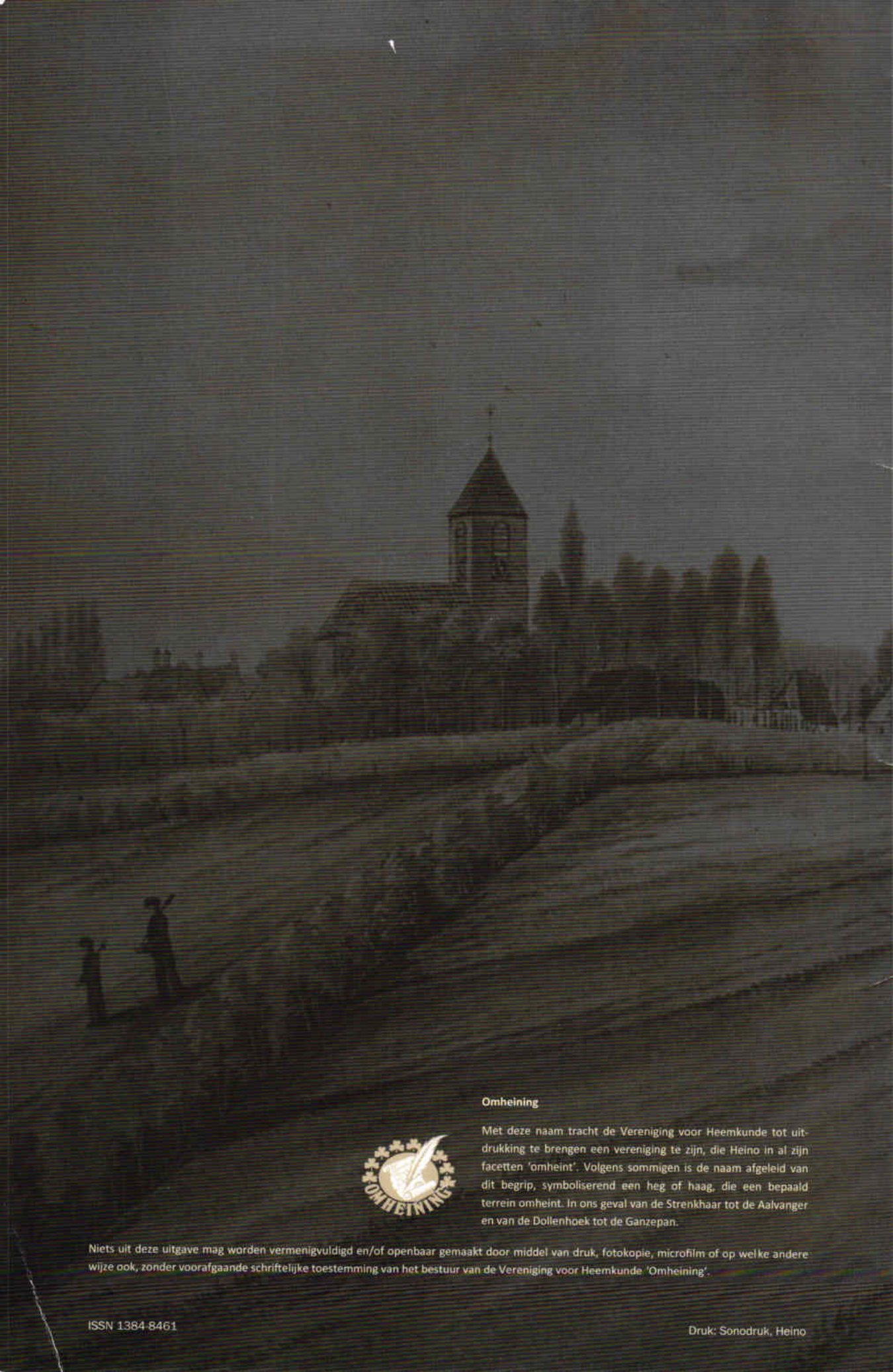
Hoe nu verder

Na het vertrek uit de kazerne is er materiaal bij enkele bestuursleden opgeslagen en overtollige zaken verkocht of weggegeven aan collega verzamelaars of anderen. Gelukkig heeft een inwoner van Laag Zuthem, die veel affiniteit met de Stichting heeft, een gratis stallingsplek voor de International aangeboden, waarvoor het bestuur heel dankbaar is. Alleen is dit geen oplossing voor de onstane problemen en het bestuur beraadt zich dan ook op de toekomst van de Stichting, waarbij helaas ook opheffing een optie is.

Ondertekening koopakte.

* Hennie Holterman en Piet Polstra zijn resp. voorzitter & secretaris/penningmeester van de 'Stichting Instandhouding Historisch Materieel voormalige Brandweer Heino'.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Helno in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

35
jaar

1981-2016

- Heino 20 jaar geleden
- Kleurrijk boeket aan de Molenweg
- Een bedankbriefje tussen de rails
- Hoe houden we het droog in Heino?
- De natuurlijke rijkdom rondom Heino

Jubileumjaar 2016

Juni 2016
Nummer 2

Van de redactie

Levensverhaal Roelof Stavorinus, reuzenboeket aan de Molenweg, rubriek voor platproaters en meer...

Wij zijn trots op ons contactblad dat een ware facelift heeft ondergaan: qua opmaak en formaat ziet het er totaal anders uit dan we gewend waren. Bij de presentatie van nummer 1, het jubileumnummer dat alle inwoners binnen de grenzen van de oude gemeente Heino gratis ontvingen als cadeautje van de 35-jarige vereniging, zal menig lid wellicht even de wenkbrauwen gefronst hebben. Het was vast wel even wennen.

Wat betreft de inhoud blijft de doelstelling uiteraard onveranderd. We proberen u de verre en recente historie van Heino onder de aandacht te brengen door artikelen met diverse onderwerpen in het contactblad te plaatsen.

De constatering dat we rondom Heino gezegend zijn met een weldadige rijkdom aan natuur klinkt uit monde van de redactie misschien ietwat chauvinistisch, maar is dat natuurlijk niet. Het is gewoon een feit en dat maakt Agnes Neimeijer ons duidelijk in het artikel *De natuurlijke rijkdom van Heino en omgeving*.

In de serie *Korte histories* dit keer een verhaal over een bedankbriefje dat op het station werd achtergelaten toen daar op 14 november 1944 enkele uren een trein stilstond met meer dan 1000 Rotterdamse mannen die naar Duitsland werden vervoerd voor het verrichten van dwangarbeid. De Heinose bevolking zorgde voor brood en koffie en daar waren de hongerige Rotterdammers maar wat blij mee!

De rubriek *Kunststof* geeft informatie over 'canonkunst', een project van 15 kunstwerken dat gereleerd is aan de Canon van Overijssel. In de gemeente Raalte viel Heino de eer te beurt voor plaatsing van een van de 15 kunstwerken en wel aan de Molenweg.

Roland Stavorinus is in de speurtocht naar zijn voorvaderen aanbeland bij zijn opa Roelof Stavorinus. In het eerste deel van een vierluik vertelt hij, bijgestaan door zijn vader, over het bewogen leven van zijn opa.

Verder beleeft de artikelenserie *Hoe houden we het droog in Heino?* zijn vijfde aflevering, komt Jennie Pruim-Reinders terug op de honderdste aflevering van *Sprekende foto's*, brengt Inge Roelofs ons op de hoogte van het lokale nieuws van het tweede kwartaal van 1996 en beginnen de woorden in de rubriek *Wule zekt det zo* volgens alfabet met een 'B'.

In de bijgevoegde *nieuwsbrief* (nummer 7) treft u naast de vaste rubrieken *Van de bestuurstafel*, *Schenkingen* en *Agenda* het recente nieuws aan.

Wij wensen u veel kijk- en leesplezier met dit gevarieerde nummer!

De redactie

De kopij voor het septembernummer zien we graag voor 1 augustus a.s. tegemoet.

Colofon

Inhoud

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)
5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter:

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Vice-Voorzitter:

Giel Bisschop, Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, 0572-392499

Secretaris:

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester:

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden:

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolhuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen
verwijzen wij u graag naar onze website

Eindredactie:

Toon Hoefslaat wrd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefslaat, T. Kok, J. Melenhorst, G. Peeters, J. Peters,

J.K. Pruim-Reinders, I. Roelofs en W. Steenberg

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank: NLOGRABO 0327112271

04. De natuurlijke rijkdom van Heino en omgeving

Agnes Neimeijer

06. Korte histories 'Bedankbriefje tussen de rails'

Toon Hoefslaat

07. Roelof Stavorinus, een vierluik 'Deel I: zijn jonge jaren'

Hein en Roland Stavorinus

10. Kunststof 'Kleurrijk boeket aan de Molenweg'

Toon Hoefslaat

12. Alweer 20 jaar geleden

Inge Roelofs

15. Sprekende foto's - een reactie

Jennie Pruim-Reinders

16. Hoe houden we het droog in Heino?

Henne Neppelenbroek

20. Wule zekt det zo 'Rubriek veur platproaters'

Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

22. Algemene politieverordening Heino 1891

De natuurlijke rijkdom van Heino en omgeving

De omgeving van Heino is heel gunstig gelegen op de grens van lage broekgronden in het westen en hoge dekzandgronden in het oosten.

Het hoogteverschil tussen het Lierderbroek en de Lemelerveldseweg bedraagt ± 7 meter; het hoogteverschil tussen de top van een dekzandrug en het naastliggende lage gebied kan ongeveer 2,5 meter zijn. Deze verschillen tussen hoog-droog en laag-nat waren aanleiding voor het ontstaan van verschillende bodemtypen zoals klei, leem en zand.

De adel liet in deze omgeving graag een buitenhuis bouwen. Daarbij komt dat de afstand naar de grote stad Zwolle gunstig is en er weteringen zijn die vroeger dienden voor aan- en afvoer van goederen.

Mede dankzij de landgoedeigenaren is het landschap rond Heino heel divers. In de 17^e eeuw zijn prachtige tuinen en parken aangelegd in Franse stijl. Zoals bij 't *Nijenhuis*: alles symmetrisch, recht, strak en hoekig, zowel lanen als grachten. In de 18^e eeuw kwam de Engelse landschapstijl meer in de mode. Deze stijl ken-

merkt zich door kronkelende paadjes, vloeiende waterpartijen en hoogteverschillen in de parken. Goede voorbeelden van deze stijl zijn de tuinen van *Den Alerdinck* en *De Colckhof*.

Tuinen en parken waren voornamelijk bedoeld voor het aangenaam verpozen van adellijke families.

In zulke tuinen zijn prachtige eiken- en beukenlanen aangelegd als statussymbolen. Er waren bossen voor jachtpartijen.

Het wild kon zich er goed in verschuilen. Een duiventil had een sierfunctie, maar was ook een plaats waar duiven gevangen konden worden voor een vers duivenboutje.

Het beheer van landgoederen door hun eigenaren is gericht op het in stand houden van het landschap en behoud van boerderijen en landschapselementen. Naast landbouwgrond zorgen de landgoederen voor

afwisseling in de omgeving van Heino.

Een landgoed is veel meer dan een mooi landhuis; de omgeving bestaat uit weilanden, bossen, boerderijen, lanen, singels, waterpartijen, houtwallen, meidoornhagen, eikenhakhoutstob-

ben en grachten. Door deze enorme afwisseling is er ook veel variatie in flora en fauna.

Langs de grachten en waterpartijen groeien veel planten die van natte voeten houden, zoals wilgen, elzen en populieren. Dat geldt ook voor valeriaan, echte koekoeksbloem, waterzuring, gele lis, kattenstaart, smeerwortel, wederik, watermunt, waterlelie, bitterzoet, lisdodde, waterranonkel en vergeet-mij-nietjes.

In de bermen langs wegen, weilanden en paadjes groeien weer heel andere planten zoals paardenbloem, weegbree, muizenootje, kamille, boerenwormkruid, dagkoekoeksbloem, veldzuring, brandnetel, reigersbek, ereprijs, fluitenkruid, distel, berenklaauw, st. janskruid, rode- en witte klaver, paarse dovenetel, boterbloem, vogelmuur, salomonszegel, ooievaarsbek en natuurlijk verschillende grassen.

Tussen het struweel van het eikenhakhout weemt het van de kleine zoogdieren zoals muizen, wezels, hermelijnen, marters, bunzings, egels, eekhoorns, konijnen en zelfs dassen.

Als we ons bewust zijn van wat er zoal leeft, groeit en bloeit in onze eigen omgeving, kunnen we nog meer genieten van een wandeling of fietstocht. We worden ons nog meer bewust van de wisseling van de seizoenen. We genieten van uitbundig bloeiende bermen in de zomer, vol vlinders en bijen, van de prachtige herfstkleuren en paddenstoelen in het najaar, van een verstild, mistig landschap in de winter en natuurlijk van het ontluikende groen in het voorjaar en de verschillende tinten groen in de lente.

Door de landgoederen, met hun cultuur- en natuurlandschappen, zijn de wandelgebieden in Heino en omgeving heel aantrekkelijk gebleven.

*‘Een landgoed is veel meer dan een mooi landhuis:
de omgeving bestaat uit weilanden, bossen, boerderijen, lanen,
singels, waterpartijen, houtwallen, meidoornhagen,
eikenhakhoutstobben en grachten.’*

In de houtsingels en bossen groeien veel besdragende struiken en heesters zoals kamperfoelie, lijsterbes, vogelkers, gelderse roos, kardinaalsmuts, vlier, hop, braam en hazelaar. Verder eik, berk, linde en kastanje. Op de bosbodem zie je vaak varens, rankende helmblom, vingerhoedskruid en allerlei paddenstoelen.

Wat zijn we gezegend met een enorme natuurlijke rijkdom aan bomen en planten in onze eigen omgeving!

Al die verschillende planten trekken veel vogels aan. Zwaluwen scheren over het water om insecten te vangen. Lijsters en merels eten bessen van de lijsterbes, vlier en vogelkers. Puttertjes peuteren naar de zaden van distel, berenklaauw en engelwortel. Mussen en mezen voeren hun jongen met rupsen, kevertjes, torretjes en vlinders. Kramsvogels en koperwieken eten emelten uit weilanden en lijsters zijn dol op slakken. Vincken eten in de herfst gretig van beukenootjes. Eikels worden als wintervoorraad verzameld door gaaien. Uilen, torenvalken en buizerds gaan op jacht naar muizen en mollen.

Korte histories

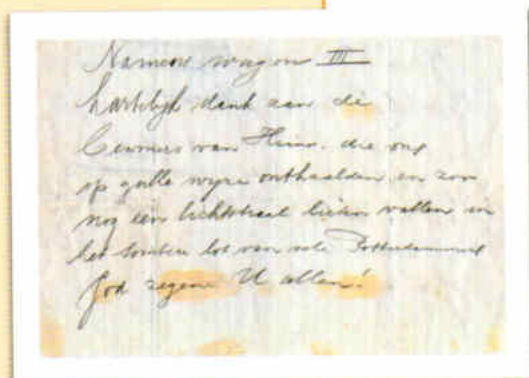
Bedankbriefje tussen de rails

door Toon Hoefsloot

14 november 1944

TIENDUIZENDEN NEDERLANDSE MANNEN ZIJN IN DE HERFST VAN 1944 EN IN DE WINTER VAN 1944-1945 TIJDENS RAZZIA'S OPGEPAKT EN ALS DWANGARBEIDERS NAAR DUITSLAND AFGEVOERD. DEZE RAZZIA'S UIT DE HONGERWINTER VORMEN EEN VAN DE MEEST OPZIENBARENDE VERSCHIJNSELEN UIT ALLE VIJF JAREN BEZETTING. ER ZIJN TIJDENS DE BEZETTINGSPERIODE DOOR DE DUITSERS WEINIG OPERATIES UITGEVOERD DIE ZOVEEL SLACHTOFFERS HEBBEN GEEÏST EN DIE ZO DIEP HEBBEN INEGEGREPEN IN HET LEVEN VAN VELE NEDERLANDERS. HET IS DAN OOK OPMERKELIJK DAT ER IN DE EERSTE JAREN NA DE BEVRIJDING ZO WEINIG OVER WERD GESCHREVEN.

Op 10 en 11 november 1944 werden vanuit Rotterdam tijdens een grootscheepse razzia ongeveer 50.000 mannen tussen de 17 en 40 jaar naar Duitsland en naar Oost-Nederland gevoerd. Ze verlieten in de loop van 10, 11 en 12 november de stad te voet, per schip en per trein. Waar het maar kon werden de Rotterdammers in hun verdere tocht door de bevolking geholpen: er werd eten en drinken aange-reikt, zieken werden verzorgd en post aangenomen.

'Vanuit Zwolle, Kampen en Wezep werden de mannen in twee richtingen naar Duitsland getransporteerd. Zij die langs de noordelijke route, via Groningen en Nieuweschans, Duitsland inreden, hadden in Nederland vrijwel geen contact met de bevolking meer. Anders was het ge-steld met degenen, die via Twente werden weggevoerd. Zelfs in het kleine plaatsje Heino droeg de bevolking van alles aan. Brood met spek, appels en koffie werd aan de mannen gegeven. Een der weggevoerden uitte zijn lof als volgt: Hulde en onze warme dank aan de burgerij van Heino. Deze naam blijft bij ons transport in dankbare herinnering.'

(Uit: B.A. Sijes, *De razzia van Rotterdam*, 1951).

In haar dagboek schrijft mevrouw E.J. (Lieke) Doyer op dinsdag 14 november 1944 het volgende:

'Op 't station staat een paar uur lang een trein stil met 1075 van de 12.000 opgepakte Rotterdammers. Deze wa-ren Vrijdag in Rotterdam opgepakt en vanaf Amsterdam in groote rijnen naar Kampen vervoerd, waarvandaan ze moesten lopen naar Zwolle. Van Zwolle af verder per trein naar Duitsland en de fronten voor graafwerk. Er is gauw een groote actie op touw gezet voor brood en boter voor deze menschen aangezien ze sinds Vrijdag nog niets te eten hadden gekregen! De bevolking gaf ruim en veel en er werd veel post van hen aangenomen ter verzending.'

Een van de Rotterdammers gooide een bedankbriefje uit de trein dat tussen de rails werd gevonden. Het briefje wordt bewaard in het archief van Omheining.

Roelof Stavorinus, een vierluik

Deel 1: Zijn jonge jaren

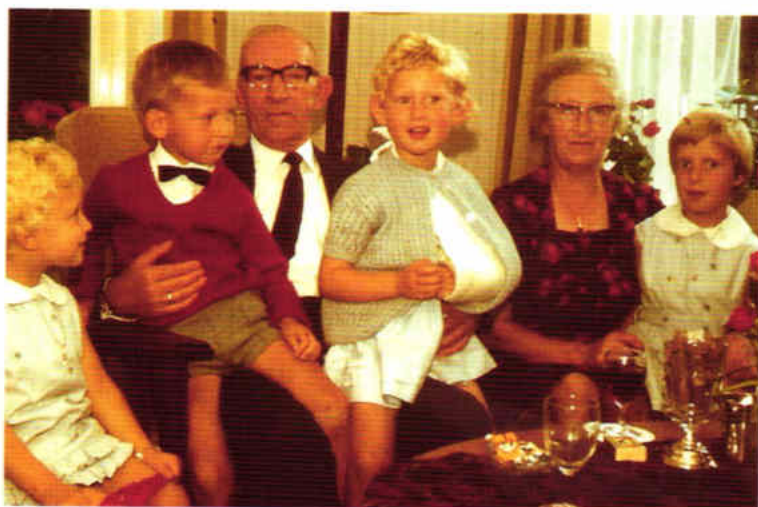
Een feestdag

Het is zomer 1966, vrijdag vijf augustus. Het weer is niet echt zomers. Een frisse zomerdag. Ik zie er piekfijn uit. Mijn moeder heeft me een korte broek aan gedaan, een blouse en vlinderstrik. Omdat het niet zo warm is, draag ik een donkerrode spencer. Wanneer we naar Heino gaan, moet ik een jas aan.

Roelof en Anna Stavorinus-Brinkman zijn vandaag veertig jaar getrouwd. Een bijzondere gebeurtenis, een feestdag. Mijn opa ziet er picobello uit. Hij heeft zijn zondagse pak aangetrokken, een nieuwe smetteloze witte blouse en een bijpassende zwarte stropdas. Mijn oma draagt een zondagse jurk en een mooie ketting om haar hals.

Ze ontvangen vandaag visite. Wij zijn er ook. De kleinkinderen worden samen met hun opa en oma op de foto gezet. Mijn opa zit op zijn vaste plek. Mijn zusje Janet en ik krijgen een plek op zijn knieën. Janet heeft haar linkerarm in een mitella. Ze is een paar weken geleden gevallen. Mijn oma en nichtje Hannie Grotenhuis zitten rechts. Haar zusje Wilma kijkt links het tafereel glimlachend aan.

Op de tafel staan glazen. Eén ervan is gevuld met wijn, één is al leeg. We zien een glas met sigaren en rechts nog wat rozen. Het is een echte feestdag. 's Avonds is er feest bij café Van Rijssen. Daar zijn wij niet bij.

Het begin van de eeuw

Het levensverhaal van Roelof Stavorinus begint op de laatste dag van juli in het jaar 1901. Het is hartje zomer. De lucht is onbewolkt en de temperatuur is ongeveer 25° C. Roelof wordt geboren op het turfschip 'Het Goede Vertrouwen' van zijn ouders Siebe en Rieka Stavorinus-Roessink. Het schip, een zogenaamde praamaak, ligt in de stadsgracht van Zwolle bij de Wezenlanden.

De jonge Roelof verblijft de eerste vijf jaar van zijn leven aan boord van dat schip, net als zijn broers Albert en Abele. Het schip is hun wereld. Ze varen met turf van kanaal naar kanaal. Varen, laden en lossen, dag in dag uit.

Zijn ouders, Siebe en Riek varen in Overijssel, over de Dedemsvaart, langs Balkbrug, Nieuwleusen, en Hasselt. In de kop van Overijssel langs Meppel en Steenwijk en over het Overijsselsch Kanaal. Langs plaatsen als Vroomshoop, Lemeleveld, Heino en Zwolle.

Soms, als het meezit, vaart het schip op de wind, anders moet het gesleept worden door de eigen bemanning of door derden, al dan niet met behulp van een paard.

Opgroeien zonder moeder

Na de bevalling van dochter Rieka, begin 1906, herstelt moeder Riek niet goed. Zij overlijdt op 1 september van dat jaar, op 36-jarige leeftijd. Een ramp voor een jongen van vijf jaar, maar ook voor zijn vader, broers, zusje en niet te vergeten haar ouders. Hoe verwerkt een jongen van vijf jaar de dood van zijn moeder?

Vader Siebe is niet in staat om het schip te varen en de hiervoor nodige werkzaamheden te verrichten en tegelijkertijd zijn kinderen groot te brengen. Dat laatste is vrouwenwerk, vindt hij. Daar weet hij niet zoveel van. Hulp wordt gezocht en gevonden in de familie. Oom Willem en tante Geertien Roebertsen-Roessink willen helpen met de opvoeding van de jongste kinderen, Abele, Roelof en Rieka. Ze zijn beiden rond de zestig jaar en hun kinderen zijn, op hun zoon Willem na, de deur al uit. Kortom, er is plek op boerderij 't Meulmans aan de Slennebroekerweg, vlakbij de Bolderbrug.

Daar staat ook de brugwachterswoning waar Roelofs oom Albert Jan en tante Antje Roessink-Eshuis met hun kinderen wonen. Opa en oma Albert en Rieka Roessink-Klocht wonen er nog steeds. Ze zijn beiden al in de tachtig.

Broer Albert blijft bij zijn vader aan boord. Hij is oud genoeg om mee te werken en zijn vader te assisteren met de turfhandel.

Na het verlies van hun moeder is het fijn om in de buurt van zoveel familie te zijn en een regelmatig leven te hebben.

In 1901 is de leerplicht ingevoerd en dat betekent dat Roelof zodra hij zes jaar is geworden naar school gaat. Samen met zijn neven en nichten gaat hij vanaf de zomer van 1907 naar de 'Lenterschool'. Het is amper een kwartier lopen. Als er geen school is, wordt er gespeeld rond het huis en bij het Overijsselsch Kanaal en natuurlijk gekeken naar schepen die voorbij de Bolderbrug varen.

De Lenterschool in 1929.

Zo af en toe lopen ze naar Heino, dat op een klein uurtje lopen ligt, om boodschappen te doen of naar de markt te gaan. Eén keer in de week, op zondag, gaan ze naar de kerk.

En natuurlijk wachten ze tot hun vader en broer Albert met 'Het Goede Vertrouwen' aanleggen bij de Ganzepan. Dan is er het weerzien en kunnen verhalen uitgewisseld worden.

Begin 1909 overlijdt oma Rieka Roessink-Klocht, nadat in het voorjaar van 1905 Roelofs oma Roelofje Stavorinus-Bruin is gestorven. Roelof is zeven jaar en moet het dan doen zonder zijn moeder en zijn oma 's. Gelukkig zijn tante Geertien en tante Antje er nog.

Terug aan boord

Wanneer Roelof zijn school heeft afgemaakt in de zomer van het jaar 1913 mag hij, net als Abele twee jaar eerder, weer aan boord komen bij zijn vader. Daar verblijft ook oom Klaas Stavorinus, de jongste broer van vader Siebe.

Het is een echte mannengemeenschap: vader Siebe, oom Klaas en Roelof met zijn oudere broers Albert en Abele.

Roelof werkt wanneer hij twaalf jaar is gewoon mee als turfschippersknecht. Hij sjouwt op jonge leeftijd met turf, op een kruiwagen of in een mand. Met zijn vijven kunnen ze heel wat werk verzetten. Zelfs het slepen van het schip, wanneer de wind even tegen zit, kan gedaan worden door eigen mensen.

In 1917 wordt een ander schip gekocht met de naam 'Hoop op Zegen'. Dat maakt het leven een stuk makkelijker. Het schip vaart namelijk op motorkracht. Er hoeft niet meer gesleept te worden. Rond 1919 komt zusje Rieka weer aan boord. Dat is immers het moment dat zij ook 13 jaar wordt, haar lagere school heeft afgerond en niet meer leerplichtig is.

Na de Eerste Wereldoorlog

Wanneer de turfhandel na de Eerste Wereldoorlog instort is het tijd om niet meer alleen afhankelijk te zijn van de handel in turf. Siebe en zijn zonen kunnen van deze handel niet meer bestaan. Daarom worden er ook andere goederen vervoerd, vooral dekriet. Er is vraag naar deze dakbedekking. Riet kan goed gebruikt worden op daken van woningen, boerderijen en schuren. Het riet wordt gehaald in de kop van Overijssel.

Zo verstrijkt de tijd. Elke dag werken en een regelmatig bestaan. De kinderen worden ouder, krijgen verkering en zoeken hun eigen weg.

Heino is hun thuis. Hier hebben ze hun turfhandel en hier kennen ze de inwoners. Hier staan ze ingeschreven in het doopregister van de Nederlandse hervormde gemeente, waar ze 's zondags kerken. Albert, Abele, Roelof en Rieka zijn rondom het Overijsselsch Kanaal groot geworden en naar school gegaan. Hier woont familie waarmee ze het meest in contact staan. Het is vanzelfsprekend dat Roelof, evenals zijn broers en zusje, in Heino zijn toekomst zoekt.

De jonge Roelof werkt mee op het Turfschip van zijn vader Siebe.

door Toon Hoefsloot

KUNST stof

Kleurrijk boekje aan de Molenweg

Bloemstuk De Bredenhorst: Een van de kunstwerken van de Canonkunst

Over Canonkunst

In de afgelopen jaren zijn op verschillende locaties door heel de provincie 15 kunstwerken gerealiseerd die zijn geïnspireerd op de Canon van Overijssel, of beter gezegd, telkens diende een specifiek onderdeel van de canon van Overijssel als vertrekpunt voor een van de kunstwerken. Met name richtte men zich op verhalen en gebeurtenissen uit de geschiedenis waarvan geen tastbare sporen meer zichtbaar zijn. Van verhalen van een kasteel bijvoorbeeld waarvan alleen onder de grond mogelijk nog wat resten te vinden zijn. In de canon van Heino staat het venster over De Bredenhorst, een havezate die in verval raakte en in het begin van de negentiende eeuw werd gesloopt. De grachten werden in 1927 gedempt en nu herinnert niets meer aan de statige havezate die hier eens heeft gestaan.

Een ander thema van het kunstproject is het historisch kleurgebruik dat vooral in Heino met zijn landgoederen kenmerkend is. De pachtboerderijen rond Heino vallen op door de gekleurde vensterluiken.

Dat de keuze voor de plaatsing van een van de kunstwerken op Heino viel, lijkt dan ook bijna vanzelfsprekend.

De uitvoering van het project Canonkunst lag in handen van het Kunstenlab te Deventer.

Een historisch bloemstuk

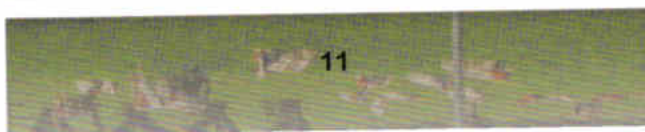
Niet ver van de kruising van de Molenweg met de Nieuwe Wetering staat al bijna twee jaar midden in het weiland een reusachtig kunstwerk. Of je nu vanuit Lierderholthuis komt of vanuit Heino, het valt onmiddellijk in het oog, omdat het metershoog boven alles uitsteekt. Het verbeeldt in tweeërlei opzicht een historisch boeket: het is gebaseerd op de bloemstillevens van Nederlandse schilders uit de 17^e en 18^e eeuw en er zijn uitsluitend kleuren in verwerkt die overeenkomen met de kleuren van de luiken van de ons omringende landgoederen. Heino telt er maar liefst zeven. De bijbehorende pachtboerderijen zijn te herkennen aan de vensterluiken, waarvan de kleuren meestal ontleend zijn aan het familiewapen van de adellijke families die er wonen of gewoond hebben. De kleuren van het boeket zijn weloverwogen gekozen. Wie goed kijkt naar het bloemstuk ontdekt enkele blauwe irissen die bij het blauw van 't Nijenhuis, 't Reelaer en de Colckhof horen. De lichtgele primula hoort ook weer bij 't Reelaer. Zo is het lichtblauw van De Gunne verwerkt in de korenbloem. De goudsbloem verbeeldt het goudgeel van Den Alerdinc II, de roodwit gestreepte tulp hoort onmiskenbaar bij landgoed 't Rozendaal en de grote witte roos stelt het wit van de Velner voor.

De kleurige bloembladen zijn vervaardigd van vrachtwagendeckzeil, dat gespannen is op een stalen skelet.

Op een kunstige wijze zijn zo de kleurvlakken van de luiken verwerkt in een driedimensionaal kunstwerk.

Linda Nieuwstad, de maakster

Linda Nieuwstad (Middelharnis, 1974) heeft het kolossale kunstwerk ontworpen en gemaakt. Zij heeft de laatste jaren een reputatie opgebouwd als maakster van overwelldigende driedimensionale bloemstukken, gemaakt met industriële materialen als pvc, staal, plastic, textiel en schuimrubber. Haar inspiratie put zij uit bloemstillevens van oud-Hollandse schilders uit de 17^e en 18^e eeuw. ➡ www.lindanieuwstad.nl

door
Inge Roelofs

2 april

De Hannema-de Stuers Fundatie heeft een beeld gekocht uit de nalatenschap van Fred Carasso. De kalkstenen sculptuur, voorstellende twee worstelaars, is te zien op de tentoonstelling 'Carasso. Het verborgen oeuvre' in kasteel Het Nijenhuis.

Het beeld neemt volgens het museum, gelegen tussen Heino en Wijhe, een belangrijke plaats in in het oeuvre van de kunstenaar. Zowel het thema als het materiaal en de omvang wijken af van gangbare Carasso-beelden. De verknoopte, agressieve mansfiguren zijn qua thema uniek in het werk van de beeldhouwer. Het beeld heeft een omtrek van 150 centimeter en een hoogte van 45 centimeter. Dat is groot vergeleken met zijn andere vrije werk.

22 april

Bij het horen van de naam 'Dikke Bertha' denk je aan een corpulente huisvrouw met een flinke deegroller in de hand. De weinig vleierende naam betreft echter geen vrouwspersoon, maar een ware sensatie in de voetbalwereld. De leden van voetbalvereniging Heino schoten dit weekeinde tijdens de jaarlijkse bazar namelijk uit volle kracht op 'Dikke Bertha'. En het gaat daarbij niet om het maken van een doelpunt, maar om de snelheid van een schot. Menig eredivisiespeler heeft zich er in het televisieprogramma Barend en Van Dorp flink op verkeken en ook de Heinose voetballers ging het schieten niet allemaal even gemakkelijk af. Op de zaterdagavond is het in de kantine van de vv Heino vrij rustig, maar de spanning wordt buiten beleefd waar 'Dikke Bertha' staat opgesteld. Dankzij het mooie weer en het competitie-element is het een geslaagde actie van de organiserende bazarcommissie. Maarten Hoppen mag zich aan het eind van de zaterdagavond de Ronald Koeman van Heino noemen met een schot van 106 kilometer per uur.

26 april

De hondenwachter, die de overlast van hondenpoep in het Sallandse dorp Heino moet terugdringen, wordt regelmatig agressief bejegend. Om hem daartegen te kunnen beschermen, onderzoekt de gemeente momenteel de mogelijkheden om overtreders sancties op te leggen. Ook wordt gekeken of Justitie bereid is om tot vervolging over te gaan. Overigens constateert het college van B en W wel, dat het experiment succesvol verloopt. Als zowel politie als Justitie meewerken, wil Heino het project uitbreiden.

Al weer
20 jaar geleden

1996
2e
kwartaal

26 april

De gemeente Heino heeft met tevredenheid gereageerd op het voornemen van de Nederlandse Spoorwegen om de spoorwegovergang aan de Zuthemerweg/Kolkweg te voorzien van een AHOB-installatie. De NS willen alle knipperlichtinstallaties in Nederland vervangen door automatische halve overwegbomen.

Volgens het college van B en W betekent de aanpassing een flinke verbetering van de verkeersveiligheid. In het verleden is op deze locatie in Laag Zuthem namelijk al een aantal ernstige ongelukken gebeurd.

De uitvoering van de werkzaamheden zal in de tweede helft van dit jaar plaatsvinden. De NS zullen de kosten dragen voor de vervanging van de installatie en het aanpassen van het wegdek, terwijl Heino verantwoordelijk is voor het verbreden van de wegverharding, de markeringen en het aanpassen van de verlichting.

22 mei

'De aankoop van het beeld 'de Discuswerper' vormt een mooie start van het kunstbeleid van de gemeente Heino'. Deze woorden sprak wethouder T. Van der Bruggen-Van den Brink nadat de raad gistermiddag haar fiat gaf.

Het beeld komt in het nieuwe bestemmingsplan Kloostermanshof in het centrum van Heino te staan. Zowel de gemeente als de woningbouwvereniging Heino-Wijhe neemt een bedrag van 11.500 gulden voor haar rekening. De gemeente reserveert bovendien 3.500 gulden voor de sokkel en de eventueel noodzakelijke fundering.

Aan de aankoop van 'de Discuswerper' van de overleden kunstenaar Joop Holsbergen is een uitgebreide inspraakronde vooraf gegaan. De toekomstige bewoners van de Kloostermanshof kregen hierin evenveel stemrecht als de gemeente en de woningbouwvereniging.

31 mei

Heino heeft sinds gisteren als vierde gemeente in Overijssel een eigen kadastrale atlas. Het boekwerk geeft inzicht in de situatie van Heino in het jaar 1832. Dit met een overzicht van persoons- en perceel gegevens en een lijst van de eerste bewoners van panden.

Het boek arriveerde op ludieke wijze in het dorp. Zo kroop Heinoër Dorus Groote Schaarsberg in de huid van heer Klomp, in 1832 burgemeester van zijn woonplaats. Een andere acteur zette koning Willem I neer, die het naslagwerk per koets bij 'Klomp' in het gemeentehuis kwam afleveren. In werkelijkheid spelen deze mannen natuurlijk geen rol bij de uitgifte van het naslagwerk. Het boek is namelijk tot stand gekomen door nauwe samenwerking tussen de vereniging voor heemkunde 'Omheining', het provinciale rijksarchief en de stichting Kadastrale Atlas Overijssel. De laatste is uitgever van het boek.

7 juni

Vanaf de boerderij van de familie Snel aan de Molenweg is het eerste Heinose hulptransport naar Letland vertrokken. De Letse vrachtwagen-combinatie, eigendom van een Nederlandse onderneming, was tot de nok gevuld met goederen voor de inwoners van Sabile en Abavas, de twee plaatsen waar Heino contacten mee onderhoudt.

In de nacht van donderdag op vrijdag volgden zeven vrijwilligers van de werkgroep Heino-Sabile/Abavas om te assisteren bij de verspreiding. Het merendeel van de goederen is bestemd voor het zorgcentrum voor ouderen in Sabile, zoals rolstoelen en meubilair. Daarnaast is er ook veel materiaal voor de plaatselijke scholen en vervoert de vrachtwagen medische spullen voor een ziekenhuis in de regio. Het is de bedoeling dat de Letten zelf zorgen voor de installatie en verwerking van de goederen, maar in de Heinose delegatie zijn tevens technici aanwezig om instructies te geven.

18 juni

Er is een sterke verbondenheid tussen de Heinose basisscholen Maria-school en Brinkzicht. Ze zijn van rooms-katholieke signatuur en vallen tevens onder de verantwoordelijkheid van één schoolbestuur. Nu ze dit jaar beide een jubileum vieren, lijkt de weg vrij voor een gezamenlijk feest. Niets is minder waar. De festiviteiten vinden weliswaar op dezelfde data plaats, maar de scholen geven de voorkeur aan een eigen invulling van het jubileumprogramma. 'Het zijn toch twee verschillende scholen', verklaren docenten Wim Overkamp en Toon Hoefsloot van de Maria-school en directeur Martin Overgoor van Brinkzicht eensluidend.

De Mariaschool viert vrijdag en zaterdag het 75-jarig bestaan, maar het jubileum verdient enige geschiedkundige toelichting. Het is namelijk het gebouw aan de Canadastraat dat zo lang bestaat. Het rooms-katholiek onderwijs als zodanig wordt volgens Overkamp al vanaf 1879 gegeven. De Heinoër speurde in diverse stoffige archieven om historische gegevens boven water te krijgen, maar dat viel naar eigen zeggen niet mee.

27 juni

'Racisme is shit. Stop ermee'. De boodschap die de tekeningen van de kinderen van groep 8 van de Sint-Nicolaasschool in Lierderholthuis uitdragen laat aan duidelijkheid niets te wensen over. In hun ogen is het niet te tolereren dat medemensen omwille van hun huidskleur in een achterstandssituatie worden geplaatst. De tekeningen maken deel uit van de actie 'Trek een bek tegen racisme', een landelijk initiatief dat in de gemeente Heino een lokale invulling heeft gekregen dankzij het Dokter A. Doyerfonds. Naast de St. Nicolaasschool doen nog vier andere basisscholen in Heino mee aan de actie. Het landelijke project richt zich vooral op jongeren van 13 tot 26 jaar, maar het Dokter A. Doyerfonds wilde alleen de hoogste groep in het basisonderwijs aanspreken. 'Die groep maakt binnenkort de overstap naar het vervolgonderwijs waar ze in aanraking komt met andere culturen. En het vergroten van de tolerantie naar buitenlanders is nu net één van de doelstellingen die we met ons fonds proberen te bereiken', aldus Henriëtte Nijboer die samen met Dinie Weulink het initiatief heeft genomen voor de actie.

SPREKENDE

foto's (100) - een reactie

In het decembernummer van vorig jaar stelden wij de vraag of iemand kon vertellen hoe het Annigje Jorink verging na het overlijden van haar pleegmoeder Maria Jorink-Kortstée.

Hierop reageerden mevrouw M. Mensink-Offenberg uit Zwolle en de heer D. Pothof uit Heino. In de aflevering van december werd vermeld dat na het overlijden van Maria Jorink-Kortstee in 1942 haar winkel aan de Dorpsstraat werd overgenomen door de heer E. Hengo. Dat blijkt niet juist te zijn.

Maria Mensink-Offenberg gaf de volgende informatie door: nadat de pleegmoeder van Annigje Jorink was overleden en Annigje alleen achterbleef, werd de woning in tweeën gedeeld door middel van een muur. Aan de rechterkant kwamen de dames Berta Hoppen en Anna Offenberg, naaisters van beroep, te wonen en aan de linkerkant begon Annigje een snoepwinkelje. Anna Offenberg overleed in 1946 en Berta Hoppen in 1952.

Dick Pothof wist te vertellen dat Mannes Hengo, die aan de Dorpsstraat woonde, het huis in 1953 van Annigje Jorink kocht. Hij was meubelmaker van beroep en woonde in het diaconiehuis van de Nederlandse hervormde gemeente, dat zich bevond op de plek waar nu de ingang van de Munnikenhof is. Vervolgens vertrok Mannes naar zijn nieuwe woonadres aan de Dorpsstraat 29, nu Chinees restaurant 'Hong Bin'. Hij liet het oude pand afbreken en een nieuw winkelwoonhuis verscheen. Zijn zoon Henk begon er een woninginrichtingszaak.

Annigje Jorink overleed te Heino op 31 mei 1977 in het bejaardencentrum 'De Vloedgraven'.

*De Dorpsstraat en het
Marktplaatsplein omstreeks 1950.
Rechts de christelijke school,
nu de plek van het
appartementengebouw
'Hart van Heino'.*

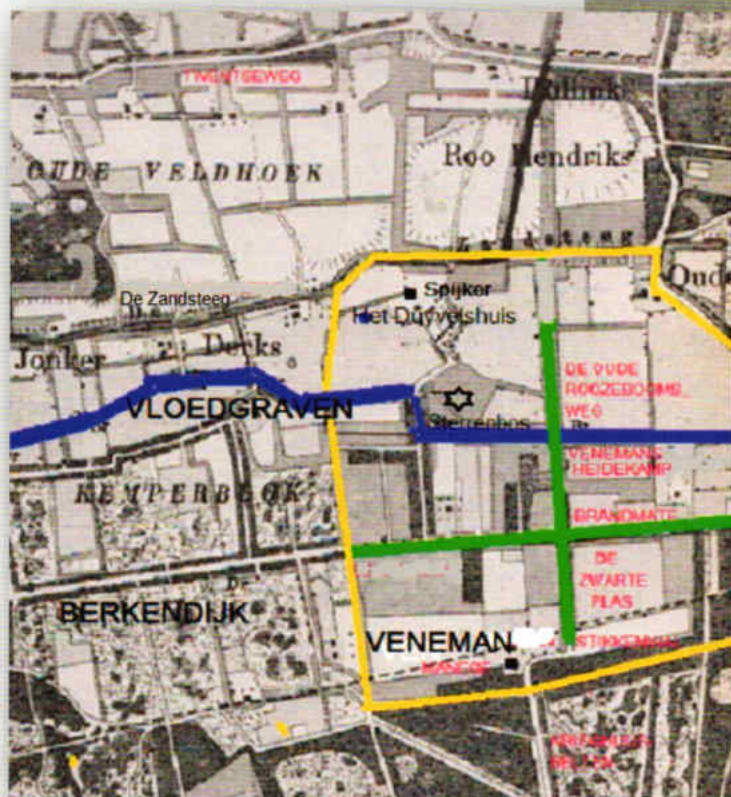
door Henne Neppelenbroek

Hoe houden we het droog in Heino? (5)

In de vorige aflevering maakten we kennis met Jacob Vriezen, de eigenaar van het landgoed De Aalshorst en zijn pachtboer Jannes Gerritsen, die met zijn vrouw Derkje Berents op boerderij Veneman woonde. Jacob Vriezen begon al in de zeventiende eeuw een groot gebied in de omgeving van de Oude Roozeboomsweg te ontginnen. Op de topografische kaart uit 1883 staan de buitengrenzen van de ontginning met gele lijnen aangegeven, terwijl een deel van de Berkendijk en de Oude Roozeboomsweg met groene lijnen is aangegeven. Deze groene lijnen geven de oude landgoedlanen weer. Dwars door deze ontginning verlengde Jacob de Heinosche Vloedgraven, die in een kaarsrechte lijn tot aan boerderij Dennebos werd doorgetrokken.

In een van de vorige afleveringen zagen we al dat de Vloedgraven de grens vormde tussen het gebied met de oude ontginningen langs de hoger gelegen Lemelerveldseweg en het lager gelegen drassige gebied met de jonge ontginningen ten zuiden van de Vloedgraven.

De kaart uit 1883 laat duidelijk de verschillen zien tussen de ontginning van Jacob Vriezen - met de landgoedlanen en de modern aandoende singels - en het omringende gebied, waar nog veel heidevelden voorkwamen. Zelfs tegenwoordig zouden we het nog een spraakmakend project noemen.

Topografische kaart uit 1883.

Op zoek naar het spijker van het Duyvelshuis

Kaarten vertellen vaak een eigen verhaal. In de vorige aflevering plaatsten we een deel van de kadastrale kaart uit 1832 met het gedeelte van de ontginning van Jacob Vriezen ten zuiden van de Vloedgraven. We zagen dat op die kaart in de buurt van boerderij Veneman nog veel heidevelden voorkwamen. In deze aflevering staat dezelfde kaart afgebeeld, maar nu met het gedeelte ten noorden van de Vloedgraven. Op dit kaartfragment zijn alle heidevelden verdwenen. Dat is logisch, want we zijn de Vloedgraven overgestoken en bevinden ons nu in het gebied met de oude ontginningen, waar de boeren al sinds de Middeleeuwen het land hebben bewerkt. In dit gedeelte trof men ook in 1832 vooral akkers en weilanden aan.

Langs de Oude Roozeboomsweg zijn geen sporen meer te vinden van een landhuis. Wel laat de kaart zien waar het Duyvelshuis lag. Tegenwoordig is deze boerderij in het bezit van de familie Hardeman. Ooit heeft naast deze boerderij een spijker (een korenopslagplaats) gestaan, die werd omringd door een gracht. Een

voorbeeld van zo'n spijker treffen we nu nog aan naast boerderij de Vlamincqhorst.

Het spijker bij het Duyvelshuis met de merkwaardige naam Nikes, werd in 1776 afgebroken. Op de kadastrale kaart van 1832 staan in de buurt van het Duyvelshuis twee kleine smalle moerassen met een blauwe kleur aangegeven. Dit zouden, gelet op de hoekige vormen, overblijfselen kunnen zijn van een gracht die tussen 1776 en 1818 door planten werd overwoekerd en veranderde in een moeras. Dat zou mogelijk de plaats kunnen zijn waar het spijker heeft gestaan. Het Duyvelshuis wordt in 'Oud Boerenland 2' uitgebreid beschreven. Daarin wordt ook melding gemaakt van de aanwezigheid van een sterrenbos op de plaats waar later boerderij Ramaker werd gebouwd.

Kadastrale kaart 1832 met een deel van het ontwikkelingsproject van Jacob Vriezen, ten noorden van de Vloedgraven.

Jannes Gerritsen aan het werk

Nog even terug naar de pachtboer Jannes Gerritsen. Op de topografische kaart van 1832 kunnen we zien dat naast boerderij Zielman Venemans Heidekamp lag. Hoewel het dichtbij de Vloedgraven lag kon men er dankzij de verbeterde afwatering blijkbaar toch een bouwkamp aanleggen. Daarnaast lag de Brandmate. Op dit perceel werd soms boekweit verbouwd. Dit stukje heideveld was waarschijnlijk nog voldoende ontwaterd, want boekweit houdt niet van te natte grond. Waarschijnlijk brandde ook Jannes Gerritsen hier soms nog de bovenlaag van de heide af. In gedachten zien we hem aan het werk.

We zien ook, hoe de rook gedragen door de westenwind wegdrijft in de richting van de Wolthaarshoek en het Schanebroek. Jannes ploegde vervolgens het land, om de as als bemesting te gebruiken. Men kon op die manier boeren zonder vee te houden.

Een spreuk uit die dagen luidde 'Boekweit wordt verbouwd op paardenzweet'. In het arme Drenthe werd boekweit op grote schaal verbouwd. De enorme rookontwikkeling die ontstond tijdens het afbranden van de heide, gaf soms zelfs aanleiding tot klachten uit het westen van ons land. In natte zomers mislukte de oogst vaak. Een andere spreuk betreffende boekweit luidde dan ook: 'Boekweit en vrouwenpraat: eens in de zeven jaoren goed'.

Naast wateroverlast zorgde ook droogte soms voor problemen. In de buurt van de boerderij van Jannes lagen de zandverstuivingen van de Krieghuusbelten. Deze waren o.a. het gevolg van overbeweiding door schapen en het steken van te veel heideplaggen. We zagen dat in het verleden wederzijdse grensoverschrijdingen nogal eens problemen opleverden tussen de voorgangers van Jannes en 'die van het Raalterwoold', zoals Jan Bieleman dat zo fraai uitdrukte. Die zandverstuivingen werden steeds groter. In droge zomers, als de wind uit de 'verkeerde hoek' kwam, moest Jannes soms dagenlang machteloos toezien hoe de zuidoostenwind het zand uit de Krieghuusbelten naar zijn land blies.

Schilderij van Göbell.
Dit schilderij met zandverstuivingen van de Raalter schilder Göbell zou in de buurt van de Krieghuusbelten en boerderij Veneman geschilderd kunnen zijn.

De zandverstuivingen bleven problemen veroorzaken, want in 'Oud Boerenland 2' lezen we dat 'in 1792 de toenmalige eigenaresse (van de Aalshorst) verzocht om 'meiriesen' (rijshout in mei gekapt met blad) voor rekening van de marke te mogen kopen om een stikkenwal aan te leggen. Dit rijshout werd in de grond gestoken zodat het zand er tegenaan stoof en een wal vormde'. Het was een probaat middel want op de kaart zien we dat de wal inmiddels meer dan drie meter boven het maaiveld uitsteekt (8,4 meter boven NAP). Jannes heeft dat niet mogen meemaken, want hij stierf in 1784. Dat was het jaar met een van de strengste winters uit onze geschiedenis.

Als pachtboer zullen Jannes en Derkje het niet breed hebben gehad. Ik herinner me ergens gelezen te hebben dat een boer in die tijd voor elke korrel die hij in de grond stopte, er in een goed jaar vier korrels voor terugkreeg. Slechts vier korrels! Van die vier korrels ging er een naar de grootgrondbezitter, in dit geval naar de eigenaar van de Aalshorst, en moest er een bewaard worden als zaaizaad voor het volgende jaar. De boer hield in een goed jaar dus maar twee korrels over. De opbrengsten waren zelfs in een goed oogstjaar laag, omdat het zaaizaad van slechte kwaliteit was en er op sommige plaatsen meer onkruid groeide dan rogge. Misogosten kwamen ook voor. In dat geval werd Schraalhans meester in de keuken!

We zijn nog steeds in de buurt van de Vloedgraven. Het geluid van een bladblazer brengt ons terug in de werkelijkheid van de eenentwintigste eeuw. Het geluid is afkomstig van de bladblazer van Francis Middelpkamp, de eigenaar van de boerderij naast de Vloedgraven. We raken aan de praat. Hij is getrouwd met Rika Zielman, die in die boerderij is geboren. Zij zou sommige veldnamen nog kunnen weten. Maar de veldnamen Venemans Heidekamp en de Brandmate zeggen haar niets. Wel kan ze zich herinneren, dat een perceel tegenover hun boerderij de naam Baasie droeg. In 'Oud Boerenland 2' lezen we dat dit perceel ooit in gebruik is geweest bij de werkbaas van het landgoed het Duyvelshuis.

Veel veldnamen zijn in de vergetelheid geraakt. Soms is dat het gevolg van het feit dat een perceel een andere eigenaar of een andere functie heeft gekregen. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de Brandmate, waar al sinds mensenheugenis geen boekweit meer wordt verbouwd. En met het verdwijnen van kleine percelen die tijdens een ruiverkaveling werden samengevoegd tot grotere percelen, zullen mogelijk sommige veldnamen ook in onbruik zijn geraakt.

"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

balkhaeze

– kat op een boerderij

bässie

– barstje; kloofje

bedrieten

– bevuilen; zich bedrieten
van angst

beduun

– beduiden; iets beduiden of
uitleggen, meestal wanneer
de weg wordt gevraagd

beiderweggens

– beide plaatsen; op twee
plaatsen tegelijk

bekniepen

– bezuinigen; op iets
gaan bezuinigen

bels

– pruim, kleine, blauwe vrucht;
paardenras

biekok

– groente (bij de aardappelen)

biester weer

– slecht weer

biezundag

– een zondag op een doordeweekse dag,
uitgezonderd Eerste Kerstdag

In de tweede aflevering van deze rubriek voor aanhangers van het rijke, soms verrassende Sallandse idioom leggen we u twee dozijn woorden voor beginnend met een 'B'.

bissen

- druk zijn; iemand die een ander opjaagt;
't vee was an 't bissen (rennen)

blik

- tepelvocht bij een koe vlak voor het kalven

blinden

- steekvliegen; vensterluiken

blodderkop

- iemand met een opgezet hoofd

blufkonte

- opschepper, gezegd van iemand die nogal pochen kan

boezeroen

- werkhemd

böllies

- kwajongen

bom ies

- ijs dat niet op water rust

bonke

- heel veel; een groot stuk

börg

- gecastreerd mannelijk varken

boskazie

- wildgroei van struikgewas

bosschop

- boodschap

bouwmeesterie

- kwikstaart

braeke

- bouwvallige boerderij

door Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

ALGEMENE POLITIEVERORDENING HEINO 1891

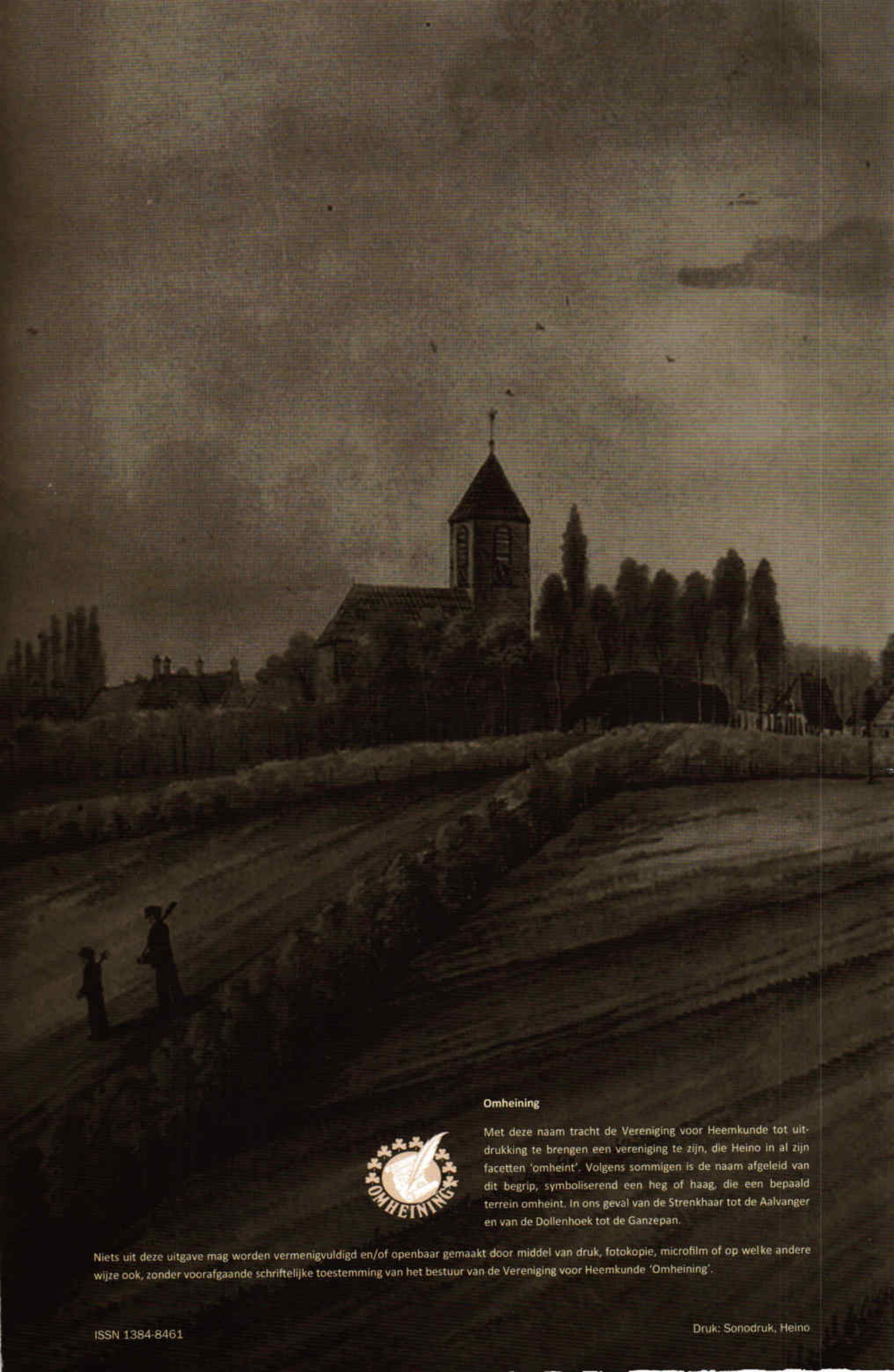
Vrij vaak ontvangt onze vereniging van leden of sympathisanten schenkingen in de vorm van boeken. Veel boeken die de moeite waard zijn en die soms verrassende historische weetjes bevatten. Neem bijvoorbeeld de algemene politieverordening van de gemeente Heino uit 1891, bestaande uit 137 artikelen, verdeeld over 6 hoofdstukken.

HOOFDSTUK II

Handhaving der openbare orde
AFDEELING II

Openbare gemakkelikheden
Art. 25.

Het is verboden, zonder vergunning van den Burgemeester, op of ter zijde van de openbare straten, wegen, pleinen en wandelplaatsen, optochten te houden, te goochelen, het bedrijf van orgeldraaier, muzikant of liedjeszanger uit te oefenen, acrobatische of andere voorstellingen te geven en dieren of kikkasten te vertoonen.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

35
jaar

1981-2016

- Heino 20 jaar geleden
- De oude meester vertelt
- Lichaamsoefeningen
- Herinneringen aan opoe
- 'Hart van Heino'

Jubileumjaar 2016

Sept. 2016
Nummer 3

Van de redactie

Dit redactioneel zou eigenlijk heel goed kunnen beginnen met een mooi, toepasselijk aforisme over het begrip 'herinnering', een kort en bondig citaat waarin een levenswijsheid is verborgen. In dit nummer treffen we namelijk een aantal artikelen aan waarin herinneringen de boventoon voeren.

'Mijn herinneringen aan opoe', en 'Jeugdherinneringen' zijn o.a. twee titels van artikelen die zo'n kernachtig gezegde zouden rechtvaardigen. Maar ook de inhoud van de artikelen 'Lichaamsoefeningen' met louter herinneringen van de schrijfster aan de lagere schooltijd en 'Roelof Stavorinus, een vierluik', vol met herinneringen aan de vader en opa van de schrijvers passen in dit rijtje.

Geen rubriek in ons contactblad loopt al zo lang als 'Sprekende foto's'. Aflevering 101(!) gaat over de levenswandel van Gerrit Hendrik van Dort die in 1901 werd geboren.

Voor de rubriek 'Wule zekt det zo', die al weer toe is aan de derde aflevering, hebben Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink 24 woorden met de beginletter 'd' geselecteerd.

Gelukkig is het reliëf dat aan de zijgevel van het oude gemeentehuis was bevestigd voor kunstminnend Heino behouden gebleven. Jennie Pruim-Reinders bericht ons over dit kunstwerk van Herman Nieweg in de rubriek 'Kunststof'.

Henk van der Veen Sr. heeft ons een schat aan gedichten en verhalen in het dialect nagelaten. Onder het motto 'De oude meester vertelt' nemen we in dit en de komende nummers van 'Omheino' enkele niet eerder gepubliceerde verhalen van zijn hand op.

Tot slot komen we terug op waarmee dit redactioneel begon: de artikelen met het onderwerp 'herinneringen', waarvan wij de titels al noemden.

Anna Slurink-Penninkhof heeft in een fraai, klein boekje herinneringen aan haar opoe opgetekend, aanvankelijk bedoeld voor haar naaste familieleden. Het boekje met als titel 'Mijn herinneringen aan opoe' bevat een aantal anekdotische herinneringen die vanaf nu in de vorm van een feuilleton in het contactblad worden gepubliceerd.

'Jeugdherinneringen' is een tekst van Herman Kok over de logeerpartijtjes bij zijn oom en tante in de grote stad Deventer. 'Een mens doet veel ontdekkingen in zijn leven. Mijn leven dat begon in 1931 is daar een aaneenschakeling van,' is zijn conclusie aan het eind van deze terugblik op zijn jeugd.

'Lichaamsoefeningen' van F. Balder-Bosscher gaat over haar herinneringen uit de schooltijd op de christelijke school in Heino in de jaren dertig van de vorige eeuw.

In het tweede deel van het vierluik over Roelof Stavorinus worden zijn broers en zus in herinnering gebracht en lezen we hoe Roelof zijn toekomst opbouwt in Heino.

Het zijn vier artikelen vol met herinneringen.

'De herinnering is het enige paradijs, waaruit wij niet verdreven kunnen worden' (Jean Paul). Een mooi citaat tot slot. Misschien had daarmee dit redactioneel wel kunnen beginnen...

Wij wensen u veel kijk- en leesplezier.

De kopij voor het decembern timer zien we graag voor 15 oktober tegemoet.

Colofon

Inhoud

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)
5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter:

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392583

Vice-Voorzitter:

Giel Bisschop, Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, 0572-392499

Secretaris:

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester:

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden:

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Neumeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen
verwijzen wij u graag naar onze website

Eindredactie:

Toon Hoefsloot wvd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst, G. Peeters, J. Peters,

J.K. Pruim-Reinders, I. Roelofs en W. Steenbergen

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NL06RABO 0327112271

04. De oude meester vertelt

Henk van der Veen sr.

06. Lichaamsoefeningen

F. Balder-Bosscher

07. Sprekende foto's (101)

Jennie Pruim-Reinders

08. Roelof Stavorinus, een vierluik

'Deel 2: 'Roelof, zijn broers en zus'

Hein en Roland Stavorinus

12. Wule zekt det zo

'Rubriek veur platproaters'

Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

14. Mijn herinneringen aan opoe (I)

Anna Slurink-Penninkhof

17. Kunststof

'Hart van Heino'

Jennie Pruim-Reinders

18. Al weer 20 jaar geleden

Inge Roelofs

22. Jeugtherinneringen

Herman Kok

De oude meester vertelt...

Al bijna 15 jaar is hij niet meer onder ons:

Henk van der Veen, oud-voorzitter en erelid van onze vereniging. Oud-eindredacteur van het contactblad ook en vele jaren voorzitter van de werkgroep streektaal.

Vrachten gedichten en verhalen in de streektaal heeft hij ons nagelaten. Lang niet al het materiaal is gepubliceerd. Onder de titel 'De oude meester vertelt' willen we enkele verhalen uit zijn oeuvre in de komende edities van ons contactblad publiceren. In dit nummer kozen we voor de anekdote 'Het achtste gebod'.

Het achtste gebod

Der fietsen een nette meneer deur de Veldhoek. Hee gunk huus veur huus an um scheurkalenders te verkopen. De Neerbosch dagkalender had e en ok 'Honingdroppels'. Op de veurkante van zo'n kalenderblaegie stund behalven heel groot de doatum van die dag, in kleine letterties ok het opkomst- en ondergangstiedstip van zun en moan en een stichtelijk woord noa anleiding van een biebeltekst. Op de achterkaante ko'j meestieds een vervolgverhaal of iets dargelijks lezen.

Marie van Jan Wèver nômpe as gewoonlijk de 'Honingdroppels'. Andere joaren kochen ze 'm in Heino in de winkel, mâr disse meneer kwaamp der de deuren met langs, dus det was net zo makkelijk. Vandoar!

Toen Jan de volgende mârgen noar het schuurtie gunk um zien fietse te pakken um noa de melkfabriek te goan, woar as e wårken, was het deurslot kapot en de fietse weg! Een zo goed as niej kârregie, vot, kâts vot! Hee had niet al te volle tied um te foeteren, want hee mos noa zien wårk. Hee gaf het an bie de veldwachter, zee-de nog, toen e wegfietsen op Marie zien merrie, zoas e een damesfietse altied numen.

Het niejs kreeg vanzelf vleugels en 't gunk in kôrte uren de hele Veldhoek deur.

Lubberts-Hein, de buurman van Jan en Marie, had 's nachens opezetten bie een motte, die biggen mos kriegen. Hee had zich wel verbeeld, toen e met de stormluchte noa de varkens-schure was slopen, det e wat eheurd had, zelfs ezien! Het leek wel een kèèrl met 'n huudtie op, mâr doar dos e

gien eed op te doen. En Willem Langenbärg, die 's nachens een paer moal noa 't huussie was ewest, umdet e zo'n deurgank had, menen ok det e wat ezien had. 't Volk kwaamp töt de slotsomme det het die meneer van die scheurkalenders ewest was, det kon niet aans. Noa wärgtied gunk Jan bie Mulder, de veldwachter, langs um de diefstal an te geven. Die schreef alle biezunderheden op. Een fietse met een zwat bakkelieten stuur, een dito koplampe en een gruen kringie bōvenop het dekseltie van de belle. Ok van die scheurkalenders en zo, alles kwaamp op papier. De veldwachter belōven, det e zien collega's in de omgeving zol inlichten. Misschien heuren Jan der nog wel es meer van, misschien ok niet.

Jan gunk de hele wekke op de fietse van zien vrouwe noa 't wärg. Hee zat er wel een bettie bescheuten op en Marie kon vanzelf die daegen niet van huus, mär det was nog 't slimste niet. As ze de dief mär te pakken kregen. En in de Veldhoek was drukke proat òver slecht volk, det er rechtevoort in de wereld rondleup. Zelfs nette menen met huudties op waeren niet te vertrouwen, ok al verkōchen ze dan stichtelijke kalenders.

Meer as een wekke duren de grote onzekerheid. Toen kwaamp op een dag veldwachter Mulder op de melkfabriek um an Jan te vertellen, det zien fietse der weer was. De Zwolse politie had in de Diezerstroate de doader epakt. Hee, en ok de fietse woar as e op reed, voldeuden an het signalement det Jan opegeven had, tot en met het grune kringie bōvenop het schroefdekseltie van de fietsbelle. Die meneer was inderdoad de boer op ewest, niet alleen um scheurkalenders te verkopen, mär bliekbaer ok nog veur wat anders. En de veldwachter gaf an Jan een bonnegie, doar kon e met noa 't station goan en zien fietse weer in ontvangst nemmen. De Zwolse politie had em met 't spoor verstuurd en an hum – Mulder – het ontvangstbewies ezunden.

Doalijk noa wärgtied gunk Jan der hen. Het was inderdoad zien kärkegje en hee reed met twee fietsen noa huus. Wat keek Marie op, toen e met het gestōllen veurwärg en het hele verhaal thuus kwaamp. Lubberts-Hein en Geertoie wōdden voortdadelijk op de heugte 'bracht en het duren niet ärg lange of het niejs was zo de buurte rond. Het volk kon weer rustig sloopen.

Een steugie laeter stund er in de zoaterdagse kraante een berichie. Het gerechtshof in Zwolle had ene J.T. wegens diefstal van een rijwielt veroordeeld töt twaalf en een halve gulden boete of een wekke zitten.

- Zo, zèè Jan, die verkoch een wekke lang gien scheurkalenders meer.

Marie scheuren het 'Honingdroppeltie' van die dag of en lezen op de veurkaante het stichtelijke verhaaltie. Wee'j wat er boven stund? Het achtste gebod: Gij zult niet stelen.

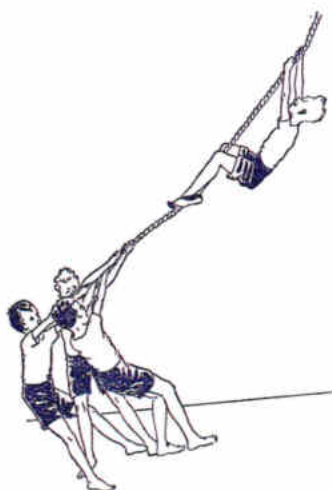
Tekst: Henk van der Veen sr.

Veldwachter Willem Franciscus Mulder.

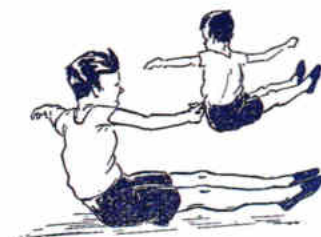
Veldwachter Willem Franciscus Mulder.

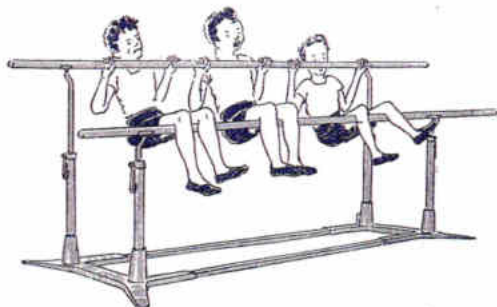
Lichaamsoefeningen

Het was in de dertiger jaren van de vorige eeuw dat er van overheidswege op werd aangedrongen dat lagere schoolleerlingen tussen de lesuren door wat lichaamsbeweging moesten krijgen. Dit was op onze lagere school een moeilijk punt: gymtoestellen waren er niet en geschikte ruimte evenmin.

Maar juf Kemper had er iets op gevonden: bewegen met de armen. De benen konden zittend niet meedoen, want vanaf hun middel zaten de kinderen in de bankjes bijna klemvast. De armen zijwaarts uitslaan kon niet vanwege ruimtegebrek. Wat wel kon: de vingertoppen werden naar de schouders gebracht en daarna naar boven en weer naar voren. De oefening heette: 'schouders, vóór!' Niet moeilijk en beter dan niets.

Een andere belevenis, en met veel beweging, kwam toen onze school de beschikking kreeg over een stukje land dat grensde aan het oorspronkelijke schoolplein, dat voor de ongeveer 100 kinderen wat krap was. Op een mooie morgen kregen we opeens toestemming om over of door de afrastering te gaan. We stonden wat verbaasd rond te kijken, maar een paar slimmerds haalden een eindje touw uit hun broek- of onderjurkzak en bonden de einden aan elkaar rond de bovenarmen en vormden zo een paardenspan voor twee of vier deelnemers. 't Werd een echte optocht langs de rand van het nieuwe pleingedeelte. We bleven maar rondjes draaien, voor mij was dit een echt geluksmoment uit de fijne zes jaren leer- en speeltijd aan de christelijke lagere school in Heino. De spelletjes 'Anno' en 'Kri-kra, pak ze maar' zijn me ook bijgebleven. Het zou leuk zijn te horen of nog meer mensen zulke herinneringen hebben.

Tekst: F. Balder-Boscher

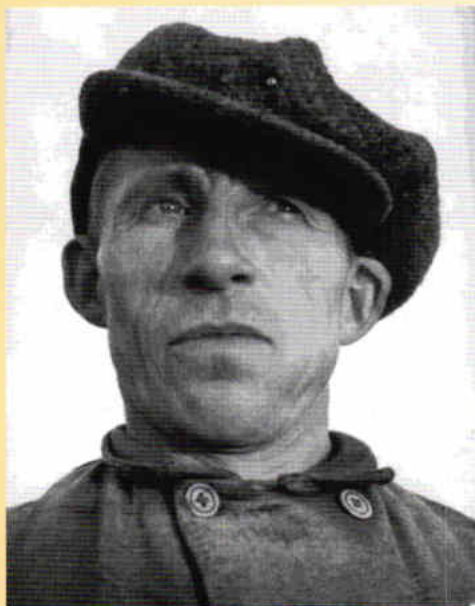
SPREKENDE foto's (101).

Gerrit Hendrik van Dort werd geboren op 19 mei 1901 te Heino aan de Hagenweg 11. Zijn ouders, Gerrit Jan van Dort en Hermina Veldhuis, waren daar in december 1898 vanuit Wijhe komen wonen. In april 1905 vertrok het gezin naar een boerderijtje op het landgoed Soeslo bij Zwolle. Zoon Gerrit Hendrik trouwde op 25 januari 1923 te Heino met Johanna Lindeboom. Zij werd eveneens aan de Hagenweg geboren, maar dan aan de andere kant van het kanaal op 2 september 1902; nu de Hogeweg. Na hun huwelijk bleven zij in het gehuurde boerderijtje op Soeslo wonen. Toen het boerderijtje in 1968 werd verkocht, vertrokken zij met hun kinderen naar een woning aan de Zwolseweg 42 in Heino.

Gerrit Hendrik was onder andere huis-slachter van beroep. Drie generaties lang deed de familie Van Dort huisslachtingen. Een beroep dat inmiddels is verdwenen. Meestal werd er elk jaar op een boerderij een varken of een koe geslacht. Hierbij werd de huisslachter ingeschakeld. Er waren keuringsdagen voor huisslachtingen. Heino viel o.a. onder de vleeskeurings- en destructiekring Ommen.

In het kelder-archief van onze vereniging zijn diverse voorwerpen aanwezig die bij huisslachtingen werden gebruikt.

Gerrit Hendrik van Dort (1901-1976).

Een familiefragment van Gerrit Jan van Dort en Hermina Veldhuis.

Gerrit Jan van Dort.

Geboren: Heino, 6 maart 1863. *Overleden:* Zwollerkerspel, 15 december 1956, oud 93 jaar. *Zoon van:* Gerrit Hendrik van Dort en Antonia Veldhuis. *Beroep:* landbouwer. *Godsdienst:* Ned.- herv. *Adres:* Zwolle, landgoed Soeslo, Heinoseweg, Wijthmen. *Huwelijk:* Wijhe, 9 mei 1896 met **Hermina Veldhuis**, geboren Raalte, 1 maart 1869, overleden Zwollerkerspel 9 augustus 1943, oud 74 jaar. *Dochter van:* Frederik Veldhuis, landbouwer, en Albertha Vrugink.

Kinderen: 1. **Antonia**, geboren Wijhe, 3 november 1896. Gehuwd Zwollerkerspel, 22 mei 1924, met Derk Jan Dijk, geboren Zwollerkerspel, omstreeks 1900, landbouwer op Soeslo. Zoon van Derk Dijk en Jennigje de Graven. Antonia overleed Heino op 13 juli 1990 op 93-jarige leeftijd. Drie jaar eerder, in september 1987, was zij met haar ongehuwde zoon Jan in het bejaardencentrum De Maat komen wonen. Jan overleed aldaar op 16 december 1993. 2. **Frederik**, geboren Wijhe, 4 november 1898, overleden Dalfsen, 30 december 1985, oud 87 jaar. Gehuwd met Hendrika Alida Slendeboek, geboren Dalfsen, 4 mei 1903, overleden Dalfsen 4 oktober 1966. Zij woonden Dalfsen, Hagenweg 36. Uit dit huwelijk werden geen kinderen geboren. 3. **Gerrit Hendrik**, geboren Heino 19 mei 1901, overleden Heino, 18 januari 1976.

Met hem begonnen wij deze aflevering van Spreekende foto's.

Roelof Stavorinus, een vierluik

Deel 1: Roelof, zijn broers en zus

In de vorige editie heeft u kunnen lezen over de jeugd van Roelof Stavorinus, zijn twee broers en zusje. Ze groeien op aan boord van het turfschip van hun ouders en bij familie die woont nabij de Bolderbrug. In dit deel vertellen we over de jaren dat ze proberen een zelfstandig bestaan op te bouwen in Heino.

Abele wordt schipper

Abele is de eerste die het ouderlijk schip verlaat. Hij gaat varen voor de familie Van Triest op het schip de 'Nijverheid'. De stalen klipper is eigendom van de schippers Hendrik en Maria van Triest uit Kampen en schippers Jan en Jacoba Hendrika Smit-van Triest uit Zwartsluis.

Abele trouwt in juni 1925 met zijn nicht Dieke Roessink, dochter van brugwachter Albert Jan Roessink. Een jaar later kopen ze het schip waarop ze varen. Tussen 1926 en 1936 varen Abele en Dieke een beurtdienst op Amsterdam. Die hebben ze overgenomen van schipper Van Triest. Later wordt ook op Rotterdam gevaren.

De 'Nijverheid' is in 1907 gebouwd bij Van Goor in Kampen. Het schip wordt voortbewogen door een tweecilinder verticale tweetakt Kromhout-motor en heeft een waterverplaatsing van 123,5 ton. Het schip is bijna 26 meter lang en 5 meter breed en heeft een vooronder, een laadruimte, motorkamer, stuurhut en een salonroef. Verder heeft het schip een grenenhouten mast met een grootzeil en een fok.

Evenals zijn vader Siebe, laat Abele zich inschrijven op het adres Ganzepan A19. Als postadres wordt de woning van H. Eshuis gebruikt (Laag Zuthem, C412).

De 'Nijverheid' en 'Hoop op Zegen' aangemeerd bij De Ganzepan.

Albert, arbeider

In 1919, een jaar na de afloop van de Eerste Wereldoorlog, is Albert 25 jaar en gaat hij in militaire dienst bij de marine. Hoewel hij een slecht rechteroog heeft, is dat geen reden om hem af

te keuren. De militaire dienstplicht duurt ongeveer zes maanden, waarna hij weer aan boord komt bij zijn vader en broers. Hij vaart tot zijn dertigste. Dan heeft hij er genoeg van. In de zomer van 1927 trouwt hij met Diena van Telgen. Ze gaan wonen aan de Dorpsstraat A73 in Heino. Albert laat zich registreren als arbeider.

Albert Stavorinus en vrouw.

Roelof Stavorinus, winkelier en brandstofhandelaar

Roelof krijgt een relatie met Anna Brinkman. Een eigen zaak in Heino is hun droom. Natuurlijk spreken ze er over met hun familie. Als het mogelijk is om een winkel te openen en tevens brandstof te verkopen, hoeft vader Siebe zich alleen nog te bemoeien met het verschepen van brandstof. De verkoop in Heino kan dan gedaan worden door Roelof.

Het plan komt in een stroomversnelling wanneer Anna's oma begin 1926 overlijdt. Opa Neppelenbroek blijft alleen over. Hij wordt uitgenodigd door Roelof en Anna om bij hen te komen wonen. Dat betekent dat zijn oude dag verzekerd is. Anna gaat voor haar opa zorgen en daar staat een vergoeding tegenover.

Ruim vijf maanden later, op 5 augustus 1926, trouwen Roelof en Anna. Vier dagen voor het

huwelijk heeft Roelof zich laten inschrijven bij de Kamer van Koophandel in Zwolle. Ze kopen een huis aan de Dorpsstraat A42 (later omgenummerd naar A69) en gaan daar wonen. Daar starten ze hun kruidenierszaak en brandstoffenhandel.

Ze hebben ieder hun eigen taak in de zaak. Anna helpt de klanten in de winkel en doet de huishouding. Roelof bezorgt met zijn T-Ford brandstof bij mensen thuis.

Het gaat goed met de zaak en goed met Roelof en Anna. Ze krijgen kinderen. In de lente van 1928 wordt Riek geboren en anderhalf jaar later Hein. Omdat twee baby's verzorgen en in een winkel werken niet te combineren zijn, zoeken ze hulp. Ze nemen een dienstbode in huis, Hermina Vrielink uit Diepenveen.

In 1927 komt de eerste tegenslag. Olchert Hart-holt en zijn vrouw beginnen een handel in brandstof aan de Stationsweg, een concurrent dus. De markt moet gedeeld worden. Maar Roelof denkt groot en besluit te investeren. Begin 1929 kopen Roelof en Anna grond van overbuurman Hendrikus Johannes Rientjes. Dit perceel wordt gebruikt voor de opslag van brandstof.

Dan volgt een nog grotere tegenslag. In oktober 1929 stort de wereldeconomie in. De prijzen van diverse grondstoffen kelderen, evenals de prijzen van producten in de winkel. Ondertussen zijn hun lasten, waaronder de hypotheek op het huis en de net gekochte grond, zo hoog dat ze niet bij machte zijn de vaste lasten op te brengen.

Het gaat goed met de zaak en goed met Roelof en Anna. Ze krijgen kinderen. In de lente van 1928 wordt Riek geboren en anderhalf jaar later Hein. Omdat twee baby's verzorgen en in een winkel werken niet te combineren zijn, zoeken ze hulp. Ze nemen een dienstbode in huis, Hermina Vrielink uit Diepenveen.

In 1927 komt de eerste tegenslag. Olchert Hart-holt en zijn vrouw beginnen een handel in brandstof aan de Stationsweg, een concurrent dus. De markt moet gedeeld worden. Maar Roelof denkt groot en besluit te investeren. Begin 1929 kopen Roelof en Anna grond van overbuurman Hendrikus Johannes Rientjes. Dit perceel wordt gebruikt voor de opslag van brandstof.

Dan volgt een nog grotere tegenslag. In oktober 1929 stort de wereldeconomie in. De prijzen van diverse grondstoffen kelderen, evenals de prijzen van producten in de winkel. Ondertussen

zijn hun lasten, waaronder de hypotheek op het huis en de net gekochte grond, zo hoog dat ze niet bij machte zijn de vaste lasten op te brengen.

Dienstbode Hermina Vrielink vertrekt in 1931, na drie werkzame jaren in het gezin. De loonkosten zijn te hoog en het gaat niet goed met de winkel. Op dinsdag 3 november 1931 worden Roelof en Anna Stavorinus-Brinkman failliet verklaard.

De droom van een eigen winkel is na vier jaar voorbij. De erfenis van opa en oma Neppelenbroek is in vier jaar verdampt. Het geld is op. Vader Siebe Stavorinus springt financieel bij zodat diverse schuldeisers in Heino kunnen worden gecompenseerd. Het huis wordt verkocht evenals de winkelinventaris. Ook de T-Ford krijgt een andere eigenaar. De winkel wordt gesloten. Op 5 februari 1932 worden Dinie en Siep geboren. Een half jaar later verhuizen Roelof en Anna met hun vier kinderen en opa Neppelenbroek naar de Canadastraat 44 (Raalterweg A148). Ze betrekken het achterhuis van de familie Veldkamp.

Roelof blijft ingeschreven bij de Kamer van Koophandel als brandstoffenhandelaar. De inschrijving in de Kamer van Koophandel wordt gestopt in 1936 wanneer Roelof gaat varen op de 'Nijverheid'. Daarnaast gaat hij zijn vader helpen op de 'Hoop op Zegen'. Siebe kan de hulp goed gebruiken. Hij is nu bijna 70 jaar oud. Tevens is het een mooie manier voor Roelof om iets terug te doen voor de financiële steun die hij heeft gekregen van zijn vader.

Roelof Stavorinus.

Brandstoffenhandel Albert Stavorinus

In 1934 neemt broer Albert de brandstoffenhandel van Roelof over. Hij verhuist met zijn gezin naar het adres Dorpsstraat A84. Het betreft een huis met voldoende opslagruimte voor kolen en turf.

Net voor het uitbreken van de oorlog, in 1940, overlijdt Albert na een kort ziekbed aan een longontsteking. Zijn vrouw Diena blijft achter met vijf jonge kinderen. De broers Abele en Roelof bieden hulp om het bedrijf draaiende te houden. Roelof staat, tot er een definitieve oplossing komt, zijn schoonzuster ter zijde.

Na enkele maanden treedt Ab Dekker uit Heino in loondienst om de handel voort te zetten. Roelof kan zich daarna weer richten op zijn eigen werkzaamheden op de 'Nijverheid'.

Rieka

De enige dochter van Siebe is tevens de laatste die van boord gaat. Rieka trouwt in 1933 met Hendrik Roessink, varkensboer en fietsenverkoper. Ze gaan wonen in de boerderij in Raalte (G248).

Begin 1936 overlijdt vader Siebe aan een acute hartstilstand. Hij wordt op de algemene begraafplaats in Heino begraven.

Bij de boedeldeling die volgt verwerft Abele het schip de 'Hoop op Zegen'. Hij bezit dan twee schepen, want hij is ook eigenaar van het vrachtschip de 'Nijverheid'. Door deze nieuwe situatie, en mede in het belang van de kinderen, want dochter Bertha gaat in 1936 naar school, besluiten Abele en zijn vrouw Dieke te gaan wonen in een huurhuis aan de Zwolseweg 23.

Rieka Stavorinus-Roessink.

"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

Samenstelling: Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

In deze aflevering van 'Wule zekt det zo' hebben we een keuze gemaakt van weer twee dozijn woorden uit een ruime keuze d-woorden.

(In de vorige aflevering stond helaas een storende spelfout. Het kwikstaartje wordt in het dialect ook wel 'bouwmeestertie' genoemd en niet 'bouwmeesterie' zoals het abusievelijk in de lijst werd afgedrukt.)

daalders plaetse

- een beste,
mooie plaats

daele

- omlaag;
naar beneden

daengs

- overdag

deurbieten

- doorbijten

deurkelten

- tintelend gevoel

in de vingers bij

hevige kou

deurmaeken

- doormaken; iets
meemaken

deursloan

- overdrijven

dildalderig

- onvast ter been
dink

- voorwerp

dissend

- deze

doargunder

- verderop;
verder gelegen

doarguns

- daarginds

donderschoer

- onweersbui

Het dorsen van graan.

dösstok

- dorsvlegel

dramoele

- iemand die dramt;

opjutter

dree-der-weggens

- op drie plaatsen

dreepäppe

- een koe waarvan

drie i.p.v. vier

spenen melk geven

dreestikken

- plagen

dreilasse

- ingenaaid stukje onder

de oksels van een blouse

dresseerkoare

- houten kar op twee wielen

met aan weerszijden een zitbank

dreugliene

- waslijn

dreusiesmaeker

- kapesmaeker, opschepper

droadnaegel

- spijker; vervelend lastig

persoon

duveltje

- klein kacheltje;

ondeugend kind

Een duveltje.

Mijn
herinneringen
aan
Opoe

Willemina
Hoogeland-Bannink
1889-1966

(deel één)

Voor mijn broers en zussen heb ik een boekje met herinneringen aan mijn opoe geschreven. Omdat we erg veel in leeftijd verschillen, tussen de oudste en de jongste zit 23 jaar, heeft niet iedereen, vooral de jongsten, niet zoveel met opoe meegemaakt. Daarom is het voor hen ook leuk om de verhalen over opoe te lezen.

Later is gebleken dat er nog heel veel mensen zijn die haar gekend hebben en dat die het ook leuk vinden om het boekje te lezen. Het boekje komt nu in feuilletonvorm uit in de komende afleveringen van het contactblad.

*Willemína Hoogeland-Bannink
en Johannes J. Hoogeland.*

Toen ik op de lagere school zat, durfden sommige meisjes niet bij mij thuis te komen omdat ze dachten dat er bij ons een heks woonde. Opoe droeg altijd donkere kleding, zwart of donkerblauw en lange rokken met een schort. Haar witte haren had ze vaak met takjes vastgebonden. Losse pieken hingen langs haar gezicht. Niet dat er geen haarspelden waren, maar die gebruikte ze meestal niet. Ze droeg vrijwel altijd klompen; ze had een schoon paar voor binnen en een ander paar voor buiten.

Opoe was getrouwd met mijn opa, Johannes Jacobus Hoogeland. Samen kregen ze vier kinderen. Twee zonen en twee dochters. De zonen overleden in 1942 en 1943 aan de toen zo gevreesde ziekte tbc. Zoon Hendrik was toen nog maar 27 jaar en Jo nog 21. De twee dochters waren Dina en Derkje, mijn ma.

Opoe was al 'anders' toen de beide zonen overleden, dus dat kan niet de oorzaak zijn geweest dat ze zo is geworden, al zal ze er enorm veel verdriet van hebben gehad. Buren en familie hebben me verteld dat ze vroeger 'normaal' was.

Omstreeks haar dertigste schijnt het gebeurd te zijn. Daarvoor was ze een goedverzorgde, knappe vrouw. Ik heb weleens gehoord dat ze een extreme perfectionist was en dat er daardoor iets bij haar geknapt is. Ze kon heel goed naaien en maakte bijvoorbeeld pak-

ken voor opa tot in perfectie. De was moest altijd goed schoon en helder zijn. Maar op een dag hing ze de kleding ongewassen aan de lijn.

“ Deze herinneringen schrijf ik omdat opoe een bijzonder mens was. Als kind ben ik in haar huis opgegroeid en vond ik haar heel gewoon. Ondanks dat ze 'anders' was, hield ik heel veel van haar. Als jong meisje dacht ik vaak: als opoe dood gaat, vind ik dat zó erg, dan ga ik ook dood “

Derkje en Dina Hoogeland.

In april 1948 zijn mijn pa en ma, Marinus Penninkhof en Derkje Penninkhof-Hoogeland, vanuit Westenholte naar Heino verhuisd. Dit in verband met het overlijden van opa. Omdat opoe niet voor zichzelf kon zorgen, gingen wij bij

haar wonen. Ik was, na Jan, Miny en Henk, de vierde uit ons gezin en destijds bijna één jaar. Aan die beginjaren heb ik dus geen herinneringen. Later werden er nog drie kinderen geboren; Joke, Mark en Dick. En daarmee was ik de middelste van de zeven.

Het gebeurde in die tijd heel vaak dat de kinderen bij hun ouders gingen inwonen. Omdat de ouders altijd gewend waren om alles te regelen, gingen ze ook over de portemonnee van de kinderen. Zij bepaalden waaraan het geld werd besteed. Dat is voor heel veel jongelui erg frustrerend geweest. Daar was bij opoe echter geen sprake van. Ze bemoeide zich totaal niet met geld of andere belangrijke dingen. Het was zelfs zo dat toen de AOW in werking trad, of 'trekken van Drees' zoals het toen genoemd werd, opoe daarvoor niet wilde tekenen. Opa had haar vroeger op het hart gedrukt: 'Nóóit tekenen, nog niet op een tabaksbuul!' En dat had ze goed onthouden. Gelukkig kon ma gemachtigd worden waardoor opoe toch haar AOW ontving.

Tekst: Anna Slurink-Penninkhof

Kunststof

'Hart van Heino'

Tekst: Jennie Pruim-Reinders

Het is vrijdagmiddag 12 november 1982 als de Commissaris van de Koningin, mr. J.L.M. Niers, de officiële opening verricht van het nieuwe gemeentehuis van Heino, dat al enige tijd officieus in gebruik is. De openingshandeling bestaat uit het onthullen van een reliëf naast de hoofdingang.

Het reliëf, ontworpen en vervaardigd door Herman Nieweg uit Giethoorn, verbeeldt het landschappelijk karakter van de gemeente.

Herman is geboren te Steenwijkerwold op 13 april 1932 en is keramist. Hij studeert binnenhuisarchitectuur aan de Academie voor Beeldende Kunst in Rotterdam. Door een van zijn docenten komt hij in aanraking met keramiek. Een groot deel van zijn werk is in keramiek uitgevoerd, zoals het reliëf aan de gevel van het gemeentehuis te Heino evenals dat aan de stadsmuur te Zwolle. In de jaren 90 van de vorige eeuw verhuist Herman naar Monchique in Portugal. Hij overlijdt daar op 28 mei 1999.

Na de herindeling van diverse gemeenten in de provincie Overijssel komt Heino in 2001 bij de gemeente Raalte. De woningbouwcorporatie 'Salland Wonen' wordt eigenaar van het voormalige gemeentehuis. Dan volgt er een zich jarenlang voortslepende discussie over de bestemming van het gebouw. Eindelijk kan in mei 2015 een start worden gemaakt met de verbouwing van het verpauperde pand tot een woongebouw met 13 appartementen.

Gelukkig kon het reliëf behouden blijven. Het is nu te bewonderen in de entree van het appartementengebouw 'Hart van Heino'.

Geraadpleegde bronnen:

Vereniging voor Heemkunde: krantenknipselarchief.

Gemeente Raalte: archief bouwdossier gemeentehuis Heino.

Informatie: Woningstichting Salland Wonen.

Internet: Wikipedia.

Al weer 20 jaar geleden

Samenstelling:
Inge Roelofs

1996
3e
kwartaal

6 juli

Uitgaanscentrum Struik in Heino verhuist niet naar de Zwolseweg. Tot voor kort beweerde eigenaar Arnold Struik dat dit wel het geval zou zijn, maar gisteren werd bekend dat hij van het plan afziet. In het huidige pand aan de Canadastraat blijven kan sowieso niet, want het gedoogbeleid van de gemeente (inzake de milieuv vergunning) is afgelopen. Vorige week stelde Arnold Struik nog dat het voor 99 procent zeker was dat hij bij de start van het nieuwe seizoen (in september) al in het pand aan de Zwolseweg zou zitten. Wat is er in de tussentijd gebeurd, waardoor de verhuizing plotsklaps niet doorgaat? 'We zijn al heel lang bezig om aan allerlei voorwaarden, bestemmingsplannen en procedures te voldoen. En nog steeds hebben we dat niet kunnen afronden. Lang hebben we het vertrouwen gehad dat we het tij nog konden keren, maar op een gegeven moment moet je gewoon erkennen dat het niet verantwoord is verder te strijden voor de locatie aan de Zwolseweg. De grens is bereikt.'

17 juli

Je kunt niet zeggen dat de Oelewappers ouderwets zijn ingesteld, maar waar het gaat om het winnen van prijzen bij het TROS-programma 'Te land, ter zee en in de lucht' houden ze stevig vast aan de beste tradities. Tijdens het afgelopen weekend sleepte de Heinose vrienden-

groep tijdens het onderdeel 'Uitpakken en wegwezen' de prijs voor de beste homevideo in de wacht. Het markante gezelschap heeft zich een dag later verzameld bij de schuren van varkensboer Oosterlaar aan de Berkendijk om haar verhaal te doen. Maandenlang sloofden de deelnemers zich uit om opnieuw de originaliteitsprijs op te eisen. 'Dat is altijd onze uitdaging. De snelste tijd is voor ons niet interessant, want dan komen we niet lang genoeg in beeld,' lachen ze breeduit.

30 juli

De grondprijs van kavels in bestemmingsplan Kiezebos II in Heino wordt verhoogd naar gemiddeld 165 gulden per vierkante meter. De huidige bewoners van Kiezebos I betaalden bedragen die varieerden van minimaal 127,50 tot maximaal 150 gulden. De oorzaak voor de aanpassing is gelegen in de hogere kosten voor het bouwrijp maken.

De gemeente hoopt overigens binnenkort de onderhandelingen af te ronden om een ontsluiting richting Brinkweg te kunnen realiseren. Het is dan tevens de bedoeling om de route naar het zwembad veiliger te maken voor fietsers.

3 augustus

Met de regelmaat van de klok wordt er in buurtschappen geklaagd over het gebrek aan voorzieningen. De klaagzang is vaak terecht, want voor de dagelijkse levensbehoeften is men meestal aangewezen op plaatsen in de nabije omgeving. In Laag Zuthem is dat niet anders, maar het ondernemersbestand is vanaf vandaag uitgebreid met een snackbar. Vanochtend opent snackcorner Damon haar deuren.

Het initiatief is afkomstig van Ronald en Lida Gaus, die de garage bij hun woonhuis hebben verbouwd. Bovendien rust op het pand nog een horecabestemming, omdat er vroeger een café was gevestigd. 'Zelf dachten we in eerste instantie ook aan een kroeg, maar dan moesten we voor een paar ton investeren en dat werd ons te gortig. Wel proberen we nog een klein barretje te realiseren,' verklaart de vrouwelijke helft van het echtpaar.

15 augustus

Vrijheid, blijheid. Daar draait het om bij 'Langs het tuinpad van Overijssel': een nieuwe tweedaagse wandeling door het agrarisch landschap in Salland, compleet met kijkje achter de staldeuren en een overnachting op een boerderij.

De routes volgen achterafweggetjes en kerkenpaden, dwars door weilanden en een natuureservaat, over boerenerven, langs schuren en stallen en over schouwpaden van het waterschap. Bordjes 'Verboden toegang' veranderen in hartelijke uitnodigingen. Kortom, de wandelaars kunnen zich eventjes zo vrij voelen als Swiebertje. Net als die beroemdste van alle Nederlandse zwervers zullen ze bij de boer een glaasje karnemelk drinken en langs de kant van de weg uit een knapzak eten – weliswaar met een strobaal als tafel en dus niet in een hooiberg, want die verdwijnen als gevolg van moderne agrarische bedrijfs-

voering ook in Salland in rap tempo uit het landschap. Als dat zo door-
gaat, kan op het platteland het gezegde 'zoeken naar een speld in een
hooiberg' spoedig worden ingekort tot 'zoeken naar een hooiberg'. De
tweedaagse wandeling is een idee van Willem Mulder, bedrijfsleider
van een proefboerderij in Heino, en Willem Dijkema van Agraview, een
stichting die de public relations behartigt voor de land- en tuinbouw in
Overijssel, Gelderland en Utrecht.

23 augustus

De Commissie Landbouw en Milieu houdt op donderdag 5 september
's middags een grote presentatiebijeenkomst over het project
'Natuur en Landschap op Aver Heino'. Genoemd project is in juni 1994
van start gegaan op de proefboerderij aan de Lemelerveldseweg in
Heino. In het kader van dit project zijn verschillende natuur- en land-
schapselementen aangelegd, zoals een vleermuiskelder, een broeihoop
en houtwallen.

De proefboerderij is uitermate geschikt voor het project, omdat er jaar-
lijks duizenden mensen op het erf komen, voornamelijk afkomstig uit
de doelgroep van veehouders. Al het voorlichtingsmateriaal, dat de
afgelopen twee jaar is ontwikkeld, wordt op 5 september onder de aan-
dacht van de bezoekers gebracht.

29 augustus

Het gemeentebestuur van Heino wil de Algemene Plaatselijke Verorde-
ning (APV) wijzigen om te kunnen optreden tegen de overlast van bier-
flesscherven. Een verbod op aangebroken flessen alcoholhoudende
drank en het nuttigen van alcohol op de openbare weg moet daarbij
een handje helpen.

Steeds vaker komt het voor dat, met name na het weekend, het Heino-
se Marktplaats en de Hof van Rakhorst bezaaid liggen met scherven.
Tot op heden kon de politie alleen optreden als zij constateerde dat er
bierflesjes werden stukgegooid.

Met de wijziging van de APV kan de politie ook optreden als er op de
openbare weg alcoholhoudende drank wordt genuttigd of als men aan-
gebroken flessen bij zich heeft. Het verbod geldt voor de gehele
gemeente Heino.

18 september

De wedstrijdcommissie van Tennisvereniging Lierderholthuis-Laa-
g Zuthem kan niet bogen op veel ervaring. Desondanks verliep de eerste
dag van de clubkampioenschappen, een primeur voor de twee kerkdor-
pen, bijzonder soepel. Voor een tennisser die al wat langer meeloopt,
zullen de aanwijzingen voor aanvang van de wedstrijd wel wat vreemd
klinken. Wat te denken van: wie als eerste genoemd staat op het
formulier begint met serveren aan de cafékant en er wordt niet gewis-
seld van baanheft. 'Ach ja, zie ons maar als een soort pioniers in Lier-
derholthuis,' verontschuldigt Marcel Hoppen van de technische com-
missie zich. De eerste interne titelstrijd is het signaal dat de piepjonge

club langzaam uitgroeit tot een volwassen vereniging. De tennisbanen zijn er gekomen nadat het plaatselijke zwembad was opgedoekt. In het eerste jaar na de oprichting kan de penningmeester met tevredenheid in de clubkas kijken, want inmiddels hebben zich al 170 jeugd- en seni-orleden aangemeld. De eerste clubkampioenschappen konden uiteraard niet uitblijven. Tenslotte voelen de plaatselijke coryfeeën zich na een jaar van tennissen wel degelijk in staat de degens te kruisen met een tegenstander van hetzelfde niveau.

Naast de categorieën heren enkel en dames enkel heeft de organisatie gemeend het toernooi ook te moeten openstellen voor gemengd dubbel. Wie dan als argeloze toeschouwer op een speelhelft een man en een vrouw denkt aan te treffen, komt soms bedrogen uit. De wedstrijd-commissie vindt een koppel van twee dames bijvoorbeeld ook een gemengd dubbel. Is dat het gevolg van het gedachtengoed in de huidige maatschappij? 'We zijn als vereniging te klein om een volledig toernooi voor gemengd dubbel op te zetten. Daarom hebben we besloten om alles door elkaar te halen. Dat levert een aantal verrekt aardige wedstrijden op,' verklaart Marcel Hoppen.

28 september

'Tja,' verzuchten de bestuursleden van de Katholieke Plattelandsvrouwen Organisatie in Lierderholthuis, 'het zou wel eens ons laatste feestje kunnen zijn.' De viering van het vijftigjarig jubileum op 5 oktober wordt door het afdelingsbestuur met gemengde gevoelens bekeken. Enerzijds bestaat er vreugde over het bereiken van de mijlpaal, maar aan de andere kant wordt het een jubileum op het randje van de afgrond.

De situatie in het Heinose kerkdorp is niet uniek. De basis van de vrouwenvereniging brokkelt namelijk overal in het land af. 'Bijna iedere afdeling heeft te maken met een ledenterugloop. Het zit hem vooral in de uitstraling die we hebben naar de jeugd. Die zien het vooral als een clubje voor oude dames, maar in de praktijk blijkt dat oud en jong prima naast elkaar kunnen functioneren. We hebben ons regelmatig het hoofd gebroken hoe we jongeren kunnen bereiken, maar tot op heden zijn we er niet in geslaagd de afstand te overbruggen.'

De feestavond op 5 oktober omvat een eucharistieviering in de r.k.-kerk, de nodige officiële plichtplegingen en daarna een revue, die een beeld geeft van de geschiedenis van de vereniging.

Jeugdherinneringen

Tekst: Herman Kok

Eens per jaar mocht ik een paar dagen naar mijn ome Hendrik en tante Marie in Deventer. Ik herinner me dan vooral een vroege, al zonovergoten zondagmorgen, na de mis van zeven uur, vol met schone lucht en frissigheid die je met plezier inademt. Mijn vader zal me brengen. Het is zijn enige vrije dag van de week.

Dan zat ik, nog klein, voor op de fiets bij pa, een hele zit van 28 km vanaf Heino. Trouwens, naar Deventer gaan bestaat in die tijd eerst uit het schrijven van een brief met daarin vermeld wanneer ik zal komen. Na een week wachten komt er antwoord en dan pas naar Deventer. Telefoon was niet bij ons in de buurt.

Ik herinner me als de dag van gisteren, dat ome Hendrik een grammofoon had die je moest opwinden. Dan voorzichtig die grote kop draaien en een naald op het buitenste ribbeltje van een plaat zetten. Aan het einde van die kop zat een grote hoorn, waar het geluid uit kwam. En dan hoorde je wel zulke verschrikkelijk mooie muziek, daar kreeg je nooit genoeg van. Ik kreeg er compleet koude rillingen van. Het geluid was veel en veel mooier dan dat van onze radio in Heino, zonder al dat gejam van storing en andere zenders die ook een beetje te horen waren. Nee, naar mijn idee in die tijd was dit volkomen zuiver. Ome Hendrik had zes of zeven grammofoonplaten, van die zware, glimmend zwarte, ronde schijven met in het midden, rondom het gaatje, een mooi plaatje van een hond voor een luidspreker. (His Master's voice – red.) En dan stond er nog een of andere geleerde tekst op, waar ik niet veel van begreep. Het was, denk ik, de naam van de plaat. Eén plaat was er bij waar ik onderweg naar Deventer alsmaar aan dacht, zo mooi was die. Op de fiets neuriede ik al de melodie. Zodra we er waren vroeg ik of ik grammofoon mocht spelen. En dat mocht altijd. Met de slinger aan de zijkant de grammofoon opwinden, voorzichtig het deksel openen, de plaat er op leggen en dan maar luis-

teren, weer opnieuw, wel drie keer. Dan nog de andere kant. En die andere platen luisterde ik ook, net zolang totdat ik weer helemaal verzadigd was van muziek. kant. En die andere platen luisterde ik ook, net zolang totdat ik weer helemaal verzadigd was van muziek.

Na de muziek ging ik pas spelen met mijn neven Gé en Frans. Daarvan herinner ik me vooral dat zij van dat mooie speelgoed hadden. Een auto die je kon opwinden, een blokkendoos en een toverlantaarn met heel mooie plaatjes.

Ik had thuis alleen maar een radio, die ik van pa had gekregen. Die had hij zelf gemaakt: een plank, waar met potlood een luidspreker op was getekend en een schaalverdeling, net als bij de echte radio die we hadden. Aan de achterkant van de plank zat een stuk elektriciteitsdraad met een kram vastgeslagen en met een houten stekker eraan. Aan weerskanten van de plank zaten knoppen waaraan je echt draaien kon. Die had hij gemaakt van vier kapotte witporseleinen zekeringen. Als je daar aan voor- en achterkant de metalen kapjes afhaalt, zit er een gat in. Met grote spijkers kun je die 'knoppen' dan in de zijkant van de plank vastslaan. Ik zette vaak de radio aan, stak daarvoor de stekker buiten in het zand, wachtte een tijdje, want een radio moest eerst warm worden. Dan maakte ik de geluiden na die je hoort als je aan het afstemmen bent en wanneer de radio zogenaamd goed was ingesteld zong ik dat het een lieve lust was.

Neen, dan was die grammofoon van ome Hendrik echt helemaal de hemel van de muziek. Daar hoefde je niets voor te doen, alleen maar genieten. Als ik aan die dagen in Deventer denk overheerst vooral dat compleet gelukkige, dat goede gevoel.

Ja, en dan ook iets negatiefs over Deventer. Hiermee bedoel ik die eerste keer dat ik daar naar de wc moest. De wc was op de overloop, boven aan de trap, wezen

ze me. Heel anders dan bij ons thuis. Bij ons in Heino was de wc in de achterkeuken. Die was voor mannen alleen om te poepen, want plassen deden jongens en mannen altijd buiten in een hoekje achter de schuur. Het was er erg donker. Via een klein raampje kwam maar erg weinig licht naar binnen. Dat kwam ook omdat de schuur ervoor stond en de zon er niet kon komen. Er was geen elektrisch licht in de wc. Je liet het licht in de achterkeuken, een 25 watts lamp, branden, waardoor je op de wc via de kieren wel een beetje zien kon wat je deed. Vooral 's winters was het er onaangenaam, een beetje griezelig en vooral erg koud. De bril van de wc in Heino was een horizontaal houten schot met een vrij krap rond gat erin en met een houten deksel erop. Aan dat schot zat een soort trechter die alles een eind naar beneden moest geleiden. Aan de voorkant van dat zitschot liep een verticaal schot naar links en rechts en naar beneden, om de zaak af te sluiten. Tegen de deur hingen aan een spijker netjes gesneden stukken krantenpapier van ongeveer 10 bij 15 centimeter. Die maakte opa altijd. Daar veegde je je gat mee af als je klaar was.

In voor- en najaar kwam Willem van Berkum, de boer die het bouw- en grasland naast en achter ons huis had, de aalteput legen. Jongens wat was dat een stank als die beerput open ging. Hij schepte de aalt eruit met een emmer aan een stok en leegde die in een speciale driewielige aaltekar, die op drie meter afstand tegen onze heg stond. Hij reed die, getrokken door zijn paard, als mest uit over zijn land. Meestal moest hij twee keer rijden voor de put leeg was. Pa drukte ondertussen binnen, in het wc-hokje, met een stamper de restanten papier en poep naar de put. Als het karwei geklaard was, de put leeg, het ijzeren deksel er weer op lag en het zand terug geschept, kreeg Willem nog een kop surrogaatkoffie, want het was in de oorlog. Hij was er blij mee en wij ook. Dan werden deuren en ramen nog een tijdje open gezet tot het binnen en buiten weer min of meer fris rook en konden wij (en de burens) er weer een half jaar tegen. Maar ik dwaal af. Ik kom bij ome Hendrik de wc binnen en kijk mijn ogen uit. Je ruikt niets, het is er licht, mooie witte tegels langs de kant, een prachtige witte wc-pot met zwarte bril, nou dat was pure luxe. Er zat geen deksel op, maar dat hoefde ook niet want er zat niets in

die pot. Je zag alleen een beetje water. Er hing geen papier aan een spijker, alleen zo'n mooie rol van dat splinternieuwe kreukelpapier. Daar heb ik maar een stukje van af gescheurd toen ik klaar was, je moet toch wat! Je kon trouwens zien dat er al meer afgescheurd was.

Boven de wc hing een grote gietijzeren witte bak en aan de zijkant van die bak kwam een koperen ketting naar beneden. Daar hing weer een mooi wit porseleinen handvat aan. Daar stond op: 'Trek'. Ik heb wel geaarzeld, toen ik klaar was met mijn boodschap. Tenslotte heb ik toch maar aan dat handvat getrokken. Nou, dat heb ik geweten. Met donderend

geraas kwam een stortvloed van water naar beneden. Ik zag het onmiddellijk: ik had het spul lek getrokken en goed lek ook! Ik moest ook altijd van die onbekende dingen doen, ik kon nergens met de vingers afblijven. Oh gottegottegot, wat een ellende. Ik zag die bui, straks in de kamer, al hangen. Dat had ik weer gedaan. Een flink pak op mijn falie. Het water kwam met donderend geraas in de pot terecht maar ging gelukkig niet over de rand. En het water bulderde maar door. Ik bedacht wat ik zou gaan doen: waarschuwen, die narigheid proberen te repareren, het spul met de ketting weer dichttrekken. Terwijl ik zo overlegde werd het lekken minder. Het leek wel alsof het lek vanzelf dichtging. Ik heb nog een tijdje gewacht totdat het hele-

maal stil was. Toen ik stiekem weer in de kamer kwam, keek niemand op. Ik dacht: 'Gelukkig maar, ze hebben niets gehoord.' Dat noemde ik nog eens mazzel hebben. Dit was mijn eerste kennismaking met een modern watercloset.

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Garzezan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

- Bleekneusjes
- Wule zekt det zo
- Sprekende foto's
- Hoe houden we het droog (slot)
- Oud Boerenland

35
jaar

1981-2016

Jubileumjaar 2016

December 2016
Huis aan huis

Van de redactie

'OmHeino'

Het jubileumjaar van 'Omheining' zit er bijna op. Het vierde nummer van ons kwartaalblad 'OmHeino' is net als het eerste van deze jaargang een huis-aan-huisnummer. Dat heeft een reden. Het eerste nummer nieuwe stijl was bedoeld als een cadeautje van onze jubilerende vereniging aan alle inwoners van de voormalige gemeente Heino. Helaas ging het met de verspreiding in het dorp niet helemaal goed en heeft een aantal inwoners het nummer niet ontvangen. Daarom presenteren we u nogmaals een huis-aan-huisnummer en hopen we nu echt alle inwoners te bereiken en het jubileumjaar op passende wijze af te sluiten.

Ons erfgoed

Natuurlijk hopen we met deze herhaalde actie ook nieuwe leden te trekken. Hoe meer mensen onze vereniging voor heemkunde steunen hoe beter 'Omheining' de rijke geschiedenis van de oude gemeente Heino, met inbegrip van de kerkdorpen Laag Zuthem en Lierderholthuis, levend kan houden en het onderzoek naar het verre en recente verleden kan voortzetten: het gaat immers om onze eigen lokale historie, het erfgoed van onze dorpsgemeenschappen. Daar moeten we zuinig op zijn, het koesteren, aanvullen, vastleggen en bewaren. Wat verdwenen is, komt immers niet meer terug.

We helpen inwoners graag bij eigen onderzoek naar hun familiegeschiedenis of met het aanreiken van foto's of verhalen waar men naar op zoek is.

Inhoud: bleekneusjes, project Oud Boerenland, Wule zekt det zo en meer...

Bleekneusjes, kinderen met gezondheidsproblemen, werden in de laatste twee decennia van de 19^e eeuw tot ver in de 20^e eeuw een aantal maanden ondergebracht in zogenaamde vakantie- of gezondheidskolonies om aan te sterken. Jennie Pruim verhaalt over zo'n bleekneusje uit Heino in de zestiger jaren.

Henne Neppelenbroek sluit de serie 'Hoe houden we het droog in Heino' af met de zesde aflevering en eindigt daarmee zijn speurtocht langs de loop van de Heinosche Vloedgraven.

Verder speelt Jaap de Haan ditmaal de hoofdrol in 'Sprekende foto's', wordt het vierde deel van de boekenserie 'Oud Boerenland' aangekondigd, volgt het tweede deel van het feuilleton 'Mijn herinneringen aan Opoe' en het derde deel van het vierluik over schipper Roelof Stavorinus. De rubrieken 'Wule zekt det zo' en 'Al weer 20 jaar geleden' completeren de inhoud van dit nummer.

Het volgende nummer

In het volgende nummer komt er o.a. weer een aflevering van de rubriek 'Kunststof' over een in 1773 geschonken miskelk aan de parochie in Lierderholthuis en een aflevering van 'De oude meester vertelt' van Henk van der Veen sr.

De begeleidende nieuwsbrief (nummer 9) staat dit keer alleen op onze website: (www.historischeverenigingheino.nl).

Wij wensen u veel kijk- en leesplezier met het laatste nummer van de 36^e jaargang.

De kopij voor het volgende nummer zien we graag voor 15 januari tegemoet.

Colofon

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)
5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter:

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Vice-Voorzitter:

Giel Bisschop, Vos de Waelfhof 9, 8101 AE Raalte, 0572-392499

Secretaris:

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester:

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden:

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622
Tiny Kok-Klappe, Wooldhuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584
Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560
Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268
Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen
verwijzen wij u graag naar onze website

Eindredactie:

Toon Hoefsloot wvd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst, G. Peeters, J. Peters,
J.K. Pruim-Reinders, I. Roelofs en W. Steenberg

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Vereniging voor Heernkunde 'Omheining'

Canadestraat 6, 8141 AC Heino
0572-394562 omheining@planet.nl
www.historischeverenigingheino.nl
Rabobank NL66RABO 0327112271

Inhoud

04. Bleekneusjes

Jennie Pruim-Reinders

06. Hoe houden we het droog in Heino

Henne Neppelenbroek

10. Mijn herinneringen aan opoe (2)

Anna Slurink-Penninkhof

12. Wule zekt det zo

'Rubriek veur platproaters'

Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink

14. Sprekende foto's (102)

Jennie Pruim-Reinders

16. Roelof Stavorinus, een vierluik

'Deel 3: Broers en partners'

Hein en Roland Stavorinus

19. Oud Boerenland (4)

Jan Jonge Poerink,

werkgroep Geschiedenis en redactie

21. Al weer 20 jaar geleden

Inge Roelofs

Bleekneusjes

Een Heino's bleekneusje ver van huis

'Bleekneusjes' was de aanduiding die tussen 1883 en 1970 werd gebruikt voor kinderen, die gezondheidsproblemen hadden en werden gehuisvest in een zogenaamde vakantie- of gezondheidskolonie om weer op krachten te komen. Deze ulthuisplaatsing gebeurde in eerste instantie op plaatselijk initiatief, waarbij de uitzendverenigingen volledig afhankelijk waren van particulier geld. In 1901 ontstond vanuit die verenigingen het 'Centraal Genootschap voor Kinderherstellings- en Vacantiekolonies'. Na de Eerste Wereldoorlog besloot de rijksoverheid structureel bij te springen. Hierdoor groeide de kinderuitzending uit tot een van de belangrijkste sociaalgeneeskundige voorzieningen voor schoolkinderen, waaraan in bijna honderd jaar tijd naar schatting zo'n 800.000 kinderen deelnamen. Het vertrek kwam voor een kind vaak plotseling. De kinderen moesten mee met een vreemde mevrouw, een koffer in de hand en voor het eerst met de trein. Ze gingen voor zes weken of drie maanden 'naar buiten' om gezonder te worden.

In de welvarende jaren zestig begonnen velen te twijfelen aan het nut van dit werk en de inkomsten uit de collectes liepen terug. Daarbij kwam dat de overheid rond 1970 stopte met het verlenen van subsidie aan dit werk. Dat betekende het definitieve einde van de vakantiekolonies. Koloniehuisen kregen een andere bestemming of ze werden afgebroken.

Voorafgaand aan de opname kregen de ouders wenken (voorschriften) ten aanzien van de uitzending. Ieder kind moest voorzien zijn van zakgeld, dat o.a. werd gebruikt voor kerkcollectes, het aanschaffen van prentbriefkaarten en postzegels. Het zakgeld werd door de directrice beheerd. Eens per week mochten de kinderen een brief schrijven naar hun ouders. Het was echter niet mogelijk brieven te schrijven aan verdere familie en kennissen. Wel mocht aan hen een prentbriefkaart worden verstuurd. De kinderen ontvingen zelf ook graag post.

Eenmaal in de zes weken werd, uitsluitend aan de ouders, gelegenheid gegeven tot bezoek. De eerste keer in de derde week na aankomst op donderdagmiddag van 14.30 tot 17.00 uur. Op zaterdag en zondag was er geen gelegenheid voor bezoek.

Een bleekneusje uit Heino, de zesjarige Gerrit, die last heeft van astmatische bronchitis, vertrekt in september 1961 naar het koloniehuis Prinses Beatrix in Egmond aan Zee. Zijn begeleidster in het koloniehuis is in eerste instantie zuster Gré Noé, waarmee hij een goede band heeft. Na twee maanden wordt zuster Marijke zijn begeleidster. Omdat Gerrit nog niet kan schrijven, onderhouden deze zusters schriftelijk contact met zijn ouders. Verder lezen zij hem de brieven voor die hij van zijn vader en moeder krijgt. Er wordt veel met de kinderen gewandeld en gespeeld in de duinen, op het strand gezocht naar schelpen en aan handenarbeid gedaan.

In de periode dat Gerrit in Egmond verblijft, vieren zijn grootouders hun veertigjarig huwelijksfeest. Oma en opa vragen of men een foto van Gerrit kan sturen. Hij is dan toch een beetje bij het feest aanwezig. Zuster Gré neemt dat op zich en zorgt voor een foto en een felicitatietelegram.

Op 21 december 1961 mag Gerrit weer naar huis en kan hij thuis bij zijn familie het kerstfeest vieren.

Als Gerrit in 1963 toch weer moet worden opgenomen, is dat voor hem een grote teleurstelling. Zo vertrekt hij in mei opnieuw voor drie maanden naar Egmond aan Zee, nu naar het koloniehuis Prinses Juliana. Een jaar later blijkt, dat het nog niet goed met hem gaat. Weer een kuur in een koloniehuis? De familie gaat in gesprek met de huisarts. Men komt tot de oplossing dat Gerrit drie maanden bij zijn oom en tante in Kampen mag komen wonen. Zijn huisarts verwacht en hoopt dat Gerrit in de pubertijd over zijn astma heen groeit. En dat is inderdaad het geval. En wat positief is aan zijn verblijf in Kampen, Gerrit kan daar naar school en bij zijn oom en tante vindt hij een liefdevol huis.

In de koloniehuisen staan rust, reinheid en regelmaat op de eerste plaats. Er wordt daar echter geen schoolonderwijs gegeven. Wanneer Gerrit na een kuur in Heino weer naar school gaat, heeft hij een achterstand van drie maanden. Op zijn rapport wordt dan vermeld: "Voorwaardelijk over in verband met langdurige afwezigheid".

Op internetsites zijn veel verhalen van volwassenen te vinden die minder prettige herinneringen hebben aan hun kindertijd in een koloniehuis.

In een gesprek met Gerrit over deze periode in zijn leven zegt hij: 'Het heeft mijn karakter wel beïnvloed. Ik heb een stukje opvoeding van mijn ouders gemist'.

Geraadpleegde bronnen:

Internet: www.koloniehuizen.nl

De canon sociaal werk in Nederland.

Plakboek van Gerrit van der Kolk.

Tekst: Henne Neppelenbroek

Hoe houden we het droog in Heino? (slot)

Het aardige van het volgen van een waterloop zoals de Heinosche Vloedgraven is, dat je er artikelen over kunt schrijven, waarin afwisselend onderwerpen uit het heden en het verleden aan de orde kunnen komen. In de vorige aflevering lazen we, dat Jacob Vriezen - de eigenaar van het landgoed de Aalshorst - aan weerszijden van de Oude Roozebooms-
weg een groot gebied met heide liet ontwikkelen. Dat gebeurde in de tweede helft van de 17e eeuw. In de tweede helft van de 19e eeuw steeg de vraag naar naalddhout door de opkomst van de mijnbouw. Naalddhout was zeer geschikt voor het maken van mijnstutten. Veel heidevelden maakten plaats voor bossen. Dat gebeurde o.a. op de hogere delen van het landgoed het Relae. Dat waren percelen, die voor bosbouw het meest geschikt waren. Door het opwerpen van rabatten konden later ook in de laagstgelegen gebieden bomen worden aangeplant. Rabatten treft men o.a. aan in het Bouwhuisbos en in de buurt van de Colckhof.

We staan nu midden in het Bouwhuisbos. We zien daar een perceel met een aantal langgerekte stroken grond, met daartussen evenwijdig aan elkaar liggende greppels. Deze greppels voeren het overtollige water af naar de vloedgraven. De stroken werden opgehoogd met bagger uit de greppels. In moerassige gebieden groeiden volop elzen, wilgen en berken. Op de opgehoogde stroken, de rabatten, konden nu ook eiken worden geplant. Op deze manier kon dit laaggelegen gebied langs de vloedgraven ook productief worden gemaakt. Uit de schors van eiken werd run vervaardigd. Run werd gebruikt voor het looien van leer.

De rabatten in het Bouwhuisbos hebben een breedte van ongeveer 5 meter. De breedte werd bepaald door de hoogte van het grondwater. Hoe drassiger het gebied des te smaller werden de rabatten. Er moesten dan ook meer greppels worden gegraven. De rabattenbossen moesten om de negen jaren worden gekapt. Het rijshout werd bij opbod per perceel verkocht. De verkoop stond onder toezicht van de notaris, die ook de betaling regelde.

Antworts an den Lee Q.B. Vorhoyen, bacher te blen
de van een in de kinty voppe gilden van hooge
van een deel van de v. amstelred.

Henry, 1000 1946
 1/2 of 1000, 1000
 1000

Afschrift notaris Baurichter.

De greppels moesten regelmatig worden schoongemaakt. De bagger uit de greppels bevatte - naast veel organisch materiaal - ook kalk afkomstig van water dat door diepe kwel werd aangevoerd. Het gevolg was dat de rabatten steeds kalkrijker werden. Op die manier ontstonden interessante verschillen in vochtigheid en bodemvruchtbaarheid. Een plant, die veel voorkomt in rabattenbossen is de dubbelloofvaren. Ook is het een ideaal gebied voor ringslangen. Vogels,

die van natte gebieden houden, komen ook in rabattenbossen voor. Voorbeelden hiervan zijn de nachtegaal, de wielewaal en de houtsnip.

Een bakker in oorlogstijd

We waren op zoek naar de vloedgraven en staan nu in het Bouwhuisbos bij een bijna droog slootje, overwoekerd door allerlei planten. We ontmoeten daar Bart Oortwijn. Hij mag zich de trotse eigenaar noemen van een groot deel van het Bouwhuisbos. Hij vertelt dat de benedenloop van de Heinosche Vloedgraven al jaren geleden werd losgekoppeld van de bovenloop. Deze bovenloop wordt nu door middel van een verbrede vloedgraven omgeleid en loopt via het begin van de Bendijksweg achter het restaurant Jan Steen langs om vervolgens een eind verderop in de Raalter Wetering uit te monden. Op die manier wordt de kans op wateroverlast in Heino-Zuid sterk verminderd.

De vader van Bart Oortwijn had sinds 1926 een bakkerij aan de Vlaminckhorstweg. Hij vertelde dat het rabattenbos in het verleden ook rijshout leverde voor de bakkers en slaggers van Heino. Zijn grootvader had omstreeks 1900 een bakkerij aan de Dorpsstraat. De bakkerij heette 'De Bijenkorf'. Deze bakkerij bevond zich op de plek waar nu cafetaria 'Bij Willem' is gevestigd. In die tijd werd de oven van zijn grootvader nog gestookt op rijshout. Hij is nog in het bezit van een oude foto, waarop een wagen staat afgebeeld, volgeladen met rijshout. Op een boerenwagen kon een vim rijshout worden geladen. Een vim of "vimme" is een oude rekenmaat. Een vim bevatte 104 bossen rijshout. De foto is genomen voor de bakkerij aan de Dorpsstraat.

Dorpsstraat 2 in de zomer van 1906.
Boerenwagen met rijshout.

tot 1 m 20 19 43		UITGAVEN						
Datum	OMSCHRIJVING	Totaal	Leveranciersschulden		Bedrijfs-onkosten	Huis-houding	Contra	Diversen
			Oud	Nieuw				
19 43	Transport	256 29		102 50	170 75	177 26	928 71	225 49
7 m 25	Coops melkfabriek	4200					4200	-
	Beleed in aarn om hemeloud							
	28 1/2 vim dennerijten ingebonden							
	of 320 per vim	84 40			84 40			
	Huisde Heino in nakloos							
	prima kring in de and	61 40			61 40			
	in de and							

Kasboek van bakker G.B. Oortwijn.

Zijn vader stookte de oven ver voor de Tweede Wereldoorlog met olie. Maar tijdens de oorlog ontstond hieraan een grote schaarste. Noodgedwongen moest de oven toen weer op rijshout worden gestookt. Bart vertelt dat hij nog een oud kasboek bezit, waarin de prijs van een "vimme rizee" staat vermeld. Sinds de vijftiger jaren leverden de rabatten geen rijshout meer, omdat de vraag sterk was verminderd. Ook de vader van Bart Oortwijn stookte weer op olie. De rabatten raakten in verval. De greppels werden niet meer uitgediept en de hakhoutbosjes werden niet meer gekapt. Aan de ene kant van de weg zijn de eiken op de rabatten nu uitgegroeid tot volwassen exemplaren, aan de andere kant staan veel grote elzen en iepen. De grote bomen hebben de plaats ingenomen van het vroegere dichte kreupelhout.

De Heinosche Vloedgraven in de vijftiger jaren

Ouderen onder ons kunnen zich waarschijnlijk nog wel herinneren, hoe de vloedgraven er vlak na de Tweede Wereldoorlog in droge zomers uitzag. Een groot deel van de vloedgraven stond dan droog. In poelen en in de duikers, waardoor het water onder de weg werd geleid, stond vaak nog wel water. Daar wemelde het dan van stekelbaarsjes, kikkers, salamanders en geel gerande waterkevers. Kinderen vingen er ook kleine snoeken.

Hoe de vloedgraven er in de vijftiger jaren uitzag wordt mooi beschreven door Han ter Laak in het septembernummer van 2011. In 'vloeiend Sallands' vertrouwt hij zijn jeugdherinneringen aan het papier toe. Herinneringen, die veel van zijn leeftijdgenoten uit Heino met hem kunnen delen. Hij schrijft:

"LANGS EEN STUKKIE POALSTEGE GUNK E DEUR 'T WEILAND VAN DE FAMILIE VELDKAMP, VANNIEJS KNOTWILGEN EN PEPPELS DER LANGS, RICHTING STATIONSWEG. LANGS HET ARF VAN DE FAMILIE BLUM ONDER DE WOOLDHUUSWEG DEUR EN IN DE BUURTE VAN DE FEMILLIES MULDER (DE VELDWACHTER) EN KELDERMAN DEUK E ANDERMAOL ONDER DE WEG DEUR, IN DIT GEVAL DE STATIONSWEG. VANDAOR LEUP E DAN RICHTING 'T ROZENDAEL."

Het hekwerk is inmiddels in al zijn glorie hersteld. Men is er dus zuinig op, want bij nader onderzoek blijkt, dat het bruggetje de status heeft van een rijksmonument uit de negentiende eeuw. Voor de spoorwegovergang ligt nog een tweede rijksmonument in de vorm van een fraai gemetselde brug. Tijdens de aanleg van de spoorlijn werd de vloedgraven hier onder de weg door geleid. Later werd de loop van de vloedgraven nogmaals veranderd. Vlak voor het eerstgenoemde bruggetje wordt hij onder de Rozendaelseweg door geleid. Hij loopt nu - aan de rechterkant van de weg - tussen het landgoed Het Rozendael en de boerderij van de familie Neplenbroek door, om vervolgens verderop in de Nieuwe Wetering uit te monden. Ter Laak geeft nog een aardige beschrijving van het bruggetje, dat ook toen toegang verschafte tot het landgoed het Rozendael. Hij schrijft:

Vloedgraven bezijden het Wooldhuis.

De Rozendaelse Leide met het bruggetje bij landgoed Het Rozendael.

"DIT BRUGGIE WAS VAN GÈLE IESSELSTIENTIES EMETSELD EN OFEWAERKT MET EEN SIERLIJK SMEEDIEZEREN HEKKE. IN DE GLORIETIED WAS DIT HEKWAERK WIT ESCHILDERD EN AN DE BÒVENKAANTE VERSIERD MET FELROOD ESCHILDERDE 'DENAPPELS'."

Slot

We volgden de loop van de Heinosche Vloedgraven. De ontwikkeling van het uitbreidingsplan Heino-Zuid had grote gevolgen voor de vloedgraven in dit gebied. We zagen al eerder dat de benedenloop werd afgekoppeld. Deze benedenloop heet nu de Rozendaelse Leide. Het is een naam die nog niet is ingeburgerd, want het waterloopje wordt in de volksmond nog steeds de vloedgraven genoemd. Tussen de Raalterweg en de Paalweg veranderde de vloedgraven in een wandelpad. Ook werden er twee bergingsvijvers aangelegd. De hoogte van het grondwater wordt in Heino-Zuid nu met behulp van pompen geregeld. Velen betreuren het, dat de oude loop van de vloedgraven nu voor een groot deel aan het oog wordt onttrokken. In het stedenbouwkundig beleidsplan Heino-Zuid worden aanbevelingen gedaan om de loop van de oude vloedgraven - op plekken waar het technisch mogelijk is - weer zichtbaar te maken.

Voor mijn broers en zussen heb ik een boekje met herinneringen aan mijn opoe geschreven. Omdat we erg veel in leeftijd verschillen, tussen de oudste en de jongste zit 23 jaar, heeft niet iedereen, vooral de jongsten, niet zoveel met opoe meegemaakt. Daarom is het voor hen ook leuk om de verhalen over opoe te lezen.

Later is gebleken dat er nog heel veel mensen zijn die haar gekend hebben en dat die het ook leuk vinden om het boekje te lezen. Het boekje komt nu in feuilletonvorm uit in de komende afleveringen van het contactblad.

Mijn herinneringen aan Opoe

(deel twee)

Willemmina
Hoogeland-Bannink
1889-1966

Mijn ouders en broer Jan.

Opoe's relatie met pa en ma

Opoe had altijd haar vaste plekje in de kamer, naast de kachel. Ze zou nooit bij ons aan tafel eten of drinken. Ze at met het bord op schoot en vaak at de kat met haar mee. Dit tot grote ergernis van pa.

Het was vooral voor pa niet altijd gemakkelijk om samen met opoe te wonen. Ze zei soms rare, onfatsoenlijke dingen. Opoe kon ook erg ondeugend zijn en daarbij had ze 't vooral op pa voorzien. Zo verstopte ze vaak gereed-

schap, zoals een hark of een schop. Dan stond ze te kijken met een ondeugende blik in haar ogen als pa aan het zoeken was en hij steeds bozer werd. Meestal werd het voorwerp dan ver weg, bijvoorbeeld ergens achter in het korenveld, teruggevonden.

Ook was het zaterdagmiddagritueel een heel gedoe. Opoe vond hygiëne niet zo belangrijk en had dan ook een hekel aan wassen of zoals in latere jaren douchen. Elke zaterdagmiddag werd opoe door pa naar de douche gebracht, goedschiks of kwaadschiks. De kraan werd opengedraaid, want kranen of lichtknopjes zou opoe nooit aanraken. Daarna werd de deur op slot gedaan en kon ze zich douchen. Als ze klaar was, riep ze ons. Vaak kwam ze er dan schoongewassen uit, maar soms had ze helemaal niks gedaan en begon het hele ritueel weer van voren af aan. Volgens mij had ze er dan gewoon geen zin in, maar het kan ook zijn dat ze pa dwars wilde zitten.

Met ma was haar verstandhouding een stuk beter dan met pa. Al kan ik me nog wel een keer herinneren dat ma boos op haar was toen ze terugkwamen van het stembureau. Er was toen nog stemplicht, dus opoe moest ook stemmen. Ma had haar van tevoren gezegd dat ze niet op de KVP mocht stemmen, want daar stemden, zoals dat in die tijd ging, alleen katholieken op. Ma had haar begeleid naar het stemhokje en net toen ma dacht dat ze het juiste hokje wilde aankruisen, stemde ze opeens toch op de KVP.

Ook was ma een keer kwaad op haar tijdens de grote schoonmaak. We waren de kast naast haar stoel aan het schoonmaken en elke keer als ma langs haar heen liep zei ze 'lelijke toekse'. Dat werd ma op een gegeven moment teveel en ze vertelde haar flink de waarheid. Maar opoe deed net of ze het niet gehoord had.

Tekst: Anna Slurink-Penninkhof

"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

In deze aflevering van 'Wule zekt det zo' hebben we een keuze gemaakt van weer twee dozijn woorden uit een ruime keuze e-woorden uit de woordenlijst.

e-doan kriegen

- ontslagen worden

èèm lieke

- evenveel, hetzelfde

èèm stille wèèn

- bidden voor 't eten

èèmguunstig

- hebberig, inhalig

èèm old

- even oud

èèm pies

- eventjes

èèm völle

- evenveel

èèm w(i)els

- eveneens

èèng

- eggen

Het Sallands dialect is onderdeel van het Nedersaksisch, een taaleenheid die afstamt van het West-Germaans. Naast het Sallands zijn het Twents, Achterhoeks, Stellingwerfs, Gronings, Drents en enkele streektaalen in Noord-Duitsland varianten van het Nedersaksisch.

eerd(d)bèze

- aardbei

eerkouwen

- herkauwen

èerns

- ernst

eers(t)daengs

- binnenkort, eerdaags

e-ginniet

- helemaal niet

ei(n)sgemaakt

- zelfgemaakt

eiloof

- klimop

ekertie(n)

- eekhoorn

empig

- nerveus (gezegd van een paard)

en dan d'r bie

- bovendien

enkeliene

- een enkele

etgerd

- gras na de eerste snede

eugie

- oogje

eumpie

- (suiker) oompje

eurtie

- inhoudsmaat, muntje, oortje

SPREKENDE *foto's (102)*

*Een foto van Jacob de Haan, geboren Heino, 6 december 1914
en overleden Heino, 16 februari 1978.*

Zijn vader, Tije de Haan, is werkzaam op de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek Heino, waar hij per 1 januari 1913 was aangenomen als botermaker. Op 27 februari 1914 trouwt hij te Avereest met Maria Catharina Bos. Uit dit huwelijk wordt behalve Jacob nog een zoon Jan en een zus Alie geboren.

Oud directeur, de heer G.C. Stapel, schrijft in het themanummer 'Heino Krause en Heino' van onze vereniging d.d. september 1987, dat er diverse conflicten waren met deze botermaker. Onder andere een geschil over het al of niet verlenen van vrije dagen voor hardrijden op de schaats. Tije de Haan was namelijk een fanatieke wedstrijdschaatser die daarmee vaak prijzen won.

Op 5 mei 1924 vertrekt Tije met zijn gezin naar Wesepe, waar hij als botermaker is aangenomen op de Coöperatieve Zuivelfabriek 'Nieuw Leven'. Helaas overlijdt een jaar later zijn echtgenote op 32-jarige leeftijd. Jacob is dan 10 jaar oud, zijn broer Jan 6 jaar en zijn zus Alie 2 jaar.

Tije de Haan hertrouwt vijf maanden later met Geertruida Hendrika Kuiper. Uit dit huwelijk wordt op 1 september 1926 een dochter Annie geboren. Zij is inmiddels 90 jaar oud en woont in Deventer.

Als 15-jarige komt Jacob terug naar Heino. Hij heeft zijn smidsdiploma op zak en begint als knecht met kost en inwoning bij smid Derk Veldhuis aan de Zwolseweg 31. Zijn vader is inmiddels van beroep veranderd en is uitbater van een café in Wijhe.

De smederij van Derk Veldhuis ligt naast de melkfabriek in Heino, waar de melk wordt aangevoerd door boeren met paard en wagen. Veel paarden moeten van nieuwe ijzers worden voorzien en bij Derk Veldhuis worden de ijzers in eigen beheer gesmeed. Jacob levert al snel zijn bijdrage als paardensmid en behaalt het Rijksdiploma Hoefsmid.

Op 14 november 1937 start Jacob als zelfstandig ondernemer. Voor zijn smederij vindt hij onderdak in het schuurtje van schoenmaker Heuves (later Ton Smit) aan de Dorpsstraat. De smederij krijgt de naam 'Gouden Emmer' en de voorgevel wordt versierd met een bronskleurige emmer. Zijn roepnaam Jacob verandert in die periode in Jaap. Al gauw wordt deze smederij te klein. In 1947 kan hij dankzij het nieuwbouwplan aan de Schoolstraat een nieuwe smederij bouwen. Jaap gaat met de tijd mee en focust zich meer op constructiewerken. De smederij krijgt dan de naam 'De Haan's Constructiewerkplaats'.

De zonen van Jacob, Tije en Jaap, groeien op met het bedrijf van hun vader en behalen diverse vakdiploma's. Na het vervullen van hun militaire dienstplicht besluiten zij op de industriële toer te gaan. In 1958 volgt er een nieuwe uitbreiding en wordt de bedrijfsnaam veranderd in 'de Haan's Machine en Constructie'. In 1974 verandert de bedrijfsvorm opnieuw, wordt de naam 'de Haan's Machinefabriek' en wordt het logo dHM.

Uit het huwelijk van Jaap de Haan en Albertha Johanna Everdina Kruisdijk worden behalve Tije en Jaap nog drie kinderen geboren. Ab is vanwege zijn fietsenwinkel aan de Schoolstraat bij iedereen bekend in Heino. De dochters Marian en Roelfien vertrekken na hun huwelijk naar elders.

In Heino kent men Jaap behalve als ondernemer ook als verenigingsmens en raadslid. Hij is betrokken bij diverse verenigingen, meestal als voorzitter, zoals de Oranjevereniging, de schietvereniging, de voetbal- en de gymvereniging, de muziekvereniging en de ijsclub. Tevens is hij gemeenteraadslid voor zijn eigen partij 'Vereniging tot Nut van het Algemeen Belang' in de jaren 1967 t/m 1973.

Op 16 februari 1978 overlijdt Jaap de Haan sr op 63-jarige leeftijd. Hij maakt het niet meer mee, dat het bedrijf wordt verplaatst naar het industrieterrein 't Zeegsveld. En ook niet dat zijn kleinzoon Jack de Haan nu 'De Haan Machinefabriek B.V.' met ongeveer vijftig medewerkers als directeur aanstuurt.

Geraadpleegde bronnen:

Krantenknipselarchief van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

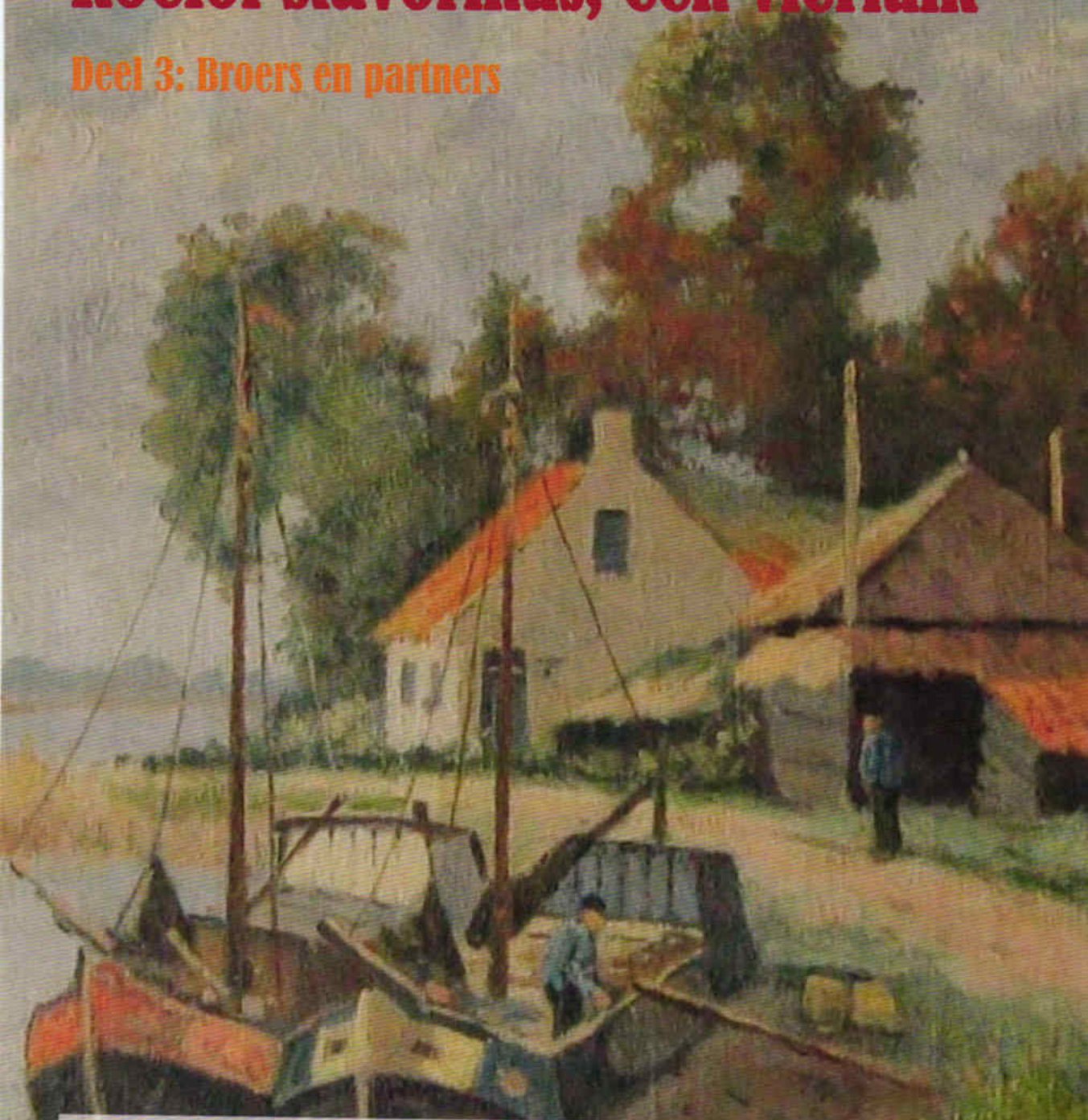
Boekwerkje 75 jaar de Haan Machinefabriek.

Internet: Wiewaswie.

Foto en informatie van Tije de Haan, Zwolseweg 57A, Heino.

Roelof Stavorinus, een vierluik

Deel 3: Broers en partners

We lazen in de vorige aflevering dat de kruideniers- en brandstofhandel van Roelof failliet ging en dat zijn vader Siebe overleed. Voor Roelof lag het voor de hand dat hij het werk ging doen wat hij kende: varen.

Abele en Roelof gaan samen verder

Abele en Roelof gaan samen verder. Abele als ondernemer en Roelof als schipper in loondienst. De rolverdeling is als volgt: Abele neemt de handel in turf en riet voor zijn rekening, evenals het daarbij horende schip de 'Hoop op Zegen'. Roelof gaat varen op de 'Nijverheid', maar als het uitkomt, is hij ook inzetbaar voor andere taken binnen de onderneming. De broers werken op basis van gelijkwaardigheid.

Abele onderhoudt de contacten met opdrachtgevers, klanten en leveranciers. Als er gevaren moet worden is hij weer schipper. Oom Klaas, die op de 'Hoop op Zegen' woont, is Abele behulpzaam. Dat houdt op in 1939 wanneer Klaas overlijdt. Nu maakt Abele gebruik van losse hulpkrachten, zoals Jan en Derk Meier, die beiden zijn opgegroeid in de sluiswachterswoning van Sluis I in het Overijssels Kanaal, bij Laag Zuthem. Ook Abeles oudste zoon Siep wordt na de schippersopleiding in Delfzijl steeds vaker bij de onderneming betrokken.

DOOR HET OVERLIJDEN VAN MIJN VADER S. STAVORINUS WORDT DE TURF- EN RIETHANDEL OP DEZELFDE VOET VOORTGEZET DOOR ABELE STAVORINUS DIE HOOPT HETZELFDE VERTROUWEN TE MOGEN HEBBEN DAT ZIJN VADER GEHAD HEEFT. BELEEFD AANBEVELEND. (ZWOLSCHE COURANT 29 FEBRUARI 1936)

Broer Abele Stavorinus, schipper.

Roelof vaart met de 'Nijverheid' van Heino naar Rotterdam, net als Abele dat deed met zijn vrouw Dieke. Er komt een knecht aan boord voor enkele korte dienstverbanden. Daarna wordt Roelof Jansen uit Raalte zijn vaste maat, tot tevredenheid van beiden. De vracht die ze vervoeren is divers, maar voor een belangrijk deel bestaat deze uit los gestort graan en mais, bestemd voor de maalderijen en handelaren in de plaatsen langs het Overijssels Kanaal, zoals Heino, Lemelerveld, Raalte en Heeten. Het los gestorte graan en mais moet eerst opgezakt worden. Dit is een tijdrovend karwei.

De tocht naar Rotterdam kan op twee manieren gevaaren worden. De kortste is via het IJsselmeer naar Amsterdam en via het Amsterdam Rijnkanaal naar de Lek, bij Vreeswijk, en dan richting Rotterdam. De andere route loopt via de IJssel richting Arnhem en daarna via de Rijn en Lek naar Rotterdam. Deze route wordt gevolgd wanneer er ijsgang is in het IJsselmeer of bij storm.

Als de wind uit de goede richting komt, wordt op het IJsselmeer soms het groot- of kleinzeil gehesen, als

tweede krachtbron. Er is weinig aandacht voor de veiligheid aan boord. Er is geen telefoon of ander communicatiemiddel, geen roeiboot of apparatuur voor lichtsignalen. Er is slechts één reddingsboei en een misthoorn. Een troost is dat bij het uitvallen van de motor het schip bestuurbaar blijft door een zeil te hijsen.

In principe wordt er niet op zondag gevaren. Bij de reizen naar Rotterdam ligt de 'Nijverheid' 's zondags als het zo uit komt in één van de bekende havens. Bij de Maashaven is het café Martinot, de plaats waar Roelof naar huis kan bellen. Hij kan daar ook gebeld worden.

De 'Nijverheid' aan de kade.

Roelof Stavorinus (L) met twee gasten.

A. STAVORINUS

Beurtdiensten Amsterdam—Zaanstreek

Heino - Raalte en Rotterdam

Heino - Raalte

Handel in Turf — Dekriet.

oud

Boerderijen, veldnamen en wegen rond Heino - deel 4

BOERENLAND

Tekst: Jan Jonge Poerink, werkgroep Geschiedenis en redactie

Lierderholthuisweg 44, Het Engbert voor 1956.

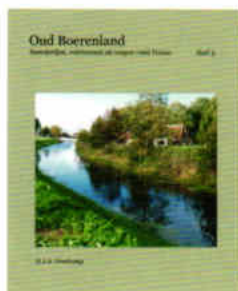
De boekenserie 'Oud Boerenland', waarvan nu het vierde deel van de persen rolt, kent een lange voorgeschiedenis. In 1990 startte de toenmalige werkgroep 'Boerderij- en veldnamen' met het vastleggen van oude veldnamen. Er is in een jarenlange periode veel veldwerk verricht door de leden van de werkgroep. Zij bezochten vele bewoners in het buitengebied van Heino. In 1996 werd het veldwerk afgerond. In 2000 werd in samenspraak met het bestuur besloten om geen boekje uit te geven met louter veldnamen, maar te gaan werken aan een uitgave met uitgebreide boerderijbeschrijvingen. De inspanningen van de (wat nu heet) 'werkgroep Geschiedenis' hebben geleid tot de uitgave van vier rijk geïllustreerde boeken die een schat aan informatie bevatten over het buitengebied van Heino.

De werkgroep geschiedenis heeft een prachtig geïllustreerd boek gemaakt over het gebied van het Lierderbroek met daarbij de boerderijen aan de westzijde van de Gravenweg en verder het gebied dat ingesloten wordt door de Hubertsallee, de Zuthemerweg, de Zwolseweg, dan een lijn zuidelijk van de Molenweg, de Nieuwe Wetering, de gemeentegrens met Wijhe tot de Lierderholthuisweg en tot slot een recht doorgetrokken lijn tot de Gravenweg.

Het boek is bedoeld als naslagwerk voor hen die geïnteresseerd zijn in de agrarische oorsprong, de lokale geografie en de genealogie van de bevolking van Heino en haar omgeving. Meer dan 85 boerderijen met hun eigen geschiedenis zijn vermeld, maar ook de bijbehorende wegen en veldnamen komen uitgebreid aan bod. Het boek bevat 120 pagina's met meer dan 100 afbeeldingen van foto's en kaarten.

Is hiermee het project Oud Boerenland afgerond? Nee, want de werkgroep Geschiedenis is voornemens een slotdeel 5 uit te geven. 'Omheining' heeft de ambitie om de cirkel sluitend te maken. Het moet een bijzondere uitgave worden over het ontstaan en de historische groei van de Heino'se middenstand in samenhang met en voortvloeiend uit de oorspronkelijke agrarische bevolking. De werkgroep start nu met het verzamelen van informatie afkomstig uit onze archieven en vele andere bronnen. Bijdragen daarvoor zijn zeker welkom. Het streven is dit boek eind 2018 uit te geven.

De vereniging voor Heemkunde 'Omheining' stelt u in de gelegenheid het boek Oud Boerenland deel 4 tegen de kostprijs aan te schaffen als onderdeel van een gelimiteerde editie. U kunt nu alvast intekenen op het boek door een e-mail te sturen aan

omheining@planet.nl

De prijs bedraagt net als de andere delen € 29,95. Een proefexemplaar ligt ter inzage in de Maelderieje, Canadastraat 6.

20 jaar geleden

4e kwartaal

Samenstelling: Inge Roelofs

30 oktober

De 'sanering' van de Marktstraat in Heino kan beginnen. Gisteravond bleek tijdens een extra raadsvergadering dat alle 'ongewenste' bedrijven langs de Marktstraat in Heino zullen verhuizen naar industrieterrein Blankenfoort II. Met enthousiasme werd door de gemeenteraad het voorstel van B en W betreffende de verhuizing aangenomen. De grond die vrijkomt in de dorpskern zal worden gebruikt voor woningbouw.

In eerste instantie leek de raad te moeten beslissen over een voorstel de verhuizing van drie bedrijven te regelen. Gistermiddag kwam de gemeente ook tot overeenstemming met busvervoerbedrijf Elbo. Daarmee heeft de gemeente alle bedrijven uit de Marktstraat die zij op het oog had met het zogenoemde 'project Marktstraat' verplaatst. Dat project had enerzijds de doelstelling om de bedrijven vanwege milieuwetgeving en esthetische argumenten uit het woongebied te laten vertrekken en beoogde anderzijds de bedrijven – op industriegebied Blankenfoort II – voor de gemeente te behouden. Dat is nu gelukt, onder meer dankzij een provinciale 'knelpunt-subsidie' van iets meer dan anderhalf miljoen gulden.

11 november

Er waren zaterdagmorgen alleen maar tevreden gezichten in huize Nijboer in Heino. Ben Nijboer keek terug op een geslaagd marathondebuut in New York. Het plaatselijke Dokter Doyerfonds, dat zich inspant om de tolerantie jegens de medemens op lokaal niveau te verbeteren, kon 6950 gulden bijschrijven op zijn bankrekening. Dat bedrag wist de atleet in de afgelopen maanden bij Heinose ondernemers en particulieren 'los te peuteren'. Om hem voor zijn inspanningen te bedanken, trakteerde het bestuur van het fonds de heer Nijboer op een aubade door straatorkest 'De Stroatklinkers', dat belangeloos zijn medewerking verleende.

11 november

Een natuur- en bloemenprins. Dat was de cryptische omschrijving van de nieuwe prins carnaval waar Heino zich de afgelopen weken suf over piekerde. Rond de klok van elfen kwam de 'voorman' van de Sökkestoppers in een badkuip met schuim binnengereden in de residentie en kwam Bernard Blom als nieuwe prins naar voren. Na een inleidend praatje werd

ook de omschrijving duidelijk. De aandacht voor natuur (WNF) en bloemen (anjers) sloeg op zijn Koninklijke naamgenoot.

Zelfs zijn beste vrienden moeten zijn misleid, want in tegenstelling tot voorgaande prinsen zocht Bernard Blom in het begin van de avond gewoon zijn plaatsje in de zaal. Zeker ook toen hij samen met Hans Boerhof naar voren werd geroepen om een interne onderscheiding in ontvangst te nemen, kon niemand bevroeden dat hij even later als prins Bernard II zou terugkeren.

De prinswisseling vond plaats in een prima ambiance. De zaal was goed gevuld en tot het 'moment suprême' werd het in groten getale opgekomen publiek vermaakt met muziek van Feed Back en een optreden van de afscheidnemende prins Peter I, die nog een keer in de rol van Sugar Lee Hooper kroop.

26 november

In het gemeentehuis van Heino wordt donderdagmiddag het 'Modelconvenant Ammoniakreductieplan gemeente Heino' (ARP) ondertekend. De gemeente Heino is hiermee de eerste gemeente in de provincie Overijssel die een convenant met een dergelijke strekking afsluit. Door de ondertekening van het convenant wordt de voor verzuring gevoelige status van de gebieden Het Schoolbos en De Stoevinghe weggenomen. Hiertegenover staat dat alle agrariërs in de gemeente Heino zich verplichten uitvoering te geven aan de algemene gedragslijn zoals die is aangegeven in het modelconvenant. Beoordeling van de naleving van het convenant heeft plaats door middel van 'monitoring' en evaluatie. Het modelconvenant is opgesteld overeenkomstig de Kadernotitie ARP-convenanten Overijssel en na uitvoerig overleg met de betrokken partijen.

*Prins Bernard 2e 1997
(Blom).*

27 december

Boerderij De Kleinjan.

Het verwerken van de overvloedige maaltijd op eerste kerstdag of het opwekken van eetlust voor een nieuwe kerstdis. Er waren verschillende redenen voor deelname aan de traditionele kerstwandeling van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino. Het evenement trok gisteren mede door het fraaie winterweer maar liefst 493 belangstellenden. De wandelaars kregen een schitterende route aangereikt, waarbij kon worden gekozen uit afstanden van 7½ en 10 kilometer. Zeker in de vroege middag besloten de meesten optimaal te profiteren van het lekkere winterzonnetje door de lange afstand te nemen. Zoals altijd kon worden gewandeld aan de hand van een routebeschrijving waarin diverse heemkundige gegevens werden uitgelegd.

De route gaf een goede indruk van het platteland rondom Heino. Zo kregen de vele deelnemers informatie over boerderijen met de legendarische namen De Verver, 't Schotmans of De Kleinjan. Hoe leerzaam en nuttig de informatie in het begeleidende boekje was, bleek vooral toen de wandelaars zich op de Kiekebosweg bevonden. De daar gelegen blokhut zou je normaal gesproken achteloos passeren, maar het gebouw heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis.

Tijdens de oorlog deed de blokhut namelijk dienst als schuiladres en in de Hongerwinter was het een onderkomen voor een professor uit Wassenaar die hier zijn toevlucht zocht. De laatste jaren doet de blokhut dienst als verblijfplaats voor scoutinggroepen.

Wij
wensen
iedereen
een
voorspoedig
2017
toe

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.